

Preot Profesor GRIGORE CRISTESCU

**Predici la
Duminicile de peste an**

Preot Profesor GRIGORE CRISTESCU

Predici la Duminicile de peste an

**Carte publicată cu binecuvântarea
Preafericitului Părinte**

DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

BASILICA

București – 2014

Redactor:

Andrei Hlandan

Tehnoredactor:

Lucian-Florentin Măță

Copertă:

Constantina Cristea

Ilustrația copertei:

Fragment din mozaicul de pe frontispiciul
Palatului Patriarhiei Române

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CRISTESCU, GRIGORE

Predici la duminicile de peste an / pr. prof. dr.
Grigore Cristescu. - București : Basilica, 2014
ISBN 978-606-29-0000-7

252:281.95

© Editura BASILICA - 2014

ISBN 978-606-29-0000-7

www.editurapatriarhiei.ro
editura@patriarhia.ro

Notă editorială

Punctul culminant al Sfintei Liturghii este împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului, dar, din punctul de vedere al pregătirii sufletești, aceasta este precedată de primirea Cuvântului lui Dumnezeu, prezent în Evanghelia tâlcuită de preotul creștin. Părintele Dumitru Stăniloae vorbește, în acest sens, de prezența lui Hristos nu numai în Sfântul Potir, ci și prin alte forme care țin de spațiul sacru al Bisericii și anume: „*prin cuvintele Sale din Evanghelii, sau cele rostite de preot, primite cu credință prin rugăciuni; prin cuvintele și gesturile rostite și săvârșite de preot la ierurgii și Taine*”¹.

Observând necesitatea publicării unor lucrări cu caracter omiletic, care, alături de alte forme de transmitere a Cuvântului lui Dumnezeu, au menirea de a lumina și a întări credința ortodoxă și de a face simțită prezența lui Hristos în inimile creștinilor ortodocși, Editura BASILICA a Patriarhiei Române scoate la lumină o serie de predici ale eruditului profesor de teologie, Părintele Grigore Cristescu. În acest context, publicarea prezentului volum constituie o lucrare misionară a Bisericii care vine în ajutorul slujitorilor ei, oferindu-le un nou instrument de lucru pentru a transmite Cuvântul dumnezeiesc creștinilor care vor să sporească spiritual prin întărirea credinței.

Intitulat *Predici la Duminicile de peste an*, volumul Părintelui profesor Grigore Cristescu oferă, prin conținutul său, „*puterea*

¹ În vol. *Spiritualitate și Comuniune în Liturgia Ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004, pp. 174-175.

de a trezi pasiune și emoție” prin tăria cuvântului. Autorul meditează asupra disciplinei de natură morală pe care o presupune predica, privită *ut singuli*, fără de care, spune acesta, nu s-ar putea realiza o mobilizare a conștiinței religioase. Prezența acestui tip de disciplină umanizează predica, o plasează într-un spațiu ce oferă contur noțiunii, aspect fără de care nu avem conștiința faptului că ne aflăm în prezența unui cuvânt mișcător de suflete ci, mai degrabă, în fața unei „*simple piese didactice si dialectice, ca statuia de marmură a lui Pygmalion, de care ne vorbește mitologia greacă*”².

Volumul de față scoate la lumină o serie de predici, structurate asemenea unui îndrumar omiletic dăruit slujitorilor Bisericii. În același timp, el reprezintă și o înmănunchere de învățături duhovnicești valoroase pentru toți credincioșii însetați de cuvinte ziditoare de suflet. Lucrarea debutează cu studiul intitulat *Pasiunea și emoția în predică*, în care Părintele profesor arată că puternica implicare a preotului, prin pasiune și dăruire, constituie o condiție *sine qua non* a reușitei predicii.

Părintele profesor Grigore Cristescu s-a distins prin darul de a împlini teoria cu practica, punând astfel în slujba Sfântului Altar toate cunoștințele acumulate în decursul anilor, alcătuiind predici de o frumusețe și o încărcătură emoțională și spirituală greu de egalat, ce stau drept mărturie în paginile prezentului volum, împărțit în patru secțiuni: *Predici la praznice împărătești*, *Predici la Sfînți*, *Predici la Duminicile de peste an*, și *Predici tematice*, lucrări ce au fost selectate din volumele: *Vino și vezi (Meditații)*, publicat în anul 1929, la Sibiu, și *Ale Tale dintru ale Tale*, publicat în anul 1931, la Râmnicu Vâlcea.

Pentru a înțelege mai bine cum a reușit Părintele Grigore Cristescu să îndeplinească teoria cu practica, rămânând mereu în stare de veghe după îndemnul Sfântului Apostol Pavel: „*la aminte la tine însuși și la învățătură; stăruie în ea, căci, făcând*

² Pr. Grigore CRISTESCU, „Pasiunea și emoția în predică”, în vol. *Predici la Duminicile de peste an*, Ed. Basilica, București, 2014.

aceasta, și pe tine te vei mântui, și pe cei care te ascultă” (1 Timotei 4, 16), vom aminti câteva momente edificatoare din viața sa.

Firul vieții Părintelui profesor Grigore Cristescu a început la 24 aprilie 1895, în orașul Craiova, fiul lui Ioan Cristescu, grefier, și Paraschiva, casnică, de la care a moștenit, între multe daruri, o credință puternică manifestată în dragostea față de Biserică. Studiile le-a început într-o școală primară din orașul natal, apoi la Seminarul Central din București. Înzestrat cu minte ageră, cu multă pasiune pentru lectură și sete de cunoaștere, s-a înscris la cursurile Facultății de Teologie din București, urmând, totodată, și cursurile Facultății de Litere și Filosofie. Luându-și licența la ambele facultăți, a fost hirotonit diacon la Catedrala Episcopală din Buzău în anul 1919, împlinind funcția de pedagog al Seminarului, dar și pe cea de profesor de limbi clasice (greacă și latină) la Liceul de fete din localitate. Distingându-se prin cunoștințele sale și prin râvna de a aprofunda studiile, a dobândit o bursă de studii la Paris, unde, între anii 1921 și 1923 a obținut titlul de *doctor în teologie*. Întors în țară, a fost numit pe data de 1 septembrie 1924, profesor la fosta Academie Teologică din Sibiu și predicator al Catedralei mitropolitane, până la 1 octombrie 1929. După această dată a fost transferat prin concurs la catedra de Catehetică și Omiletică a Facultății de Teologie din București. În Capitală a fost numit preot la Biserica „Sfântul Spiridon – Nou”, iar mai târziu la Biserica „Pitar-Moșu”. Ca profesor la Facultatea de Teologie din București, pe lângă cursurile de Catehetică și Omiletică a predat în ultimii ani și pe cele de Pastorală, activând în același timp și la cursurile de îndrumare misionară a clerului. În 1957 o pierde pe devotata și vrednica sa soție, Eleonora. După această ireparabilă pierdere, anii din urmă i-au fost umbriți și de durerea provocată de o suferință fizică, trecând la Domnul la numai 66 de ani neîmpliniți.

Ca preot slujitor al Bisericii lui Hristos, părintele Grigore a cinstit preoția aducând în serviciul ei luminile unei culturi

vaste, solide, pe care a pus-o în slujba lui Dumnezeu și a oamenilor. Dispunând de un remarcabil talent oratoric, Părintele profesor Grigore Cristescu a desfășurat la cele două biserici bucureștene o rodnică activitate omiletică și catehetică, fiind nu numai un iscusit dascăl, ci și unul dintre cei mai cunoscuți predicatori ai vremii. Stăpânind meșteșugul cuvântului, vorbea rar și răspicat, cu dicție, avântat și entuziast ca un misionar, cu un remarcabil simț al sensului și al valorii fiecărui cuvânt pe care îl rostea. Ca slujitor al celor sfinte, cei care l-au văzut slujind ori au slujit împreună cu Părintele Grigore, au păstrat vie amintirea unui slujitor profund devotat celor sfinte și strălucit orator creștin.

Părintele profesor Grigore Cristescu a făcut parte din pleiada strălucită a dascălilor de teologie, care au ilustrat cu știința și înțelepciunea lor teologia românească într-o perioadă grea și tulbure de la jumătatea secolului trecut, luminând și încălzind inimile studenților prin erudiția și talentul oratoric unic, dar și prin devotamentul și căldura pe care le împrumuta ideilor și convingerilor sale religioase. În afară de cunoașterea profundă a disciplinelor Catehetica și Omiletica, ca licențiat al Facultății de Litere și Filosofie, dispunea de cunoștințe de literatură, filologie și filosofie; o cultură generală vastă, având cunoștințe bogate și variate în mai multe domenii. Pe lângă limbile clasice, cunoștea și folosea câteva limbi moderne (franceza, germana, italiana și engleza). Era un pasionat colecționar de cărți: și-a agonisit cu mari sacrificii materiale o impresionantă bibliotecă personală, din care și-a făurit un prețios auxiliar și instrument de lucru în activitatea sa didactică și pastorală. Era înzestrat cu o minte vioaie, o inteligență ascuțită și spontană, o memorie fidelă și un spirit critic deosebit. Cuvântul vorbit îi era înaripat și tumultuos, expresie a temperamentului său vulcanic, iar cuvântul scris împrumuta calitățile sale orale: concis și sobru.

A înzestrat teologia academică cu studii și lucrări de valoare, tipărite în volume separate, sau în revista *Studii Teologice*, precum: *Activitatea omiletică, teoretică și practică*

a *Fericitului Augustin, Un capitol de Pimenică ortodoxă, Un catehet din veacul al XV-lea (Jean Gerson), Sfântul Grigorie Teologul, Ilustrația în predică*. Numeroase sunt însă scrierile din tinerețe, cele de teologie practică, tipărite mai ales la Sibiu, menite să înviorereze duhul și entuziasmul pastoral al preoțimii, ca de exemplu: *Teologie și Sacerdoțiu, Pentru învi-orarea entuziasmului pastoral, Ale Tale dintru ale Tale, Fă lucrul evanghelistului, Imperativul creștin, Propovăduiți Evanghelia!, Perspective sociale și culturale în lumina Evangheliei*. A excelat în domeniul meditațiilor și al scrisorilor pastorale, lăsând posterității două cărți rare: *Vino și vezi (Meditații)* și *Mai aproape de Tine, Doamne! – Meditațiile unui pelerin*. A scris o mulțime de articole, cronici, recenzii și note bibliografice, în revistele bisericești (*Renașterea, Revista Teologică, Biserica Ortodoxă Română, Studii Teologice, Glasul Bisericii*), și a lăsat multe alte lucrări (netipărite) în manuscris, printre care un *Manual complet de Omiletică pentru Institutele Teologice* și mai multe volume de predici.

Părintele profesor Grigorie Cristescu a fost un eminent profesor, un neîntrecut predicator, un abil mânuitor al condeiului, iar în intimitate un admirabil interlocutor care știa să-și etaleze erudiția în chip natural, fără efort și fără ostentație.

Retipărirea după aproape șapte decenii a unora dintre predicile Părintelui profesor Grigore Cristescu constituie în fapt un act de recunoștință față de unul dintre marii profesori ai teologiei românești din secolul trecut atât de greu încercat, slujitor devotat al Bisericii, la catedră, Altar și amvon, dar și un act cultural și misionar în același timp.

Recomandăm cu bucurie această lucrare tuturor slujitorilor sfințelor altare din cuprinsul Patriarhiei Române, elevilor seminariști, studenților teologi, profesorilor slujitori ai catedrelor din școlile teologice dar și tuturor doritorilor de cunoaștere, pasionați de lectură.

Pasiunea și emoția în predică¹

Pentru a produce în ascultători persuasiunea, predicatorul trebuie să facă apel la pasiunea și emoția lui și a lor. Fără acest apel persuasiunea nu este posibilă. Și totuși, de multe ori, puterea de a trezi pasiune și emoție poate avea consecințe dezastruoase dacă facem abuz. Această însușire cere o disciplină morală din partea celor ce o folosesc. Dar, fără ea, predica nu are nicio putere de mobilizare a conștiinței religioase. Fără fluxul pasiunii, care dă viață și mișcare, predica este o simplă piesă didactică și dialectică, ca statuia de marmură a lui Pygmalion, de care ne vorbește mitologia greacă.

Dumnezeu este puterea care pătrunde toată făptura, care inspiră și descoperă, care dă lumină și har, viață și nemurire. El este Izvorul vieții. Puterea Lui umple firea omului, dă intensitate și valoare oricărui act și gest uman, personalității integrale a omului stimulează energiile ei latente și creează infinite perspective și posibilități de activare a lor. Dumnezeu ne luminează mintea, ne aprinde inima și ne întărește voința. Dacă Dumnezeu ar rămâne numai o viziune metafizică, o abstracție rece, perfecțiune absolută dar intangibilă, asemenea unei statui sublime sculptate din marmură rece și moartă, nici omul nu ar avea viață, realitate și energie. Dumnezeu este iubire și cere iubire. Dumnezeiasca taină a Întrupării îmbrățișează toată natura noastră omenească: „Cuvântul lui Dumnezeu S-a făcut trup și S-a sălăsluit între noi”. El a coborât de pe tronul slavei Sale și a devenit om cu viață și iubire, având o inimă care

¹ Text publicat în *Mitropolia Olteniei*, VI (1954), 4-6, pp. 134-138.

zvâcnește și vibrează de iubire pentru a noastră mântuire. Iată ce trebuie să vestească predicatorul creștin credincioșilor. Dar, dacă el nu pune pasiune în ceea ce predică, înseamnă că nu cunoaște pe Hristos. Este absurd să credem că putem pune stăpânire pe voința omului, dacă nu facem apel la pasiunile și emoțiile lui. Chiar raționalistul care gândește la temperatură boreală, fără să-și dea seama, se adresează într-un fel sau în altul fondului pasional al oamenilor. Ca să conving, trebuie să fiu convins. *Ca să fac pe alții să plângă, trebuie să plâng eu mai întâi (Si vis me flere, dolendum est, primum, ipsi tibi).*

Cea mai mare și mai nobilă parte a vieții noastre se întemeiază pe voință. Dar *a voi*, înseamnă *a iubi* și *a alege* (a prefera), *a adera* (a opta). Instinctele și emoțiile la care trebuie să apeleze predicatorul sunt: iubirea – ura, dorința, plăcerea, neplăcerea, bucuria – tristețea sau durerea, curajul – frica, nădejdea – deznădejdea, mânia, mândria, emulația, admirația, mila, uimirea, compătimirea. *Predicatorul nu poate mișca dacă el însuși nu este mișcat.* Așadar, caracterul și convingerile sale personale sunt cel dintâi factor care trebuie să fie avut în vedere în predică.

Se înțelege că predicatorul nu trebuie să fie un om incapabil să comunice, un om paralizat în elanul și entuziasmul lui, în extensia și expansiunea energiilor lui sufletești, un om robit, conștient sau inconștient, unui complex de inhibiții și refulări, dar niciun emotiv și un sentimental și fără rezervă și autocontrol. A fi smerit nu înseamnă a fi timid și inert. *Predicatorul trebuie să zboare și să planeze ca un vultur.* De aceea, în fața lui, pe amvon, este închipuit un vultur. Aripile mitologicului Icar s-au topit când s-a apropiat de soare, pentru că erau de ceară; deci, pentru că ele erau artificiale – nu făceau parte organică din natura lui intimă. Predicatorul care vrea să zboare la fel cu el, în slăvile extazului, pe care el personal nu-l trăiește real, ci numai îl simulează, așadar cu aripi de împrumut, merge la dezastru sigur. Orice ipocrizie se divulgă, mai curând sau mai târziu. *E mai bine să mergi domol pe pământ, decât să*

te avânți nesincer în văzduh. Predicatorul, care se adresează pasiunii și emoției ascultătorilor săi, trebuie să cunoască bine temperamentul și sensibilitatea ascultătorilor săi, care variază după timp, loc și îndeletniciri.

Cea mai bună metodă didactică este cea care realizează unitatea în varietate, care folosește repetarea aceleași idei în diferite forme și stimularea procesului de gândire prin întrebări. Cum vom putea noi, oare, să punem în mișcare o voință inertă împinsă într-o anumită direcție? Pe o cale foarte simplă: orientând-o în direcția opusă. Principiul tensiunii sau încordării și relaxării sau destinderii este valabil și în domeniul vieții spirituale. Stabilitatea, inerția vieții lui sufletești, trebuie să sufere unele șocuri. Spiritul omului trebuie distras prin variație. Așadar, e necesar să-i slăbim tensiunea lui, pe linia unei idei, concepții sau argument, a unui instinct sau emoții și să-l angajăm în altă direcție. Sufletul omului trebuie mobilizat. Dramaturgii obișnuiesc să intensifice elementul tragic printr-un contrast cu cel comic. În parabola Fiului risipitor, Mântuitorul atinge cele mai profunde stări de disperare ale sufletului, trezește în el cea mai intensă speranță și-l umple de cea mai înălțătoare bucurie. Arătând cât este de respingătoare ura, impunem sublimitatea iubirii. Pateticul trebuie să alterneze cu elementul umoristic. Atracția spre un lucru e cu mult mai puternică atunci când ei i se opune repulsia față de un alt lucru. Evident, principiul alternației trebuie observat în toată gama emoțiilor. Pentru a putea convinge pe altul despre un adevăr, predicatorul trebuie să fie înzestrat cu un suflet simțitor și să fie împodobit cu evlavie curată.

El trebuie să iubească pe Dumnezeu din toată inima lui și cu toată virtutea lui. Aceasta se împlinește prin rugăciune, meditație și contemplație. „*Orator antequam dictor*” (Fii rugător înainte de a fi predicator) spune Fericitul Augustin. Oratorul, în sens etimologic, este un cuvântător care se roagă. Cine știe să se roage, știe să și predice. Rugăciune la început, înainte de a te ocupa de tema predicii, rugăciune în toată vremea cât lucrezi

la ea și rugăciune în timpul în care o rostești. Rugăciunea deschide sufletul inspirației divine, care purifică, disciplinează și corectează totul, căci „*Duhul lui Dumnezeu pe cele de lipsă le împlinește și pe cele slabe le vindecă*”.

Predicatorul trebuie să fie un mare iubitor de oameni și de sufletul lor. Iubirea deschide drumul spre inimile omenești. Nicio poartă nu-i rămâne nedeschisă. Ea are cheia minunată care deschide toate încuietorile.

„*Ama et fac quod vis*” (iubește și fă ce vrei) spune atât de just Fericitul Augustin. Dar această iubire trebuie să aibă un caracter supranatural. Noi iubim pe semenii noștri pentru că îi iubește Dumnezeu. Legea iubirii este suverană. Ea singură are puterea de a disciplina, purifica și controla pasiunea sufletului omnesc. Predicatorul trebuie să fie un om simțitor. El nu trebuie să fie un egoist și un autolatră. Egoistul sau egocentricul devine ușor un sceptic și un cinic față de alții. De altfel, cinismul este rodul scepticismului și dezamăgirii.

Pentru a putea mișca inima și voința ascultătorului, trebuie să avem întotdeauna în vedere tema, și anume dacă ea cere, admite și permite patosul. Dacă ea îl cere, atunci de ce natură și intensitate trebuie să fie apelul nostru la sentiment? Sunt teme care cer ca toată atmosfera predicii fie patetică. Altele cer o tratare logică și rece și numai în încheiere pot deveni patetice. Unele teme pot fi tratate la un nivel mai înalt, vecin cu sublimul, altele ar produce ridicolul dacă ar fi pline de fulgere și de trăznete ca pe Sinai, când ele ar trebui să fie străbătute, de la un cap la altul, de calmul și de duiosia iubirii. Putem premedita și fixa în prealabil elementul patetic în predică și în ce măsură? De bună seamă, se cuvine să cunoaștem, când ne pregătim predica ce emoții și pasiuni pot mișca pe oameni să realizeze prin acțiunea lor scopul pe care l-am propus pentru predica noastră. Această idee trebuie să comande alegerea materialului, dezvoltarea lui și forma literară a predicii. Dar atât calitatea, cât și intensitatea apelului nostru la sentiment depind în cea mai mare măsură de inspirația momentului.

Noi putem provoca anumite sentimente sau emoții în ascultătorii noștri prin prezentarea vizibilă a unui obiect oarecare. În acest caz, ei concentrează și atenția lor auditivă, și pe cea vizuală.

Predicatorul poate zugrăvi destul de evovator și de dramatic prin cuvânt orice scenă, caracter sau eveniment, adresându-se imaginației auditorului său, fără niciun fel de artificiu. Figurile de stil și ilustrațiile pot fi folosite cu mult succes în acest scop. Uneori, sunt de mare efect anumite cântări luate din cărțile noastre de slujbă, tropare, condace.

Când ascultătorii noștri au un nivel intelectual și religios mai înalt, putem provoca anumite emoții când ne adresăm rațiunii. Emoția, în general, este mai durabilă când ea se asociază și cu elementul rațional și cu conștiința morală a ascultătorilor.

În trezirea unui sentiment, precum și în exprimarea lui, este esențial bunul simț. Sunt predicatori care divulgă ascultătorilor intimitățile vieții lor sufletești. Ei își analizează și-și disecă sentimentele lor personale în auzul credincioșilor, nimicind taina care este farmecul unei personalități. În acest fel, predicatorul nu-și mai trăiește atât de intens viața lui interioară. E drept că noi nu putem mișca pe altul, dacă înșine nu suntem profund mișcați. O emoție bine disciplinată nu se poate evapora, pentru că nu i-am dat expresie. Dimpotrivă. Ea devine energie spirituală în sufletul predicatorului, care vibrează prin fiecare cuvânt, dă putere fiecărei idei și toarnă convingerea în fiecare inimă. În concluzie, orice exhibiționism este interzis în predică, întrucât el poate să compromită prestigiul predicatorului și să-l prezinte ca pe un om indiscret, flecar și neserios. Cine ar mai putea avea încredere într-un asemenea duhovnic și predicator, care spune „vrute și nevrute”? Nu este just să considerăm pasiunea și sentimentul ca un articol sau ca un capitol separat de ansamblul predicii. De aceea noi nu putem spune: „acum mă adresez sentimentului vostru”. Aceasta va pune pe ascultători în gardă. Apelul adresat conștiinței, rațiunii și inteligenței ascultătorilor poate fi însă formulat și anunțat:

„fac apel la orice om de bună credință care mă ascultă când rostesc acest verdict”. Dar cum am putea noi spune, de pildă: „acum o să vă fac să vă mâniați rău”? În primul caz, verdictul anunțat este scopul logicii raționale, dar, în logica emoțiilor, sentimentul de iubire, de ură, de revoltă nu este un scop în sine, ci numai un mijloc în scopul unei acțiuni. Sunt însă și câteva ocazii când putem anunța pe ascultători că facem apel la pasiunile lor pentru forța lor de sugestie. Indiferența unui auditoriu flegmatic poate fi scuturată de o ambiție cu ajutorul unei sugestii. „Nu vă clocotește, oare, sângele în vene, dacă vă gândiți că...”? Ascultătorii, reci ca gheața până adineaori, fierb acum de indignare. O sugestie, de asemenea, poate ridica temperatura: „nu îndrăznesc să stărui mai mult asupra acestor acte de sălbăticie”. Dar puterea predicatorului, de a provoca anumite sentimente și emoții în ascultătorii săi, îl expune și la anumite primejdii. Așa, de pildă, el poate fi ispitit să devină un predicator sentimental, ceea ce l-ar scuti de o pregătire intelectuală mai serioasă a predicilor sale, mai ales că sunt destui ascultători care cred că predica trebuie să le dea numai emoții religioase și nimic altceva. Adeseori, sentimentalitatea religioasă ruinează caracterul moral și al predicatorului, și al ascultătorilor. Anumite expresii sentimentele stereotipe pot duce la nesinceritate, la simularea unor emoții pe care în realitate nu le încercăm.

Puterea de a-i stăpâni pe ascultători prin mijloace sentimentale poate duce pe predicator la orgoliu. Iar deasa exprimare a celor mai sincere sentimente îl poate duce la reacția morbidă a unei depresii sufletești, care poate periclita și echilibrul lui mintal, și pe cel moral. Această depresie nervoasă este prețul pe care îl plătim adeseori pentru toate predicile noastre bune. *Pentru că aceasta este esența persuasiunii, ca predicatorul să-și toarne toată personalitatea lui în ceea ce spune. Sufletul lui trebuie să-i iasă din trup și să se răspândească în sufletul ascultătorilor.* Dar această expansiune este urmată inevitabil de o contracție dureroasă. Suferința nervoasă este crucea

predicatorului. Dar disciplina vieții lui fizice și spirituale îl poate salva. Dacă predică des, el trebuie să-și rezerve mai mult timp pentru rugăciune, meditație, contemplație și studiu; altfel își poate pierde sufletul. Pentru acest motiv, este recomandabil ca el să cultive diferite stiluri de predică. Predicile cu caracter didactic sau catehetic, omilia exegetică și predicile cu caracter pastoral și liturgic cer o mult mai mică cheltuire de energie sentimentală a predicatorului. O viață de evlavie și de reculegere, credința care raportează instinctiv toate lucrurile la Dumnezeu, smerenia care numai Lui îi dă toată slava, cinstea și închinăciunea, starea de penitență care nu dă pas mândriei, sporita comuniune cu Mântuitorul, al Căruia cuvânt îl predică și care este taina înaintării și stăruirii pe drumul vieții duhovnicești, toate acestea vor putea menține caracterul și rezistența lui fața de excitațiile emotivității cerute de predică și îi vor păstra echilibrul sau cumpăna vieții lui morale.

Noi predicăm pentru a determina voința credincioșilor la acte de credință și de viață morală, pentru a lumina întunericul neștiinței, pentru înlăturarea îndoielii prin certitudinile credinței, îngustimea de spirit prin lărgirea orizontului lui, fanteziile nesănătoase și sterile prin realități concrete și fecunde, șovăiala prin hotărâre. Iată izvorul puterii morale a predicatorului creștin.

Pr. Prof. Grigore Cristescu

*Predici la
Praznicele Împărătești*

Predică la Învierea Domnului*

I

*„Acum toate s-au umplut de lumină”
(Canonul Învierii, cântarea a III-a)*

Ziua dumnezeieștii Învieri este ziua restaurării spirituale a omenirii, ziua speranței celei sfinte a nemuririi, ziua inaugurală a vieții veșnice: *„Acum toate s-au umplut de lumină: cerul și pământul, și cele dedesubt. Deci să prăznuiască toată făptura Învierea lui Hristos întru care S-a preaslăvit”* (din Canonul Învierii în Penticostar). Ziua Învierii este ziua izbăvirii de întristare a neamului omenesc: *„Că iată a venit prin Cruce bucurie la toată lumea”*! Ziua Învierii este ziua luminii de-a pururea lămuritoare de taine a sufletului nostru: *„Întru lumina Învierii vedem lumina”*! Ziua Învierii este ziua purcederii omenirii pe drumul dumnezeirii și reîncetățenirii ei cerești: prin Înviere ne-a arătat Mântuitorul suirea la cer.

Ziua Învierii este ziua cea dintâi a apostolatului creștin prin îngeri, mironosițe și ucenici: *„îngerul Tău Doamne, a propovăduit Învierea Ta”*! *„Pe femei, de bucurie le-a umplut zicând: Vestiți Apostolilor”*! (din stihirile Paștilor, glas V); *„Cu crucea, Ta, Hristoase, ne lăudăm și Învierea Ta o cântăm și o slăvim”*! Iar noi, *„învățându-ne graiurile prorocilor, închinare Îți aducem Ție, luminii celei neînserate și pururea fiitoare, Izvorule al învierii noastre”*.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 364-367.

„Hristos a înviat din morți”!

„Veniți toate neamurile, cunoașteți puterea tainei celei înfricoșătoare, că Hristos, Mântuitorul nostru, Cuvântul Cel ce era întru început, S-a răstignit pentru noi și de voie s-a îngropat și a înviat din morți ca să mântuiască toate și împreună cu Îngerii, lăudați învierea Lui cea de a treia zi prin care s-au luminat marginile lumii” (Laude, Duminica Slăbănogului, Știhira întâi). Noi știm că *„Răscumpărătorul nostru este viu” (Iov 19, 25).* El merge azi pe drumurile pe care atât de des se poticnesc sufletele noastre, întinzându-ne mâna Lui izbăvitoare ca și lui Petru, cel alunecat în prăpăstii de îndoieli. El ne privește azi adânc în ochi și în inimi zicând: *„Eu M-am jertfit pentru voi și voi nu vreți să vă jertfiți pentru Mine”?* El ne iubește chiar atunci când noi nu-L mai iubim, El ne ocrotește chiar atunci când noi nu mai căutăm adăpost în Biserica Lui, El ne inspiră chiar și atunci când noi nu ne mai adâncim în meditația Sfintei Sale Evanghelii.

El a înviat ca să nu mai moară ucise de păcat sufletele noastre! El a înviat ca să nu mai fie veștejite de îndoieli speranțele noastre spre cer. A înviat pentru ca noi să trăim în sfințenie și întru nădejdea învierii pentru veșnicie.

„Răscumpărătorul nostru este viu”! Iov, înfrânt trupește de suferință, este biruitor sufletește prin credință! El aștepta răscumpărarea! Răscumpărătorul lui trăia! Răscumpărătorul lui îl iubea! Răscumpărătorul lui nu l-a înșelat! Răscumpărătorul lui l-a mântuit!

Câți dintre noi, cei de azi, neîncercați de suferința lui și neispitiți de deznădejde, pot totuși să proclame biruitor, ca el: *„Răscumpărătorul nostru este viu”!* Să dovedim Învierea Mântuitorului nostru cu viața noastră întemeiată pe credința în Înviere! Să dovedim puterea Evangheliei prin sfințenia vieții noastre trăite în duh evanghelic. Să dovedim prin iubirea noastră față de frați, iubirea noastră față de Mântuitorul, căci *„înviind Iisus din mormânt, a dăruit lumii viață veșnică și mare milă”!*

Lumină de răsărit, lumină de slavă! Tuturor inimilor atinse de dureri fără nume, tuturor visurilor neîmplinite, tuturor silințelor de înălțare, lumina lui Hristos le lămurește drumuri noi, drumuri drepte, spre Dumnezeu.

Biruitoare asupra întunericului și morții, lumina Învierii Domnului deșteaptă în ființa omului doruri adânci și aprinse de desăvârșire și de nemurire. *Dar cu ce suflet prăznuim noi azi Învierea Domnului?* Iată o întrebare la care trebuie să răspundem, pentru a ne liniști cugetul. Simțim noi cum ni se umple inima de lumină? Ne îndrumăm noi viața după această lumină? Este sărbătoare și în sufletul nostru? Pentru mulți, „sărbătorea sărbătorilor” trece fără niciun ecou sufletesc. Învierea este o zi ca toate zilele sau numai o zi de petrecere zgomotoasă? Pentru foarte puțini ea este o zi de reculegere, de hotărâri solemne și de avânt spiritual. Ea trebuie să fie o zi a învierii sufletului omenesc, a marilor și sfintelor lui idealuri de perfecțiune! În lumina Învierii Domnului noi putem desluși rosturile superioare ale lumii și vieții omenesti.

„Lumina lui Hristos luminează tuturor”!

Deschideți-vă ochii și inima, înțelegeți minunea și lăsați-vă călăuziți în viață și în toate strădaniile voastre de lumina în veci neînserată a Învierii Mântuitorului. „*Hristos a înviat*”, și a dăruit viață lumii și speranță idealurilor ei eterne. Amin!

Predică la Învierea Domnului*

II

*„Dacă Hristos n-a înviat,
zadarnică este atunci
propovăduirea noastră!”
(1 Corinteni 15, 14)*

Propovăduire zadarnică! Entuziasm fără temei de adevăr, devotament fără nădejde de izbândă! Din ce raze de lumină își mai poate sorbi puteri un apostolat rodnic, „*dacă n-a înviat Hristos*”? Ce crez mai poate fi valabil și ce ideal te mai poate ispiti, „*dacă n-a înviat Hristos*”? Ce formă de eroism și ce gând întrupat în adevăr și filantropie își mai pot legitima necesitatea, „*dacă n-a înviat Hristos*”?

Certitudine cardinală a vieții umane – Învierea Mântuitorului – inaugurează eternitatea spirituală a lumii și susține astfel optimismul nepotolitelor ei doruri și nepregetatelor ei silințe de perfecțiune. În clipa când îngerul a ridicat piatra de pe mormânt se deschideau zări infinite idealizării vieții omenești și se dezarmau toate străjile care confiscaseră libertatea duhului și speranțele umanității întregi.

În dimineața Învierii răsărea în inima omenească odată cu soarele, marea nădejde în biruința spirituală și în eterna lor lui statornicie. A înviat și în inima ta, preoțime ortodoxă, Hristos? Rodește propovăduirea ta în țara noastră? Purcede

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 178-180.

ea autoritară și neînfricăată din certitudinea Învierii Domnului, robind credinței cugetele întristate de deznădejdi ale fraților noștri?

„De *n-a înviat Hristos*”, zadarnică este toată zbaterea omenirii, zadarnică este toată frumusețea firii, zadarnică este toată pasiunea ei de a trăi perpetuu! „De *n-a înviat Hristos*”, nu mai e loc de niciun ideal, pentru că, într-o lume care moare pentru totdeauna, e un non-sens să concepi existența vreunui ideal.

„De *n-a înviat Hristos*”, existența în general este o farsă, o agitație sterilă, o stupiditate. De ce să mai trăiești când mori definitiv cu tot ceea ce ai izbutit să crezi mai bun în tine și în lumea ta?

Nu! Nu! Propovăduirea noastră nu e zadarnică! Ea e întemeiată pe o victorie spirituală incomensurabilă: „*Hristos a înviat*”! Noi suntem martorii unui adevăr în fața căruia nu pot rămâne indiferente decât sufletele pietrificate, care neagă toate evidențele!

Ați înviat și voi, misionari ai Evangheliei? Ați experimentat voi „puterea Învierii lui Hristos” pe care o cunoștea atât de profund Sfântul Apostol Pavel? Apostolatul vostru numai cu această „putere” trebuie să lupte și să izbândească în marea inimă – închisă ermetic – a lumii! „Căutați pe Iisus Cel răstignit”? Îl veți găsi pe Iisus Cel înviat! V-ați răstignit și voi cu El ca să puteți învia cu El? La această întrebare trebuie să răspundeți neîntârziat!

Noi „propovăduim pe Hristos cel răstignit” (1 Corinteni 1, 22) și pe „Hristos cel înviat”. A propovădui un adevăr înseamnă a trăi tu însuși ceea ce propovăduiești. A trăi Răstignirea și Învierea Domnului, ca Sfântul Apostol Pavel, este taina propovăduirii creștine și speranța universalelor ei extensii. A fi „mort” și „înviat” cu Hristos sunt titlurile de glorie și de autoritate ale unui sincer, eroic și autentic misionar al Evangheliei. În acest ceas, când întreaga creștinătate se salută cu cuvintele biruinței: „Hristos a înviat”, răspunsul nostru, al tuturor celor ce ne-am

cucerit întreaga noastră ființă idealului creștin, trebuie să fie:
„Cu adevărat am înviat și noi cu El”!

Nu simțiți învierea noastră din accentele cu care propovăduim Învierea Lui? *Viața noastră*, iată argumentul suprem al certitudinii Învierii Domnului! „*Paștile cele nouă și sfinte astăzi nouă s-au arătat*”! Sfințească-se toți creștinii prin sfințenia lor! Amin!

Predică la Învierea Domnului*

III

Cu ce suflet prăznuim noi astăzi Învierea lui Hristos?

Ramurile de finic care fluturau în mâinile mulțimilor fremătătoare de entuziasm, din ziua Stâlpărilor, s-au prefăcut în câteva zile în cruce înfiptă pe culmea Golgotei, purtată de o mulțime înveninate de ură, pentru un supliciu absurd, iar la urmă, în armă nebiruită pentru o biruință legitimă și multimilenară. *Înviase pe Lazăr coborât în mormânt de patru zile și lumea aplauda o minune!* Trebuia și Hristos să coboare în mormânt trei zile pentru ca lumea să trăiască ea însăși minunea, pe care o aplaudase.

Hristos își primește crucea în cel mai cumplit decor. Se născuse în preajma „dobitoacelor” și murea scuipat și pălmuit de oameni. Petru e victima unei groaznice și neașteptate căderi. Încearcă îndată reabilitarea prin lacrimi și pocăință. Hristos urcă sfărâmat de povara izbăvitoare în tovărășia mișcătoare a lui Simon Cirineul, drumul stâncos și sfâșietor al calvarului spre locul execuției triumfale. Piroanele se înfig în mâinile darnice de binecuvântări milostive și sulita controlului militar se răsucește în inima zvâcnitoare plină de iubire. Inscripția sumară a celor patru inițiale garantează publicitatea pentru cele trei națiuni prezente în administrația severă a Imperiului. Sigiliul precauției și străjerii autorității guvernamentale încearcă să

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 186-189.

prevină o falsificare istorică, pe care autorii tuturor falsificărilor morale o atribuiău intenției ucenicilor Aceluia care venise în lume pentru adevărarea și propovăduirea Adevărului.

Trei zile Baraba prăznuiește cu semenii lui o izbândă iluzorie. Trei zile discipolii intimidați plâng o durere sinceră. În zorii celei de-a treia zi, izbânda unora se prefăce în înfrângere și durerea altora, în izbândă. Conștiința lumii e chemată să trăiască o nouă experiență morală. Sunt aproape 2000 de ani de atunci. În aproape 2000 de dimineți radioase, milioane și milioane de ochi s-au deschis vioi și dornici asupra minunilor vieții. Succesiunea numelui de creștin a fost normală. Transmiterea valorilor morale ale creștinismului însă e discontinuă. Un zig-zag înspăimântător caracterizează viața sufletească a omenirii.

Din Evanghelia propovăduită prin jertfă și trăită profund de suflet, azi nu pare a mai fi rămas decât o reminiscență pioasă care subzistă prin acea indulgență și concesie pe care o ai întotdeauna față de lucrurile vechi și inofensive.

Creștinul de azi e un tip care nu-ți îngăduie nici pe departe să ghicești legitimarea titulaturii lui, căci, în viața lui nu surprinzi un moment de conștiință creștină și de vie experiență evanghelică. *Creștinul* este în majoritatea cazurilor un pseudonim în spatele căruia citești foarte ușor păgân: de pildă pregătirile pentru sărbătoarea cea mare a Învierii în cuprinsul țării noastre. Gospodăriile se primenesc și se restaurează. Clopotele bisericilor dau semnalul slujbelor cucernice din amurg. Creștinii se bucură de rânduiala pusă în cuprinsul caselor lor, sunt mândri de noutatea veșmintelor lor și grăbiți să asiste la tradiționalul „film liturgic”, mânați de o *deprindere irezistibilă*. Preoții slujesc „instinctului religios” al poporului nostru și uită aproape sistematic să slujească *conștiinței lui creștine*. Iar Hristos sângerează pe cruce ca să aducă rânduială în sufletul nostru, fiori de noutate în conștiințele noastre și lumină de renaștere.

Doar câteva suflete de apostol mai râvnesc la bucuria care se dobândește prin jertfă și se străduiesc să dea consistență

numelui de creștin. Dar și ele sunt timide și de atâtea ori vinovate de concesii față de metehnele veacului.

O, Mântuitorule! Tu ai murit pentru noi, ca să ne dezvinovățești, iar noi murim ca să îmbelșugăm vina. Tu ai înviat ca să despici un mugur de speranță în sufletul nostru, iar noi nu visăm decât *nimiciri* iremediabile și perene. Nici în anul acesta noi nu Te însoțim pe drumul morții și nici nu Te căutăm pe drumul biruinței. Ștreangul lui Iuda ne e mai convenabil decât Crucea și mormântul pecetluit, mai comod decât Învierea. De aceea iubirea noastră e atât de slabă, bucuria noastră superficială iar renașterea noastră, problematică. Dar, până la judecata divină să ne salutăm cu aceeași speranță ca și până acum: „*Hristos a înviat*”! Amin!

Predică la Învierea Domnului*

IV

Bucuria Învierii

Izvor de adâncă bucurie spirituală, Învierea Domnului este în același timp evenimentul central și determinant al istoriei omenirii. Sufletele măcinate de atâtea îndoieli „*raționale*”, inimile lipsite de orice sensibilitate morală și cugetele întunecate în intimitatea atâtor necucernicii ale lumii de azi, pot afla oricând un popas sigur și un refugiu neprimejduit lângă crucea răstignirii Mântuitorului! Aici răsar certitudinile luminoase ale vieții spirituale, aici începe să zvâcnească iubirea care „*niciodată nu cade*”, aici se poate cuceri sfințenia care de-a pururea luminează și purifică.

În dimineața slăvită, când îngerul orbînd straja a ridicat lespedeza sigilată, s-au biruit toate îndoielile. În viața fiecăruia din noi pot răsări zorile unei zile în care puterile spirituale, smerind în pulbere straja neputincioasă a orgoliilor noastre raționale, să rostogolească piatra de pe mormintele în care lîncezesc atâtea energii vii și fecunde, desmorțindu-le, înviindu-le și mobilizându-le împotriva forței răului.

Mormântul lui Hristos e punctul central al înduhovnicirii firii omenеști. De aici certitudinile decisive și aici converg speranțele eterne ale omenirii însetate de desăvârșirile dumnezeirii și de imperfecțiunile existenței telurice.

„Hristos a înviat”!

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 176-177.

În graiul spiritual al ômenirii aceste trei cuvinte înseamnă geneza unei noi lumi: a oamenilor care nu mai mor definitiv, a oamenilor care nu mai mor deloc, a oamenilor care nu pot muri pentru că Hristos a vrut ca ei să aibă viață veșnică. Îmbrățișând întreaga existență cosmică, puterea Învierii Domnului desfundă izvoarele nesfârșite ale bucuriei duhovnicești, ale căror unde murmură peste veacuri și peste cimitirele lumii: „Adevărat a Înviat”! Amin!

Predică la Duminica Rusaliilor*

„Împărate Ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, Care pretutindeni ești și toate le împlinești; Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi, și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre”

Cu suflete stăpânite de spaimă și zăvorâte de prudență, vestitorii Evangheliei așteaptă, minunea Rusaliilor, pentru trezirea eroismului lor misionar. Mântuitorul cunoștea firea omenească, chiar și atunci când ei i s-a împărtășit chemarea înaltă a apostolatului și a sfințeniei în această lume. De aceea El poruncise apostolilor să nu se depărteze de Ierusalim, să rămână în cetate, fără să le fi spus însă să închidă ușile și nici să-și lase sufletul pradă fricii și descurajării.

Solidaritatea lor este admirabilă, sunt toți la un loc în ziua minunii. Ce i-ar fi putut oare despărți? Petru fusese reabilitat de Mântuitorul Însuși, Iuda trecuse hotarul acestei vieți al cărei ideal nu-l înțelesese, Toma abdicase de la scepticism, Matia intrase în rândul apostolilor. Pe toți îi înfrățea acum o mare speranță și râvna unei rugăciuni statornice și unanime.

În ceasul acela ei adânceau taina făgăduinței Tatălui și încercau negrăita bucurie a venirii Mângâietorului, Care avea să-i învețe toate și să le aducă aminte de tot ceea ce le spusese Domnul. Ei aveau limpede și nestrămutată conștiința că sunt

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 368-375.

martorii lui Iisus Hristos și așteptau nerăbdători mărturia Duhului adevărului, Care de la Tatăl poruncește și pe Care L-a dat Dumnezeu tuturor celor ce-L ascultă pe El (cf. Ioan 15, 26). Dar ei simțeau profund nevoia puterii de Sus care avea să-i mângâie de aparenta neizbândă a visurilor lor deșarte și să le aprindă sufletul pentru râvna propovăduirii și a muceniciei. Așteptările lor nu sunt înșelate. Foișorul tainelor celor mai presus de fire, viața de viață al celui fără de veste al focului dumnezeiesc, al focului curățător de întinări, al focului sfințitor de suflet, descoperitor de adevăr, care pe toate le plinește și le înfrumusețează. Ei știu acum, mai mult decât știau, și pot mai mult decât puteau, până în acest ceas. *Știu cum să propovăduiască și ce să propovăduiască, și mai ales pot să se jertfească pentru că știu pentru Cine și pentru Ce să se jertfească!*

Au primit botezul cel nou „cu Duh Sfânt și cu foc” (Matei 3, 11) și s-au încredințat de mărturia Duhului. Lupta începe printr-o formidabilă ofensivă spirituală: „Bărbați frați, cuvinese a vorbi cu îndrăznire către voi” (Faptele Apostolilor 2, 29). Biruința n-a întârziat pentru că cei ce ascultau, aceștia toți „au fost pătrunși la inimă și au zis către Petru și ceilalți apostoli: Bărbați frați, ce să facem”? (Faptele Apostolilor 2, 37). Câți dintre noi propovăduiesc azi cu puterea apostolilor și pe câți dintre noi ne întreabă credincioșii noștri: „ce să facem”? Câți se pocăiesc și câți primesc darul Sfântului Duh?

Astăzi apostolii sunt răzleți, graiul lor e mai greu de înțeles! Apostolii lucrează cu puterea minții lor slabe și pentru foloasele lor vremelnice. De aceea, fii și ficele noastre nu prorocesc, tinerii noștri nu mai au viziunea desăvârșirii în Hristos și bătrânii noștri nu mai visează la Împărăția lui Dumnezeu.

Cum să ne mântuim dacă noi nu mai chemăm numele Domnului? Cum să mai coboare asupra noastră „limbile de foc” (cf. Faptele Apostolilor 2, 3), dacă noi „nu rămânem în Ierusalim”, dacă noi ne depărtăm de Biserica în care primim suflarea de viață a Sfântului Duh și simțim cum ne îmbrăcăm cu puterea Lui? Cum ne vom putea face noi înțeleși de lume,

când graiul nostru nu mai este graiul Sfântului Duh, ci graiul confuziei și al trufiei? Apostolul Petru a cucerit printr-o singură predică 3000 de suflete pentru Dumnezeu. Ai cucerit tu, frate de apostolat, măcar unul singur? Te-ai lăsat tu însuși cucerit? Dacă tu ai fi al lui Dumnezeu, ai fi câștigat și pe alții pentru Împărăția Lui. Tu, se pare, ai uitat de mult cele ce te-a învățat Mântuitorul și, când Sfântul Duh ți-a „adus aminte”, tu nu mai credeași în „făgăduința Tatălui” pentru că tu nu o mai așteptai, erai plecat deja din Ierusalim înainte de a veni Mângâietorul! Îți era dor de alte cetăți, te chinuia nostalgia păcatului și n-ai vrut să ți-o înfrânezi și să-i pui hotar de virtute.

Ai iubit să rămâi în neamul cel îndărătnic și să urmezi pilda îndărătniciei lui. Ai râvnit după „puterea de jos” și te-ai lipsit de „puterea de Sus”. Mântuitorul S-a înălțat la cer ca să-ți trimită pe Mângâietorul, iar tu ai crezut că Domnul S-a dus pentru totdeauna și că Duhul cel Sfânt nu va veni niciodată. De aceea, mărturisirea ta este fără putere și fără avânt. Înălțarea la cer a Domnului a fost pentru tine fără folos. Mărturia Domnului pentru tine a fost fără folos, de aceea și mărturia ta pentru Evanghelia Lui este fără folos.

Pentru că Dumnezeu dăruiește pe Sfântul Duh doar celor ce Îl ascultă pe El. Și tu nu L-ai ascultat! Tu, se pare, întrebi din duh de necucernică iscodire pe Mântuitorul: *Doamne, în acest an vrei să așezi Împărăția lui Israel? Mai amână, Doamne! Eu nu mă îndur deocamdată de plăcerile și interesele mele ca să-ți fiu mărturie, în Samaria și în altă parte a pământului. Tu, du-Te la cer, eu rămân pe pământ, fără să te gândesci că acest Iisus care S-a înălțat la cer în nor luminos va coborî într-o zi în norul de pulbere al zădărniciilor vieții tale și-ți va cere socoteală de împietrirea inimii tale și de plata păcatelor care ți-au aprins atât de nepotolit dorințele tale.*

Împărate Ceresc, Te rugăm să ne faci cetățeni ai Împărăției cerurilor, mângâie-ne cu bucuriile harului Tău și ne luminează cu adevărul Tău cel veșnic, fii totdeauna și pretutindeni cu noi, desăvârșește-ne întreaga ființă umplându-o cu sfințenia Ta,

împrumută-ne din vistieria virtuților Tale și dăruiește-ne din prisosurile vieții Tale veșnice. Sălășluiește-Te în inima noastră, în mintea noastră, în voința noastră, în cugetul nostru, în trupul nostru, în faptele noastre, curățindu-le de orice întinare și făcându-le vrednice de a se feri de orice prihană. Grăbește, Duhule Sfinte, mântuirea noastră cu marea Ta iubire de oameni!

Tu ești puterea Bisericii și apostolatului nostru! Prin Tine se sfințește lumea! Prin Tine trebuie să trăiască omenirea în veci. Izvorătorule de minuni, inspirându-ne rugăciunile noastre și sfințindu-ne sufletul și trupul nostru cu Tainele pe care Tu le sfințești de-a pururea, ne faci și pe noi săvârșitori de minuni în această lume! Tu dăruiești: *cuvântul înțelepciunii, credința, cuvântul cunoștinței, darurile tămăduirilor, lucrarea puterilor, prorocia, deosebirea duhurilor, vorbirea în limbi și tălmăcirea acestora. Toate acestea, Tu le lucrezi!* Iar noi Te întristăm și Te alungăm din viața noastră făcând loc păcatului!

Împărate Ceresc, sălășluiește-Te întru noi ca toți să ne întărim din puterea și sfințenia Ta și să nu ne lăsăm înșelați de „miracolele” cu care satana înșeală lumea. Zidită și împodobită din puterea de-a pururea neistovită a harului, Biserica bine-cinstitoare, zidire a Preasfintei Treimi, este chemată să sfințească statornic viața lumii cu harul care curățește, înțelepțește și mângâie, coborât în ziua Rusaliilor din cer pe pământ.

Din vistieriile de bunătate și adevăr ale Sfântului Duh se hrănește de 2000 de ani avântul neînfricat al mărturisitorilor, jertfelnicia mereu împrăștiată a propovăduitorilor și sfințenia neîmpuținată a tuturor sfinților, care se roagă cu râvnă în fața slăvitelor altare, pentru ca Duhul să nu se „stingă” și să nu se „întristeze” în ființa omenirii ademenite de atâtea ori la deznădejde și necucernicie. La focul mistuitor de patimi și vrășmașii Sfântului Duh se curăță de întinări și se încălzesc cu iubire creștină. Întoarcerea de la zădărniciile trufașe ale veacului la liniștea adăposturilor neînviforate ale închinării smerite,

este rodul sfaturilor și puterii Sfântului Duh. Lepădarea de sine și ajutorarea celor nevoiași și suferinzi, din care izvoarăsc îmbelșugat darurile milei și jertfele iubirii se revarsă din sporul mângâierilor și binecuvântărilor Sfântului Duh, îmbunătățind viața.

El este Viață și de viață făcător, lumină și de lumină dătător! În lumina minunii din ziua luminată a Rusaliilor, chemarea Bisericii noastre ni se lămurește în chip deplin. Sfințiți prin Sfântul Duh noi trebuie să sfințim lumea prin Biserica Lui! *Sfântul Duh este Duh de înțelepciune, de bunătate, de dreptate, de curățire, de adevăr!* Prin el și noi ne vom încununa împreună cu Prorocii, cu dumnezeieștii Apostoli și cu Mucenicii! Așadar, să nu ne închidem inimile la mulțimea darurilor pe care Sfântul Duh le revarsă astăzi prin Biserică în lume. Amin!

Predică la Întâmpinarea Domnului*

Cum întâmpină lumea de astăzi pe Hristos?

Ritmicitatea anului calendaristic are o profundă înrâurire asupra sufletului creștin. Prăznuirea periodică a unui eveniment prin care este însemnat un moment din providențiala pedagogie asupra conștiinței omenești a fost pândită de o mare primejdie: de primejdia rutinei și a imobilității spirituale. Sărbătoarea bisericească este înțeleasă azi de către cei mai mulți dintre noi ca o zi de vacanță, ca o zi de comoditate, dacă nu exclusiv ca o zi de desfătare fizică.

Lumea s-a obișnuit atât de mult cu formele vieții religioase, încât sensul lor profund scapă interesului ei sufletească. Așa se explică superficialitatea morală și sărăcia spirituală a majorității contemporanilor noștri. Omenirea pare a trăi pentru iluzii și senzații, nu pentru convingeri și adevăruri.

Pasiunile ei sunt contradictorii și variabile. Popasurile gândului sunt din ce în ce mai rare. Sufletul nu mai vede la distanță, suferă de miopie. Clipa, cu bucuriile ei mărunte, absoarbe toată ființa omenească și o limitează la mediocritate sterilă. Înșelările multiple ale secolului dispun de o enormă forță de convingere. Adepții lor sunt tot atât de ireductibili pe cât sunt de convinși în fanatismul lor. Orice reclamă, făcută în favoarea unei ideologii deformate, strigată cu emfază la răspântiile publicității moderne e întâmpinată mai palpitant de mulțime decât proclamarea unei certitudini din infinitul domeniu al vieții sufletești.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 67-72.

Magnetismul plăcerilor este mai puternic decât forța de atracție a unui adevăr spiritual. De aceea pe drumurile lumii întâlnim mai mulți desfigurați decât transfigurați, mai multe suflete deformate de păcat decât reformate prin duh și adevăr. Mă gândesc la aceste priveliști morale care caracterizează epoca noastră în ziua în care Creștinătatea prăznuiește Întâmpinarea Domnului – moment unic ca frumusețe și ca simbolism spiritual – cu atâta nepăsare! O întrebare se desprinde din nedumeririle conștiinței mele: cum întâmpină lumea de azi pe Hristos? Cum îl întâmpini tu în primul rând?

Zilele purificării vieții tale s-au împlinit? Te-ai pus tu înaintea Domnului spre confruntare? Te poți numi tu „sfânt al Domnului”? Ai adus tu vreo jertfă, cât de umilă, în viața ta? Iată câți „Simeoni”, drepti și temători de Dumnezeu, așteaptă mângâierile voastre! Toate popoarele au în mijlocul lor asemenea tipuri de sfințenie, care nu pot pleca din lume până nu o văd pătrunsă de virtute, dominată de pasiunea desăvârșirii morale. Toată lumea așteaptă în jurul altarelor să vadă și să simtă începutul izbăvirii, începutul renașterii, ca să-și poată închide împăcați ochii rostind: „Acum slobozește pe robii Tăi Stăpâne”!

Să îmbătrânești în casa Domnului, în atmosfera ei curată și tainică de evlavie, așteptând o minune, așteptând pe Dumnezeu, așteptând Împărăția Lui în lume, ce dovadă de robustă spiritualitate sălășluită în trupuri ostenite de ani și idealizate de credință! Poate fi așteptat Hristos în altă parte decât în Biserică? Unde arde mai vie, mai statornică și mai uriașă flacăra spiritualității ca în aceasta? Poate veni El într-o lume care nu se mai roagă, care nu-L mai dorește, care nu mai crede în *făgăduințele sfinte*, care moare înainte de a fi început să trăiască cu adevărat? O lume care a alungat din ființa ei orice fărâma de sfințenie și a atins în conștiința ei duhul profetic nu poate vedea pe Hristos, pentru că nu vrea să-L vadă pe Hristos! Cât de săracă ești tu, omenire, în intuiții spirituale! Hristos aflat în mijlocul tău, îți vorbește răspicat, te cheamă, îți dă atâtea semne de iubire și tu nu-L vezi, nu-L auzi și nu-L simți.

Râzi de cei ce-și pleacă trupul sub disciplina voluntară a conștiinței morale, satirizezi postul – acel admirabil capitol din metodica spiritualizării – și cânți lăcomia nepotolită a urmașilor lui Nero și Petronius în ditirambi¹. De câte ori ai venit să te mărturisești Domnului așa cum a făcut fica lui Fanuel (cf. Luca 2, 36) și să-ți descarci preaplinul tău sufletesc în propovăduirea mântuirii?

Luați în slujire același ideal, în brațele voastre slabe pe Hristos! Primiți-L voi mai întâi în cugetele voastre, limpeziți-vă ochii ca să vedeți mântuirea.

Nu vă depărtați de Biserică! Pășiti întotdeauna cu „duhul” în fața altarelor ei. Păstrați bunele rânduieli și datini prin care adie în viața lumii darurile și binecuvântările acelor sfinte tradiții, care nu înseamnă inerție și împietrire, ci continuitate de conștiință, de inspirație și de creație.

Dacă așteptați pe Hristos ca bătrânul preot Simeon, El nu va zăbovi să vi Se arate. Așteptați-L în bisericile voastre! Așteptați-L rugându-vă! Așteptați-L sfințindu-vă viața! Atâția părinți își aduc pruncii să primească de la voi binecuvântarea. Nu uitați de ei nici după ce au ieșit din biserici. Venind la voi, aveți datoria de a vă duce și voi la ei. Căutați-i pretutindeni. Mulți au pierdut drumul cel drept și pribegesc în neștire. Dacă veți ști să întâmpinați cu iubire și grijă părintească generațiile de copii care vin azi curați la voi, veți putea rosti mâine: „Acum slobozește-ne Stăpâne, ne-am împlinit chemarea noastră”.

Câți dintre noi ar putea întâmpina senini, mulțumiți, entuziaști, pe Mântuitorul dacă în această clipă ar apărea în fața noastră? Unde ne-ar găsi El? În biserici sau în alte locuri? Unde? Dacă ar intra El, ne-ar fi nouă greu să-L primim? Unde îi duc astăzi părinții pe copiii lor? La biserică sau în alte locuri unde nu se mai vorbește de mult de Dumnezeu? Ce jertfe aduc pentru

¹ Ditiramb – poem liric antic, dedicat zeului Dionisos și recitat la serbările dionisiace – n.r.

formarea personalității lor? Renunță părinții moderni la plăcerile, la distracțiile și la *egoismele* lor pentru a pregăti o atmosferă de idealism, de cumpătare și de cuviință copiilor lor? De-ar veni Hristos azi în casele noastre, câți dintre noi ar trebui să se rușineze și câți i-ar spune „că nu sunt deloc dispuși să-L primească”. Omenirea s-a familiarizat atât de mult cu păcatul încât, orice îndemn spre o *viață austeră, spirituală o irită și o îndispune*.

Iluzoriul optimism inherent unui trai de suprasaturație materială pare a o satisface complet. Dar, ceasul clarificărilor interioare va veni cândva pentru fiecare. Fardul pică, realitatea apare, orice închipuire piere, ireparabilul tragic devine evident. Orbii văd. Poate nu e prea târziu dar e încă prea devreme. Nu șovăiți! Iată, Mântuitorul se apropie de voi! Primiți-L, urmați-L, iubiți-L! Și asemenea unei flori care vestejindu-se și-a împlinit rostul, înmiresmând pământul, viața voastră se va stinge înfrumusețându-se și înfrumusețând alte vieți pentru veșnicie, pentru cer, pentru Dumnezeu. Amin!

Predică în Joia Mare*

I

„Ca la un tâlhar” (Matei 26, 55)

Cu câteva zile înainte copiii Ierusalimului îi ieșiseră în întâmpinare cu stâlپări fragede, cu sufletele lor gingașe și cu cântări entuziaste zicând: „*Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!*” (Marcu 11, 9).

Era o dimineață plină de soare. În întreaga fire zvâcnea bucuria de a trăi. Măslinii fremătau în adierile line ale dimineții. Cei trei ucenici dormeau. Mântuitorul Se ruga pentru inimile oamenilor reci și tari ca piatra pe care-Și plecase fruntea îmbrobonată de sânge! Muntele vuia. Lumini nestatornice străpungeau întunericul. Șoapte se auzeau undeva aproape. Gloatele se îmbulzeau cu pași ușori, pe furiș, după o călăuză îndemnatică, după Iuda.

Deodată, dintr-o săritură, e lângă Mântuitorul: „*Bucură-Te Învățătorule!*” (Matei 26, 49). Tu, știi cât îți sunt eu de devotat! Vrei o dovadă? Iată, sărutarea mea! Să te folosești de una din cele mai intime și mai cordiale expresii ale sincerității și prieteniei – pentru consumarea unei trădări și pentru înlesnirea unei capturări arvunate de conștiințe mercenare – culmea vicleniei!

Sfântul Apostol Petru este cuprins de indignare. Retează printr-un gest sumar urechea unui argat arhieresc. Mântuitorul i-o lipește la loc subliniind prin cuvânt și faptă nulitatea violenței.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 153-156.

El va repara de aici înainte prin iubirea Lui, toate erorile celor zoriți să răzbune nedreptățile lumii și va întreba: „*Prietenilor, pentru ce ați venit?*”. Banii v-au fost idealul? Trădarea v-a fost mijlocul? În sărutarea iscarioteană v-ați concentrat toată ipocrizia și toate forțele urii voastre!

„*De ce ați venit?*”? De ce n-ați rămas solidari cu lumea din care ați plecat? De ce ați aderat la o viață care nu se poate concepe fără o perfectă sinceritate și fără eroismul jertfelor integrale, neprecupețite în duhul comercializărilor satanice, dar săvârșite pentru creații superioare și eterne în duhul lui Dumnezeu? Am coborât în viața voastră în cântec de *pace* și *bunăvoie*, iar voi Mi-ați opus *răutatea* și *ura*, care nu cunosc limite. Am pășit în mijlocul vostru dezarmat, pentru că Eu luptam cu sfatul, cu pilda și cu minunea împotriva păcatului, nu împotriva păcătosului, iar voi ați „*ieșit cu săbii și cu ciomege*” (Matei 26, 55).

M-am apropiat de voi ca un frate, și voi, M-ați întâmpinat ca pe un tâlhar! La ce vă folosesc săbiile și frânghiile când și fără ele „*scripturile prorocilor trebuiau să se împlinească?*”? Nu vă era ura destulă armă? Credeați oare că Mă voi împotrivi? Bănuiați că dispun de forțe militare? Într-adevăr, legiuni întregi de forțe spirituale puteau interveni în favoarea Mea pe acest front al luptei între iubire și ură. Dar nu trebuia umplută măsura durerilor și nedreptăților pentru ca să biruiască în omenire iubirea? *Victoria urii era aparentă, iubirea triumfa în realitate.*

„*Ca la un tâlhar?*”! Cât de inutilă a fost toată strategia voastră prudentă și pedantă! Eu consimțisem din eternitate să fiu prizonierul vostru, ca să pot dezrobi omenirea întreagă din deznădejdea păcatului și din nimicirile morții.

„*Ca la un tâlhar?*”! Eu am înviat morții și am tămăduit bolnavii, am iubit fără nicio rezervă pe toți; cine nu-mi este mie dator cu tot binele, cu toate avânturile și cu toate izbânzile lui?

„*Ca la un tâlhar?*”! Poate ieși o generație de tâlhari într-alt chip înaintea unui profet? Pe toți profeții îi urmăresc tâlharii cu săbii și ciomege. Lumina zilei îi intimidează. Noaptea însă

se simt în largul lor. Mântuitorul Se ruga Tatălui, apostolii dormeau, plebea mercenară se târa pe poteci ascunse. Tabloul e actual! Astăzi apostolii se roagă, credincioșii dorm, iar gloatele iscariotene ne invadează țara și neamul prinzând și pe apostoli și pe credincioși.

Doamne, noi ieșim azi în întâmpinarea Ta ca la un frate, *ca la Cel mai bun, mai iubitor și mai jertfitor frate al nostru*. Sărutarea noastră nu este consemnul trădării. Luminile noastre nu arată drumul niciunui mercenar. Noi ieșim ca la Singurul nostru Mântuitor, cu inimile zdrobite de căință, cu ochii rourați de lacrimi și cu buzele înflorate de rugăciune, ca să Te facem prizonierul sufletului nostru, oaspetele cugetului nostru, viața vieții noastre. Iar înaintea tâlharilor, vom păși cum ai pășit și Tu, cu gând senin de iertare pentru toate ipocriziile, pentru toate renegările și pentru toate atentatele lor! Amin!

Predică în Joia Mare*

II

„Rămâneți în Mine și Eu în voi”
(Ioan 15, 4)

În pridvorul din Ierusalim, indicat profetic de Mântuitorul celor doi trimiși ai Săi, în chipul omului anonim care purta un vas de lut cu apă pe umeri, se strâng pe înserate, în soborul cel de taină, ucenicii cu Domnul lor spre împărtășirea cuvintelor testamentare. Conștiințele lor fremătau acum în adieri de mister desprinse din altă lume, în tricliniul¹ euharistic ales și gătit în sălașul smerit al unui necunoscut de către Petru și Ioan.

Era un ceas august și hotărâtor! Umbrele nopții alunecau pe furiș în foișor și cerneau chipurile ucenicilor, pe care se odihniseră de atâtea ori privirile curate ale lui Iisus. Era un refugiu în care sufletele care s-au iubit și inimile care au pulsat în același ritm o viață întreagă, se întâlnesc pentru o despărțire irevocabilă.

Ce greutate apăsa inimile îndurerate ale apostolilor în această clipă de inevitabilă separare! Câte lucruri ar mai fi avut încă să-și spună! Și iată, graiul lor era sugrumat și ochii îmbulziți de lacrimi ce încercau să spargă stăvilarele discreției cu valurile lor.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 202-211.

¹ Încăperea a casei în care se mânca și care cuprindea trei paturi așezate pe trei laturi ale mesei. În basilicile creștine, sală anexă clădirii principale în care se primeau pelerinii, sau se desfășurau diverse ceremonii.

Plecaseră în zorii zilei din Betania ca să prăznuiască, după datină, evenimentul dezrobirii naționale din robia faraonică. Cu mare dor a dorit Hristos să cineze laolaltă cu ucenicii în această zi mare, înainte de a porni pe drumul tragic al jertfirii Sale. În timpul acesta, conspiratorii unelteau, pregătind asasinatul pentru a cărui executare promptă își cuceriseră colaborarea lui Iuda. Așteptau denunțul! Iuda se grăbea să plece, desolidarizându-se pentru totdeauna de Stăpânul și de prietenii săi. Arvuna trădării fusese înmănată.

Mântuitorul știa în ce mâini îi era soarta. În sufletul Lui se repercutau dureros toate trădările idealului și toate negocierile sfințeniei. Și, pentru a combate păcatul care se urzea uriaș și clandestin, creează printr-o faptă de smerenie și de purificare eternul contrast din care se inspiră pedagogia morală a omenirii: Își leapădă veșmântul, Își încinge un șorț, umple vasul cu apă și spală picioarele ucenicilor Săi, ștergându-le cu șorțul. *Ce coborâre înălțătoare!*

Cât ar putea învăța, dacă ar vrea, lumea secolului nostru orgolios din această sublimă întreprindere! La nivelul iubirii ajunge culmea cea mai înaltă a distincției morale. *În smerenie este de-a pururea punctul normal de intersecție și de echilibru al divinității și umanității.* Căci, numai în măsura în care ai purificat sufletul semenilor tăi prin puritatea iubirii tale, poți aspira la supremație și autoritate morală în această lume!

Simbol preaslăvit! Alegorie ideală! Curățirea picioarelor care poartă pe cărările vieții ființa omenească preînchipuia curățirea inimilor în care e pusă forța dinamică a vieții morale. *Adevărata noblețe este atributul sincerității, smereniei și slujirii!* Mântuitorul rămâne în centrul istoriei universale prin atitudinea permanentă a Celui ce avea misiunea sublimă a slujirii și a devotamentului. Smerenia lui Hristos din acea seară mustră și azi îngâmfwările ilegite ale omenirii! Ce exemplu minunat și-ar putea afla omenirea în acest gest pentru incurabilele ei înfumurări! Cât de mult ne-am apropiat de pilda și imitarea Domnului dacă ne-am interpreta chemarea noastră, ca o chemare de purificare și

reechilibrare a acestor ființe pierdute și prin nepăsare dar atât de încântate de propria fire!

Dar sugestiile răului sunt, se pare, mai puternice decât chemarea Fiului lui Dumnezeu! Și, iată, Mântuitorul se tulbură, preștiința Sa îi actualizează inițiativa vânzării. Contactul spiritual cu duhul pervertit al lui Iuda îi dă fiori și durere! Degradarea fără motiv a ființei omenești îl face să sufere ca de o convulsie fizică! *Să abdice un om de la demnitatea și idealul său pentru un pumn de bani! Ce trivială hotărâre!* Atâta răutate era greu de suportat cu inimă lină. Din cea mai nobilă și unică misiune care a apărut vreodată în lume, pică săgetat de trăznitul apostaziei, Iacomul Iuda. Printr-un gest de profundă generozitate, Mântuitorul îi califică fapta pusă la cale. Și Iuda dispare ca o stafie, se mistuie în întunerice și se prăbușește în prăpastia osândei pentru care nu mai există iertare.

Sufletul Mântuitorului eliberat acum de spectacolul perversiunii, izbucnește cald în efuziunea celor mai duioase confidențe spirituale: „*Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul*” (Ioan 13, 34). Însă priviți pe Iuda. El e victima incapacității de a iubi. El întrupează falimentul moral al urii! Sfârșitul lui e aproape ca și al Meu. Eu însă voi fi ucis pentru că am iubit și el va pieri pentru că n-a putut iubi. Iubirea va fi certificatul de autenticitate al iubirii voastre față de Mine, față de învățătura Mea și față de chemarea voastră de a o trăi și a o propovădui lumii.

Fiți sinceri! *Sinceritatea e locul în care înflorește iubirea! Nu cu vorbe mari, cu declarații entuziaste și cu deziderate eroice se mântuiește lumea, ci cu fapte care nu-și trâmbețiază superioritatea, cu fapte care rodesc în tăcere și sădesc lumina iubirii în suflete!* Ce pripită e firea impetuoasă a lui Petru! Își va ispăși imprudența sincerității lui teoretice și neverificate prin realizări palpabile, printr-o apostazie care pe Mine mă va face să sufăr adânc. *Cinstiți mai mult graiul faptelor decât graiul ideilor schimbătoare și al însuflețirilor voastre capricioase!*

Și ca să vă pun la îndemână pentru totdeauna puterea iubirii și dumnezeirii Mele: „*Luați, mâncați, acesta este trupul Meu [...] și Beți dintru acesta toți, Că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor*” (Matei 26, 26-28).

În trupul Meu veți găsi de-a pururea o putere nebiruită, căci în el nu s-a sălășluit păcat, iar din sângele Meu veți sorbi iubire curată, căci el nu s-a tulburat nici când de veninul urii! Din Trupul și Sângele Meu vă veți putea păstra întreagă amintirea iubirii și jertfei Mele pentru lume și prin această amintire vă veți înviora ca dintr-un izvor nesecat avânturile voastre! Nu fiți triști că nu vom mai fi împreună. Este numai provizorie plecarea Mea. După trei zile voi fi din nou prezent în lume și în sufletul ei și oricând veți putea fi alături de Mine dacă veți merge pe drumul deschis de Mine, purtând în voi adevărul rostit de Mine și trăind viața pe care Eu v-am arătat-o cât am fost cu voi! Așa răspund lui Toma care se arată atât de nedumerit și lui Filip, care nu M-a înțeles încă după atâta vreme de împreună viețuire și lucrare. Toma va mai avea nedumeriri, dar rănila Mele îi vor fi un argument decisiv atunci. Filip va trebui să continue opera Mea inaugurată la Sihar, lângă fântâna lui Iacov.

Firea voastră plăpândă va fi fortificată, mângâiată și inspirată de Sfântul Duh, izvorul adevărului care biruie și înalță sufletul omenesc. Eu vă împărtășesc pacea Mea, pe care o toarnă în sufletul omenesc credința că cel care pleacă nu se scufundă în neant, ci se înalță și-l domină. Această pace lăuntrică nu se coboară în inimile voastre decât dacă păziți poruncile Mele, nu din silă, ci din convingerea că împlinirea lor vă poate înfrumuseța viața și din sentimentul că ele s-au zămislit din iubirea Mea nestinsă pentru lume. Ca să cinstiți poruncile Mele, trebuie să mă iubiți pe Mine Cel ce vi le-a dat. Aceasta este condiția esențială a sincerității și consecvenței morale a creștinilor. Cine iubește se și jertfește, adică nu cruță din ceea ce poate duce la izbândă iubirea sa. Lumea vă va urî! Vă previn! Să nu vă fie teamă! Toată ura din lume nu poate

dărâma ceea ce construiește iubirea voastră. Priviți la Mine, Eu am biruit lumea!

Moartea? Nu are nicio valoare. Prin însăși moartea de care se folosește, ura își zădărnicește toate planurile ei. Duhul să nu moară în voi. Trupul? Moartea lui o răscumpără negreșit învierea sufletului. E necesar să se jertfească un trup ca să triumfe un gând frumos și un ideal etern. De moartea cu care veți fi pândiți, să nu vă fie teamă. De moartea care v-o dați singuri, însă, să vă feriți. Aceasta e fără compensație, e ireparabilă. Ura lumii e absurdă și oarbă, căci nu vede și nu înțelege evidența realității spirituale pe care nu o poate suprima nicio crimă și nicio prigoană. Ura este arma înconștienței, împotriva ei putând lupta cu succes doar o iubire conștientă de frumusețea și idealurile ei. Să faci apologia lucrului inert și pieritor și să crucifici duhul, nu este aceasta o întreprindere riscantă și o sigură condamnare la nulitate?

Am încercat să vă motivez îndatorirea sfântă a iubirii, care trebuie să stea la temelia întregii voastre vieți, ca o certitudine inalterabilă. În chiote și dezmiardări lumea vă va sfida cumpătul și seriozitatea vieții voastre. Vor jubila fariseii veacurilor, când, din incompetența lor morală, vor izbuti să formuleze și să-și impună dogmele lor seci vieții sociale, și voi, veți fi triști și decepționați. Frenezia saturnaliilor lor e trecătoare, atitudinea lor de dispreț e falsă. Nu plângeți! Iubirea voastră va învinge! Rămâneți unul lângă altul, solidari prin legătura dragostei și nu Mă părăsiți. Solidaritatea voastră împotriva păcatului va frânge orice rezistență în care se va ascunde lumea ca să-și conserve întregi neputințele ei morale.

„Rămâneți întru Mine și Eu întru voi”! Din ceasul în care a fost proclamată această reciprocitate spirituală s-a afirmat până azi puterea de nesfârșit a solidarității cu Iisus Hristos, pe care Sfântul Pavel o cuprinde în cuvintele pline de adevăr și de conștiința indisolubilei lui alianțe cu Mântuitorul: „Cine mă va despărți de dragostea lui Iisus Hristos”? Personalitatea

mea este opera unei identificări substanțiale și a unei misterioase fuziuni spirituale „*căci nu mai trăiesc eu ci Hristos trăiește în mine*” (Galateni 4, 4). Fibrele întregii mele ființe sunt întrețesute cu ființa euharistică a Mântuitorului, o singură circulație spirituală funcționează acum în viața mea, întreținută de Sfântul Duh care a făcut din trupurile noastre bisericile Sale, pe altarele cărora, ca într-un chivot sfânt, stă izvorul etern al spiritualității, Trupul și Sângele lui Iisus Hristos!

În șoptă conștiința Îl roagă pe Hristos Cel sălășluit acum în ființa omului „să rămână cu ea în permanență” că este seară în lume! Ce luminează mai vie, mai bogată și mai însuflețitoare poate găsi omul într-o lume de întuneric, de înfrângeri și de disperare! Prezența euharistică a Mântuitorului în ființa noastră trezește un sentiment de infinită mulțumire, de pace și de recreație. Suntem transfigurați și izbucnim în strigătul de entuziasm: „Bine ne este nouă să fim aici”.

Suntem renăscuți! Suntem oameni noi! Dar trebuie să intrăm în luptă! Coborâm din corabie. Ne învăluie valurile! Doamne, intră cu noi în corabia vieții prin Sfântul Tău Trup și Sânge, și potolește vânturile, și domolește valurile firii noastre ațâțate de patimi.

Slăvit mister și sfântă agapă a renașterii firii umane prin trupul și sângele unui Dumnezeu întrupat ca să moară și să învie pentru nemurirea noastră! Preamărită fie mâna care a plămădit pâinea pe care a frânt-o Hristos la Cina cea de Taină! Neuitată fie osârdia podgoreanului care a strivit strugurii pentru vinul turnat în potirul din care a sorbit Hristos. Din foișorul anonim, misterul euharistic s-a plasticizat tragic pe Crucea de pe Golgota, spălată cu sângele real și înfiorată de trupul sfâșiat de piroane al Domnului!

Golgota este un epilog. Este epilogul nedreptății și păcătoșeniei omenești. Este capodopera urii. Dar Golgota este și un prolog. Este prologul unei vieți răscumpărate prin jertfă. Este culmea tuturor posibilităților spirituale spre care de aici

înainte trebuie să urce neîncetat omenirea. În sângele scurs pe ea e condensată toată iubirea de care a fost capabil Dumnezeu pentru Om. Iată sublima semnificație a momentului euharistic și legitimitatea certitudinii noastre, legate de marea lui putere de renaștere. Amin!

Predică în Vînerea Mare*

Pentru întreaga creștinătate, ziua de azi reprezintă un popas în fața celei mai înfiorătoare dureri care a chinuit vreodată un trup și un suflet omenesc, în care nu sălășluia nicio umbră de păcat și niciun strop de ură. *Logica morală* a omenirii compromise ereditar prin neascultarea față de Dumnezeu, a osândit la moarte pe Cel ce este Ziditor și Izbăvitor al vieții! Toată ura absurdă a acestei omeniri s-a condensat în lemnul masiv al Crucii înfipite pe Golgota.

Au curs lacrimi multe și atâta sânge din trupul preacurat al Mântuitorului iar lumea s-a spăimântat de Pătimirile Lui. Veacuri la rând, creștinătatea, s-a închinat cu smerenie în fața Sfintei Cruci și a făcut cu cucernicie pomeniri suferințelor sfinte consumate pe ea.

Ce facem noi cei de azi? Ce atitudine luăm noi față de Crucea Domnului? Suntem noi solidari cu Mântuitorul în urmarea pildelor vieții Lui, precum a fost El solidar cu noi luând asupra Lui sarcina păcatelor noastre? Avem noi deplin lămurit în conștiințele noastre sensul etern al Răscumpărării prin jertfă și imperativul categoric al răspunderii noastre față de Cel ce a săvârșit-o pentru noi?

În fața Mântuitorului pironit pe Cruce pentru restaurarea spirituală a ființei umane trebuie neapărat să luăm o poziție hotărâtă, fie poziția indiferenței, fie poziția iubirii, a recunoștinței și a renașterii. Putem reedita pentru noi declarația lui

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 157-160.

Pilat „nevinovați suntem de sângele acestui drept” (cf. Matei 27, 24), sau inconștientul strigăt al mulțimilor: „sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri!” (cf. Matei 27, 25).

Noi știm ce e Adevărul și știm, mai ales puterea Sângelui lui Hristos. Întreaga noastră viață e pătrunsă de binecuvântările Lui. De aproape două milenii, tot ceea ce este mai bun și mai curat și veșnic, mai frumos și dumnezeiesc în noi, a crescut din rodnicia acestui sânge jertfit cu atâta iubire și generozitate pentru noi. Principiul jertfei, al oricărei jertfe făcute pentru un ideal, a căpătat din clipa tragică a răstignirii, autoritatea și valabilitatea unei veșnice forțe creatoare, egale cu veșnica forță creatoare a Dumnezeirii. Prin jertfă se încheagă de-a pururea orice faptă mare menită să înalțe omenirea. Prototipul jertfei adevărate și creatoare, este jertfa Tatălui, care trimite în mediocritatea vieții pământești pe Fiul Său și jertfa Fiului, Care urcă pe Cruce pentru izbăvirea fraților săi. Putem noi adopta atitudinea neutralității față de această îndoită jertfă în care dumnezeirea creatoare se identifică cu interesele omenirii create dar atât de ingrate?

Priviți! În mijlocul vostru stă înfiptă Crucea cea sfântă și sfințitoare. Voi trebuia să fiți întinși și pironiți pe ea. V-a înlocuit Mântuitorul! Nu v-a cerut niciun preț pentru această slujbă, ci numai să prețuiți chipul și asemănarea voastră cu Dumnezeu. Atunci e sigur că veți prețui după toată cuviința și jertfa făcută de El pentru voi. Puteți fi voi neutrii față de voi înșivă, și față de idealurile vieții voastre?

Atât vă cere El astăzi: *să nu vă arătați dezinteresați față de propriul vostru suflet, de care El s-a interesat atât de mult, murind pentru mântuirea lui. Învățați să vă iubiți sufletul vostru văzând cât a suferit Mântuitorul pentru mântuirea lui! „Slavă îndelung răbdării Tale Doamne, slavă Ție”!* Amin!

Predici la Sfinti

Predică la Sfântul Grigorie Teologul*

(25 ianuarie)

Orice prăznuire a sfintei noastre Biserici este un poem solemn și plin de bucurie. Credința, nădejdea și dragostea cea mai presus de toate își dau cuvântul rând pe rând, mai ales cu prilejul pomenirilor cu evlavie ale sfinților. În slăvitul sobor de sfinți, apostoli, evangheliști, martiri, mărturisitori, dascăli, fecioare și sfinte femei, care alcătuiesc cununa cea pururea neveștejită și plină de mireasmă a sfintei noastre Biserici Ortodoxe, Sfântul Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul, s-a învrednicit să aibă un loc de mare cinste.

Fără îndoială, toți acești îndreptători ai credinței și îndrumători de suflete, toți acești văzători de Dumnezeu, mistuiți de râvna închinării și înfrânării, aplecați acelorași povețe, porunci și taine, înviorați la izvoarele acelorași nădejdi și făgăduințe, însuflețindu-și bărbăția și avântul din aceleași idealuri sfinte, fac parte dintr-o singură și mare familie.

Minuni pururea vii în vălmășagul unei lumi bântuite de păcat și de moarte, sfinții vor fi totdeauna mari puteri de chemare spre cereștile desăvârșiri ale sufletului nostru. Pilduitori prin sfatul și prin fapta lor, prin tot ceea ce au împlinit, sfinții trăiesc în lumina pomenirilor și prăznuirilor noastre, ca și în lumina cea neapropiată a slavei lui Dumnezeu.

Viața noastră se împletește cu viața lor și sufletul nostru se întărește în atingere cu credința și cu jertfelnicia ființei lor.

* Text publicat în vol. *Ale Tale dintru ale Tale*, Tiparul tipografiei Cozia a Sfintei Episcopii a Râmnicului Noului Severin, Râmnicu Vâlcea, 1931, pp. 29-39.

Ocroțiți de rugăciunile lor mijlocitoare și atât de prielnice neputințelor noastre, ne simțim mai plini de curaj în luptele și suferințele vieții noastre și mai aproape de biruințele lor. Sfinții și-au depășit veacul prin caracterul lor. Ei supraviețuiesc prin *frumusețile cu care și-au împodobit sufletul și prin durerile cu care și-au chinuit trupul. Ei au avut limpede cugetul că omul numai în genunchi este mare și că puterea lui izvorăște din lumină, uneori, poate, numai din speranța luminii. Jertfindu-se singurătății și tăcerii, murmurul sufletului lor cald, se deslușește și azi între oameni, sub cortul Domnului.*

Eiau înțeles din cea dintâi clipă a întoarcerii lor la Dumnezeu că *omul nu trăiește din frumusețe, nici din putere, nici din vis, ci numai din Dumnezeu și că dacă cerul a dăruit pământului pe Mântuitorul, pământul trebuia neapărat să dăruiască cerului pe sfinți.* Încredințați că trupul istovit de post și metanii nu momește pe diavoli, sfinții și-au dobândit în înfrânare o mare pasiune împotriva tuturor pasiunilor. Asemenea Stăpânului lor, ei n-au trăit ca să înfricoșeze lumea cu nălucirile închipuirii lor și moartea lor, ca și viața și mucenicia lor a dovedit că Domnul nu e nălucă și că sfințenia la care El cheamă lumea, nu e o nălucire.

De obicei omul nu crede în ceea ce este, ci în ceea ce el dorește să fie. Sfinții au fost și sunt devotați până la sacrificiu idealului lor. Pentru ei, numai descoperirile de la Duhul Sfânt au fost și au rămas inspiratoare în păcelele și incoerențele veacului. Sfântul Grigorie Teologul, de pildă, *era din naștere poet; harul l-a făcut însă preot.* Suflet ocrotit de singurătate și tăcere, suflet întrariat spre cele înalte, suflet prefăcut la chip de adâncurile credinței, Sfântul Grigorie, avea o nepotolită sete de lume purificată, de lume sfințită. Și s-a hotărât, într-o zi, să trăiască singur și curat, sub privirea lui Dumnezeu, căindu-se că nu se putea căi îndeajuns și plângând că nu putea plânge pe cât s-ar fi cuvenit.

Prin sfințenia lui ar fi putut converti și cetatea Gomorei. Numai sfântul zidește pe piatră. Ceilalți, moraliștii și diletanții

religioși, zidesc pe temelii fugarnice de nisip. Mai mult decât atât, un sfânt care poartă statornic în sufletul său pe Dumnezeu, nu poate fi ucis, nu poate fi învins niciodată. „*Dacă în cele omenești trebuie să cunoști ca să iubești, în cele dumnezeiești trebuie să iubești ca să cunoști*” (Blaise Pascal). Sfântul Grigorie, marele Ierarh și Dascăl pe care-l pomenim astăzi, prin iubirea lui Dumnezeu a ajuns la cunoștința tainelor Lui și la umbra sihăstriei la lumina preaslăvirii. El știa că a te răzvrăti împotriva păcatului altuia, nu înseamnă a te fi izbăvit tu însuși de el. Știa că *adevărata convertire începe abia cu revolta împotriva propriilor tale întinări și greșeli*. Deși cu suflet curat ca lumina, se socotește totuși mai nevrednic decât toți pentru rosturile harice ale preoției. Târziu se hotărăște să nu se mai împotrivească sfatului, și dorinței tatălui, și prietenului său.

Ca preot și ca episcop, el nu a făcut niciodată parte din numărul celor ce vorbeau *atât de mult despre Dumnezeu*, dar care vorbeau *atât de puțin cu El*. A fost un om al rugăciunii. Educația și experiența lui de „teopneust” îi făcuse rugăciunea absolut indispensabilă; mai toate poeziile lui sunt rugăciuni, după cum scrisorile lui sunt fapte. Ele mijlocesc respirația normală a sufletului său. *Depart de sine și de lume, aproape numai de Dumnezeu, el a trăit cum a crezut și a murit cum a trăit; cu inima și cu privirea la Dumnezeu*.

Cuvântător plin de dar, de putere și frumusețe, Sfântul Grigorie stă mărturie pentru toate veacurile că numai cel ce trăiește în Dumnezeu poate lupta cu izbândă pentru Împărăția Lui, că numai cel ce își umple statornic inima lui cu Dumnezeu, poate propovădui adevărul cel veșnic, cu avânt și cu rod, că numai cel ce trăiește în adevărul lui Dumnezeu, poate cuceri lumea pentru acest Adevăr. Pentru a fi un cuvântător de Dumnezeu trebuie să fii pe lângă un *cugetător de Dumnezeu* și un *trăitor de Dumnezeu*. Viața lui de singurătate și suferință, pentru desăvârșirea lui și a lumii, este bine cunoscută tuturor celor ce iau azi parte la prăznuirea lui. Moștenitor dumnezeieștii străluciri în viață netrupească a petrecut, slujitor și tăinuitor

ceresc al Treimii celei sfinte, s-a făcut trâmbiță înțelepciunii lui Dumnezeu și, încăpător dumnezeieștilor străluciri, vistieria privirii la cele de Sus, din belșug punându-ne-o înaintea, El este cetățean împreună cu îngerii și împreună vorbitor cu dâșii. Frumusețea cuvintelor a iubit și mai mult împodobindu-se cu cununa darurilor. Cu mintea luminată la izvoarele luminilor a ajuns, mării îngerești s-a învrednicit, curățindu-și cu osârdie sufletul, trupul și gândul pentru care și Treimea, întreit luminătoare, primindu-i nevoințele lui cele pentru Dânsa și învățăturile și luptele, acum îl îndulcește prea luminat. Sfântul Grigorie este păstor al păstorilor, slavă a credincioșilor, luminător al preoților și laudă a lumii. Sfânt prin cugetare, prin simțire și prin acțiune, sfânt prin suferință și prin ideal, sfânt prin întreaga lui viață, Sfântul *Ierarh* și *Dascăl* este chemat să ne povățuiască pentru vremurile noastre pe noi, pe toți!

Cea dintâi povață care se desprinde din strălucita lui viață duhovnicească este că *numai prin bunătate poți cuceri sufletul lumii*. A doua, că *teologul nu trebuie să fie un reprezentant al obscurantismului*, oricât de pios în aparență, ci al luminii, din care se poate împărtăși cu folos deopotrivă și savantul și sfântul. A treia, că *mare sărăcie pustiește lumea atunci când apostolatul se răcește și sărăcește în ea*. Și a patra povață: *numai atâta vreme cât vom avea biserici, mănăstiri și sfinți, vom avea și conducători luminați și eroi biruitori*.

De aceea, să ridicăm toate ancorele și să pornim după sfinți! În fruntea lor ne luminează drumul cu inima sa, Sfântul Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul, ocrotitorul nostru. Amin!

Predică la Sfinții Trei Ierarhi*

(30 ianuarie)

Dascăli și Sfinți

Dacă e adevărat – și noi afirmăm că este adevărat – prin Sfânta Evanghelie orice *viață se prefăce într-o cucerire și orice moarte într-un triumf*, atunci ne putem lămuri fără nicio greutate prin frumusețea vieții sfinților. Credința sfinților e vie, dinamică, activă. Ea țâșnește cu o neașteptată spontaneitate, ca dintr-o permanentă sufletească. *Sfinții nu spuneau numai un adevăr, ci ei erau în adevăr*. Principiul mistic al vieții este numai în aparență un principiu subiectiv. Cine privește dincolo de ceea ce se vede, își dă seama că principiul mistic are o realitate obiectivă. Misterul n-ar exista în tine, dacă el n-ar avea o existență în afară de tine. El se proiectează în conștiința ta pentru a-i servi un obiect de experiență subiectivă. Individul verifică prin experiența mistică subiectivă, realitatea obiectivă a misterului.

Sfinții au avut în chip deosebit această capacitate de a subiectiviza misterul lumii și al vieții. Ei au trăit realitățile unei lumi de dincolo de lume, ei au văzut înțelesul ascuns al lucrurilor, au interpretat în ființa lor taina vieții trăite în Duh, au compensat prin asceza lor eroică toate scăderile și căderile morale ale veacului în care au trăit, au dominat prin intuiție sintetică cugetarea analitică, ridicându-se astfel peste fenomenal și întâmplător, peste relativ și imperfect, în lumea

* Text publicat în vol. *Ale Tale dintru ale Tale*, Tiparul tipografiei Cozia a Sfintei Episcopii a Râmnicului Nouului Severin, Râmnicu Vâlcea, 1931, pp. 54-70.

echilibrului și a perfecțiunii, în lumea în care idealul este o realitate și spiritualitatea o formă de existență normală.

Dacă o personalitate adevărată reprezintă o valoare care nu devine niciodată inactuală, care niciodată nu se depreciază, care creează totdeauna, care nu moare niciodată, sfinții sunt arhetipurile personalității adevărate. Sfânta noastră Biserică le prăznuiește pomenirea pentru că, prin tot ceea ce au fost și au făcut ei ilustrează idealul personalității adevărate. Perfecțiunea spirituală e posibilă, priviți la sfinți! Ei au trăit și au împlinit această perfecțiune spirituală. Ei au întrupat idealul, l-au experimentat, l-au trăit intens! *Ei au acceptat moartea, pentru ca idealul lor să trăiască.* De aceea, moartea lor a fost întotdeauna o biruință și o consacrare a idealului lor.

Sfinții au fost ceea ce trebuie să fie și este orice idealist, ei au fost niște vizionari. Ei au pătruns pe calea intuiției în esența lucrurilor, au privit și au văzut dincolo de orizonturile fenomenele, au realizat o știință și o viață după un tip superior din altă lume, tot atât de reală ca și lumea în care ei trăiau și pe care ei o percepeau cu ajutorul credinței. Acest tip superior, original, exemplar, a avut și o realitate umană, prin Întrupare. Fiul lui Dumnezeu, luând chip de om, a actualizat în spațiu și timp idealitățile lumii perfecte, pe care lumea cea imperfectă și le putea fixa acum în propria ei personalitate, imitând viața lui Iisus Hristos. De la Întruparea Domnului, omenirea are la îndemână un principiu de vitalitate spirituală, o capacitate nouă de adaptare la realitățile ideale ale lumii spirituale și pe care lumea noi o cunoaștem sub numele atât de evocativ și de nostalgic: *împărăția cerurilor.*

Este firesc, deci, ca fiecare dintre noi să luăm ca exemplu, ca inspirator și ocrotitor al spiritului și activității un sfânt, adică personalitatea unui om care a prefăcut prin viață și rugăciune, prin viziune idealistă și disciplină morală, prin generozitate și jertfelnicie, prin luptă eroică și permanentă, cu sine și cu mediul înconjurător, prin renunțare la orice pasiune pogorătoare, imperfecțiunea firii în perfecțiune mai presus de fire,

omul în „supraom”, adică în om adevărat, normal, viața în bucurie de viață și moartea în triumf al ei. Dacă au fost vreo dată în această lume luptători dârzi împotriva oricărei forme de obscurantism – aceia au fost, desigur, *Sfinții*.

Ei au mărturisit Adevărul, luptând împotriva ereziei, minciunii și fraudei. În acest înțeles, în vremea lor, ei au fost adevărații oameni de știință, nu cei care-i prigoneau pentru virtuțile și idealismul lor. Iulian Apostatul, de pildă, e un diletant și un aventurier pe lângă sfinții veacului său. Nu el este personalitatea proeminentă, reprezentativă a generației lui, ci sfinții, acei sfinți pe care Sfânta noastră Biserică îi prăznuiește azi și care, pentru darurile minții lor și pentru frumusețea conștiinței lor, pentru opera lor scrisă și mai ales pentru capodopera trăită a vieții lor au fost aleși să ocrotească și să inspire viața și munca celei mai înalte școli a neamului nostru.

Un gânditor mai adânc decât Sfântul Grigorie, un organizator mai competent decât Sfântul Vasilie și un mărturisitor mai entuziast decât Sfântul Ioan, veacul al IV-lea nu a cunoscut. Și dacă omul vremii noastre râvnește să creeze ceva valabil în veacul lui, ceva care să rămână ca o măsură a geniului unei generații, trebuie să adâncească viața și personalitatea acestor trei sfinți care nu sunt „dascăli” numai în hrisoavele Bisericii și științei ei sacre, ci sunt „*dascăli ai lumii*” în cel mai deplin înțeles al cuvântului.

Cugetarea Sfântului Grigorie, spiritul de întreprindere și organizare al Sfântului Vasilie, și entuziasmul de mărturisitor al Sfântului Ioan, au fost expresia unui alt geniu decât al inteligenței. Acești oameni au avut într-o măsură aproape inegalabilă, *geniul rugăciunii*, adică aptitudinea de a-și lărgi inima lor prin iubire atât de mult, încât ea să atingă desăvârșirea, capacitatea de a se ridica prin contemplație la o înălțime de la care să vadă realitatea așa cum trebuie să fie și a coborî, prin introspecție, în acele tainice adâncimi ale inimii, de unde izvorăsc totdeauna marile îndemnuri creatoare ale vieții, dar și toate pornirile ei de nimicire.

Cei trei sfinți nu s-au simțit niciodată stingheriți în activitatea lor științifică și literară de credința lor în Dumnezeu. Ei nu s-au simțit datori să tăgăduiască în numele culturii, realitățile nevăzute ale lumii și superioarele orientări pe care credința în Dumnezeu le imprimă sufletului omenesc, deoarece cultura lor nu era o simplă pretenție, ci era o cultură reală, creatoare. Să ai toată știința vremii tale și în același timp să trăiești smerit potrivit preceptelor Evanghelice; să fii savant și sfânt, fără ca savantul să se uite cu dispreț la sfânt și fără ca sfântul să se uite cu trufie și cu compătimire la savant, iată o simbioză, într-o superioară sinteză, a două lumi de valori pe care cei trei Sfinți Ierarhi și Dascăli au întrupat-o, în chip strălucit, în propria lor personalitate.

Sfinții, pe care-i pomenim și-i preaslăvim azi, nu și-au închinat viața unor idealuri abstracte, unor himere. Ei nu s-au detașat de veacul lor. Ei i-au cunoscut durerile și năzuințele, decepțiile și speranțele și pe toate ei au căutat să le ajute, să le mângâie, să le susțină. Ei au iubit, în numele lui Dumnezeu, pe toți săracii vremii lor, și pe cei lipsiți de hrana gândului, și pe cei lipsiți de hrana trupului. Elocvența lor nu era un instrument de popularitate și de seducție demagogică, ci ea a fost un mijloc de propagandă a virtuții care reformează și convertește inima, de mărturisire în faptă a Evangheliei care mântuiește lumea.

Predica lor a fost o acțiune, pentru că iubirea lor a fost o realitate. Ei nu au vorbit numai despre milostenie, ci au și făcut milostenie. Ei nu au vorbit numai despre sărăcie, ci au și ajutat-o. Spre deosebire de mulți din vremea lor și din vremea noastră, cei trei sfinți, întâi au făcut ei înșiși ceea ce povățuiau pe alții să facă, întâi au lucrat și după aceea au vorbit. Și dacă predica lor avea răsunet, era pentru că Biserica în care vorbeau era plină de ecoul vieții și faptelor lor zilnice. Predica lor era plină de realitatea unei vieți întregi, de toată adâncă ei experiență morală. Când credincioșii aplaudau predicile hrisostomice, ei nu subliniau prin aplauze numai frumusețea dicțiunii sau armonia ritmică a frazei, ci mai ales desăvârșita

potrivire între viața și predica celui ce vorbea. Iulian Apostatul admirând pe Libanius îi scria odată: „*ce fericit ești că poți vorbi și, mai ales, că poți gândi astfel*”! Pe cei Trei Sfinți, credincioșii care-i ascultau, îi admirau și pentru altceva: „*ce fericiți sunteți voi, că puteți vorbi și mai ales, că puteți trăi astfel*”!

Cuvântul lor, fie scris, fie vorbit, era ca și toată viața lor: un apostolat care implică mari și grele răspunderi. Ce învățătură și ce pildă strălucită pentru oamenii din vremea noastră! Cei trei dascăli au fost și „păstori” ai Bisericii. Ei nu au dat Bisericii lor numai aurul înțelepciunii lor, ci și smirna rugăciunilor și jertfelor preacurate înaintea sfântului altar. Dar niciunul dintre ei, nu s-a simțit o clipă vrednic de slujba preoției. Sfântul Grigorie și Sfântul Ioan au încercat chiar să-i ocolească și harul și răspunderile, prin fugă. Într-o vreme de îmbulzire zgomoasă și violentă a tuturor celor lipsiți de conștiința limpede a datoriilor, pe care le impune o chemare de răspundere în societatea omenească, intransigența față de sine și de competența personală, este un exemplu care ar trebui să fie nu numai cunoscut, ci și urmat de fiecare în viață. Cei Trei Sfinți, au descoperit aspirația esențială a vremii lor și i-au închinat, fără preget, tot devotamentul inimii lor.

Pe ei nu-i putea mângâia decât „dispariția tuturor păcatelor vieții exterioare într-o viață nouă, interioară, înlăturarea acestei contraziceri scandaloase pentru cugetul lor drept și pentru credința lor adâncă, între ceea ce omul pare a fi și ceea ce este în realitate, între misiunea pe care și-o atribuie el însuși, numai pentru persoana sa” (Nicolae Iorga). Fără să facem aprecieri lirice asupra lor, „rareori o viață, un grai și un scris au fost mai strâns unite într-o personalitate vrednică de respectul tuturor timpurilor” (Nicolae Iorga) cum a fost viața, graiul și scrisul, unite în personalitatea marilor sfinți la ale căror icoane vii prin tot ceea ce ele ne înfățișează și ne exemplifică, noi ne închinăm cu evlavie.

Ei au legat pământul cu cerul și pe oameni cu Dumnezeu. Coborând idealul desăvârșirii în realitățile vieții, ei au

transformat viața în ideal, fiind pentru veacul lor și pentru veacurile toate, ceea ce și noi trebuie să fim: inspirații și inspiratorii tuturor acelor frumuseți și desăvârșiri pe care le visează pentru sine și pentru alții, orice suflet curat și adevărat, în trecerea lui grăbită prin această lume. După moartea lor cea după trup, Sfânta noastră Biserică i-a așezat pe toți trei într-o singură icoană, pentru că și în viață i-a unit aceeași dragoste imensă pentru Dumnezeu și pentru oameni, i-a înfrățit același ideal și pentru că și în veșnicie se bucură de aceeași slavă. Amin!

Predică la Soborul Sfinților Doisprezece Apostoli*

(30 iunie)

Biserica noastră cinstește astăzi cu toată cuviința Soborul Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli – adică viața acelor oameni aleși, care, neîncrezători în moarte, au primit totuși moartea ca o biruință a vieții. De aceea, amintirea lor este pururea vie între noi. Ei au iubit din fire înălțimile cele mai presus de fire și atât de grele, ale prefacerii chipului lor, după chipul lui Dumnezeu. Și nu a fost lumină care să răsară din adâncuri de taină și pe care ei să n-o fi râvnit întru suspine și lacrimi. Ei au împăcat desăvârșit în trudita lor ființă nimicnicia omului cu măreția lui Dumnezeu.

Așa ne lămurim noi de ce la întrebarea pe care le-o pun cu atâta neliniște și în toate vremile, ispravnicii Sfântului Duh, cu privire la rosturile tainice și sfinte ale lucrării lor în lume, ei, Apostolii, răspund cu frumusețea vieții și osârdiei lor, pentru că ei au împlinit cu dragoste tot ceea ce a vrut Dumnezeu pentru viața lor și a lumii. Rugăciunile lor mijlocitoare să ne încingă azi inimile ca o cunună de văpăi și însuflețiți de puterea și harul lor, să căutăm și noi acum, mai sus, îndreptățirile speranțelor noastre, izvoarele neistovitelor noastre visuri și bucurii duhovnicești.

Urmele pașilor noștri pe drumurile atât de nesigure ale lumii de jos, se șterg și se pierd. Ceea ce rămâne, totuși, după ce

* Text publicat în vol. *Ale Tale dintru ale Tale*, Tiparul tipografiei Cozia a Sfintei Episcopii a Râmnicului Noului Severin, Râmnicu Vâlcea, 1931, pp. 71-84.

noi nu mai suntem, sunt așezămintele iubirii și îndurării noastre de oameni. Și dacă fapta de iubire a unui singur om este vrednică de toată cinstirea noastră, cu atât mai vârtos fapta care izvorăște din înfrățirea mai multor inimi însuflețite de aceleași înălțătoare simțiri și îndemnuri. Solidaritatea adevărată nu este o întovărășire de pofte nepotolite, nicio conspirație a tuturor nemulțumirilor care se întâlnesc într-o zi în aceeași pornire de ură, ci ea este un adânc sentiment de iubire și îngăduință, care izvorăște din ceea ce este mai curat în ființa omenească și care înainte de a aduna și a pune în mișcare puteri de luptă și prigoană, năzuiește să topească laolaltă, toate inimile oamenilor și toate frumusețile lor.

Solidaritatea, după cea mai limpede chibzuință a minții noastre, este dovedirea într-o iubire a noastre față de cel ce ne este asemenea prin sufletul lui și prin trupul lui dar și prin toate rosturile lui în lumea de aici și de dincolo. Solidaritatea, în înțeles creștin, este adevărarea, cu orice prilej, a frăției dintre oameni.

Iată, iubiți frați, temeiul sădit în adâncul credinței noastre, al încheșării într-o comuniune a binelui, a pururea pomeniților noștri înaintași și a noastră, a celor care, urmându-le povața și pilda, prăznuim azi, cu laude, creștineasca lor nevoită.

Pentru praznicul de azi al Sfintei noastre Biserici, a fost rânduită spre citire și înțelegere, acea parte din Sfânta Evanghelie după Marcu, în care ni se povestesc patru fapte covârșitoare prin însemnătatea lor din viața Domnului și Stăpânului nostru și prin care se poate adânci în chip deosebit înțelesul chemării și slujbei apostolice. Cu darul lui Dumnezeu voi încerca să tâlcuiesc acest loc din Sfânta Evanghelie, Domnul pe cele de lipsă ale mele, cu a Lui îndurare împlinindu-le.

Mântuitorul intră într-o zi în sinagogă. Acolo se aflau atunci un om cu mâna uscată și mai mulți farisei. Beteagul aștepta de multă vreme o izbăvire din neputința lui. Fariseii așteptau, ca întotdeauna, o pradă pentru trufia lor. Omul care nu-și putuse întinde o viață întreagă mâna

spre oameni pentru a le cerși mila, a putut să o întindă acum prin bunătatea Mântuitorului – spre cer –, pentru cea dintâia oară în chinuita lui viață și de aici înainte, poate pentru totdeauna. Fariseii își găsiră și ei prada pândită. Hristos Se făcuse vinovat, prin iubirea Lui, de călcarea zilei închinată Domnului. Omul ce avusese o mână uscată și Domnul care i-o înzdrăvenise prin voia Sa aveau amândoi inima plină de bucurie, unul pentru ceea ce primise, altul pentru ceea ce dăruise.

Cerșetorul purcese în lume cu bucuria sănătății și a credinței lui, iar Domnul plecă în căutarea altor suferințe cu bucuria că El le poate tămădui. Numai fariseii rămaseră cum erau, împietriți în ura și neputința lor. Ei nu puteau simți nici bucuria nădejdi, nici bucuria milei, nici bucuria recunoștinței. Ei trăiau din plăcerea mințirii și bârfirii, cu chip prefăcut de râvnă și adevăr. *Mâini uscate de sărăcie și bătrânețe așteaptă și azi întinderea mâinilor noastre milostive.* Să nu ne precupețim darul, oricât ar fi izvorul lui de sărac. A milui înseamnă, e drept și a fi prevăzător, dar, în niciun chip a închide ușa, a jigni și a alungă. Și mai înseamnă ceva: a nu da în niciun fel a înțelege celor miluiți de noi, că sunt miluiți de noi, ci că au dreptul de a fi miluiți prin noi, de Domnul lor și al nostru. Altfel, ne-am îndepărtat prea mult de înțelesul îndurării Mântuitorului nostru, Care calcă legea, dar numai în greșitele tălmăciri ale celor ce n-o păzeau în adevăratul ei înțeles.

Mulțimile slăbite de dureri și de păcate, se îndreptau spre Mântuitorul cum se îndreaptă din ungherul unui beci părăsit o floare uitată, spre soare. Atâta suferință, cerea multă iubire. Domnul a trezit-o în oameni, din prisosurile iubirii Lui de oameni. Acești oameni în sufletul cărora Mântuitorul a sădit toate frumusețile și rodnicile iubirii Sale au fost slăviții Apostoli, a căror amintire o prăznuim azi.

O, frații mei, alegerea Apostolilor s-a săvârșit într-un chip cu adevărat minunat: „Domnul S-a suit în munte”. Pentru că slujba cea nouă, cea mare, cea sfântă de apostol, nu putea

fi încredințată unor oameni încleștați în vâlmășagul atât de neprielnic sușurilor inimii, al lumii, pentru că atunci când chemi la cele de Sus pe cele de jos și la cele netrecătoare pe cele vremelnice, când vrei să faci din pescar apostol și din om înger în trup, nu poți rămâne încremenit pe linia obișnuită și atât de coborâtă a vieții de fiecare zi. În lumea noastră, care nu este numai a noastră, sfântul jertfelnic este într-adevăr o culme pe care nicio altă culme din lume n-o întrece, nici în înălțime, nici în frumusețe, nici în curăție. Noi nu trebuie însă să urcăm pe ea ca să ne coborâm într-o zi așa de jos, încât să nu ne mai putem urca pe ea niciodată și nici atât de jos încât s-o pierdem pentru totdeauna din ochi.

Dacă Mântuitorul Și-a ales apostolii pe culmi, și noi, după pilda Lui, am fost întăriți cu Sfântul Duh întru slujirea Evangheliei, pe culmea sfințită a sfântului altar. Ne-am urcat cu Domnul pe munte „*ca să fim cu El*”. Dar a fi cu El înseamnă „*a rămâne cu El*”. Știu, e atât de greu a rămâne cu Domnul. Pentru că a vorbi despre Cruce e de o mie de ori mai ușor decât a o purta. De aceea, în această zi e mai potrivit ca oricând să ne întrebăm, privindu-ne adânc în cuget, dacă am rămas într-adevăr la înălțimea la care ne-a dorit Mântuitorul în ziua în care, alegându-ne din lume, ne-a ridicat prin har deasupra lumii. Pentru că mântuitori de oameni, cum râvnim noi să fim, nu pot fi decât oamenii mântuiți. Noi trebuie să lucrăm la mântuirea lumii cu virtuțile care ne-au mântuit pe noi înșine. Să salvăm, deci, virtuțile care salvează, să ne păstrăm neclintite sfintele noastre altare, taine și învățături, de-a pururea mântuitoare.

Cu țării de piatră și de tunet și-a întemeiat Domnul Biserica: cu Petru, cu Ioan și cu Iacov, cu Andrei, cu Filip și Vartolomeu, cu Matei și cu Toma, cu Iacov al lui Alfeu, cu Tadeu și Simeon Canaanitul, cu țării de piatră în ce privește credința și cu țării de tunet în ce privește propovăduirea ei. Și noi stăm azi pe temeiul acelorași țării apostolice, pentru împlinirea acelorași slăvite îndatoriri și porunci. Că mulți dintre ai noștri, dintre acei

ce, fiindu-ne mai aproape, ar trebui să ne înțeleagă și mai drept rosturile – ne înfruntă și ne disprețuiesc totuși, ca pe unii ce, socotesc ei, am merge alături pe drumul cel mare al vieții și am fi rămas străini de noile îndrumări și ținte ale vremii în care trăim. Lucrul acesta nu trebuie să ne mire. Și pe Mântuitorul L-au crezut ai Săi „un ieșit din fire” și aveau dreptate, pentru că Mântuitorul, prin slăvita Sa întrupare luase firea noastră omenească, dar nu și păcatele ei.

Pentru firea cea păcătuitoare, un om fără păcat trebuia să fie un „ieșit din fire”. Ferice de cei ce-și ies în acest fel „din fire”, ferice de cei ce nu se amăgesc cu părerea că tot vorbind de mântuirea altora, ei sunt mai mântuiți decât aceia. Ferice de cei ce-și găsesc o mamă în orice femeie care face voia lui Dumnezeu și un frate în orice om. Ferice de toți acei dintre noi care vor putea mărturisi într-o zi, fără sfială și fără părere de rău, că ei s-au străduit să urmeze în viața și slujba lor de preoți ai Domnului, chipul unuia dintre apostolii pe care-i preamărim acum și pururea și în vecii vecilor.

Lumea ați străbătut luminând-o, ucenici ai Mântuitorului, înșelăciunea idolilor ca pe o uscăciune arzând-o cu învățăturile voastre, pe păgâni dintru adâncul necunoștinței la dumnezeiasca cunoștință vânzându-i, i-ați mântuit. Și acum rugați-vă lui Hristos ca să ne fie nouă milostiv în ziua judecății. Amin!

Predică la Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României*

(30 noiembrie)

Cugetarea religioasă are în vremea noastră doi dușmani la fel de primejdioși: *scepticismul* și *superstiția*. „Este ceva extraordinar”! „Prin urmare este adevărat”, proclamă cu patos, *superstiția*! „Este ceva extraordinar?” „Atunci, nu poate fi adevărat”, replică *scepticismul*. Ceea ce pare atât de evident aderentului unei *superstiții*, apare lipsit de orice evidență pentru *sceptic*. Certitudinea celui dintâi nu inspiră decât îndoială, dacă nu compătimire, sau dispreț, celui de-al doilea. Pe de-o parte, o încredere care se avântă dincolo de ceea ce se poate crede, pe de altă parte, o neîncredere, care rămâne veșnic fără niciun răspuns, înaintea atâtor semne de întrebare.

Cea mai mare parte din omenire se zbuchie azi între aceste două exagerări spirituale, între aceste două tentații ale lumii lăuntrice. În viața lăuntrică, numai *iubirea* este mijlocul suveran de cunoaștere. Dacă trebuie să căutăm obiectivitate și competență în viața lăuntrică, nu le vom găsi decât la cei smeriți, la adoratori și la sfinți; adică, la acei oameni care au știut să iubească mai mult decât le îngăduia capacitatea naturală de a iubi a ființei lor, și care au înțeles că *iubirea* trebuie să fie ultimul cuvânt al tuturor aspirațiilor lor, și că jertfa din *iubire* pentru un ideal superior trebuie să fie suprema faptă a vieții lor.

* Text publicat în vol. *Ale Tale dintru ale Tale*, Tiparul tipografiei Cozia a Sfintei Episcopii a Râmnicului Noului Severin, Râmnicu Vâlcea, 1931, pp. 9-28.

Ei nu au alunecat nici pe panta credințelor necontrolate, nici pe cea a îndoielii; ei și-au păstrat cu o desăvârșită seninătate echilibrul vieții lor sufletești, prin contemplarea statornică a adevărului dumnezeiesc și prin experimentarea lui zilnică în propria ființă și lucrare. În desăvârșita conformitate a vieții lor cu adevărul pe care l-au iubit, în care au crezut și pe care l-au mărturisit, sfinții și-au aflat liniștea sufletului lor și bucuria de a trăi pentru suflet. În această consecvență a vieții lor cu idealul căruia ei și-au închinat gândul, inima și voia, sfinții și-au găsit și toate acele forme de rezistență eroică împotriva oricărei îndoieli care ucide sufletul și a oricărei credințe deșarte care-l înșeală. Știința este, iubirii mei, ca un ocean în care se frământă zi și noapte, de sute și mii de ani, atâtea silințe omenești. Misterul este țărmlul de care se izbesc cu vuet, ca niște valuri, generațiile succesive și eforturile lor repetate.

Înțelept este nu cel ce tăgăduiește, cu mai multă sau mai puțină îndrăzneală, realitatea țărmlului, ci cel ce-și alege cu mai multă grijă, pe acest țărml, un punct sigur, ca să poată ancora într-o zi fără primejdia naufragiului. Dacă omul de azi pare a renunța, oarecum fără greutate, la disciplina religioasă, el pare a nu putea, tot atât de ușor, să renunțe la acel diletantism mistic, mobil și superficial care-l ademenește mai ales prin comoditatea lui.

Creștinismul îi cere omului o reculegere permanentă, o seriozitate în cugetare, o puritate a simțirii, un examen atent al conștiinței, o intransigență morală, un control al atitudinilor, care, laolaltă, nu izbutesc să câștige simpatia omului modern. Acesta vibrează de o însuflețire momentană, se pasionează pentru satisfacerea unui capriciu trecător, își împarte viața în fragmente – fără nicio legătură spirituală organică, – trăiește la suprafața și periferia vieții, fără nicio răspundere față de nimeni. El nu coboară în adâncurile ființei sale sufletești de unde pornesc îndemnurile cele mari ale vieții și răspunderele ei cele grele. Omul vremii noastre, se risipește – până la

deconcentrare – într-o sumedenie de silințe, de pe urma cărora ceea ce este mai bun în ființa lui nu are niciun folos. Ceea ce el numește activitate este mai degrabă o agitație prin care se servesc scopurile vieții vegetative. De atâtea ori, din nenorocire, o agitație în van.

Viața ideală, cu funcțiile ei superioare de cugetare și conștiință, slăbește și se stinge cu timpul. Agitația este o stare de neliniște; activitatea este o stare de echilibru. Activitatea își are izvoarele în centrul vieții; agitația este periferică și superficială. Agitația are un ritm neregulat și-și obosește repede victima, activitatea își are în sine și ritmul și avântul și puterea ei creatoare.

Omul de azi refuză activitatea religioasă în favoarea agitației mistice. Pentru că activitatea religioasă îi cere o desăvârșită sinceritate, îi cere să-și trăiască integral credința, pe când simpla agitație mistică pare a-i permite anumite compromisuri de conștiință. *Un om real religios nu poate fi decât un apostol al credinței sale*, pe când cel de agitație mistică este, de cele mai multe ori, un simplu impresar. Nu este suficient să citești anumite cărți ca să fii un om religios, ci trebuie să trăiești cu toată pasiunea ființei tale adevărurile cuprinse în ele. Nu este suficient să cunoști crizele de conștiință prin care au trecut marii convertiți religioși și nici efuziunile lor mistice de după aceea, ca să fii și tu un convertit și un mistic, ci trebuie să iubești și să jertfești și tu, ceea ce ei în chinuitoarele frământări ale ființei lor morale, iubeau și jertfeau, nu pentru a fi aplaudați de lume, nu pentru a produce senzație, nici chiar pentru a face literatură, ci pentru a plăcea lui Dumnezeu, prin izbăvirea lor de toate păcatele trupului și ale sufletului.

Omul veacului nostru nu se sfiește să urzească o intrigă mai mare sau mai mică, sau să săvârșească un păcat mai greu sau mai ușor, în recreația pe care și-o acordă după citirea a două pagini din *Pateric* sau din *Confesiunile Fericitului Augustin*. Acest soi de misticism, în realitate, nu este decât ipocrizie sau cinism, sau amândouă laolaltă.

Într-un timp când asemenea eronate interpretări ale sensibilității religioase încearcă să-și facă drum și în societatea noastră, este bine să ne dăm seama de sensul adevăratei credințe, care, de-a pururea, se prefăce în faptă și viață, nu în vorbă deșartă și în deșert.

Iubiții mei, în aghiografia Sfintei noastre Biserici, ziua de azi este închinată unui sfânt; adică unui om care și-a trăit până la moarte și fără vreo teamă de ea credința căreia și-a dăruit smerit sufletul, și anume Sfântului Apostol Andrei.

Întrucât el a propovăduit, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, „*pe Iisus cel răstignit*”, viața lui de misionar începe cu răstignirea Domnului și se încheie cu propria sa răstignire. Crucea a fost amvonul lui. Prin tot ceea ce a crezut și prin tot ceea ce a săvârșit Sfântul Apostol Andrei în trudită sa viață de Apostol al Evangheliei, se poate pildui, în chip strălucit și pentru orice om de bunăvoință. Formula întregii sale vieți și activități pare să fi fost: *prin cruce la viață, prin suferință la biruință!*

Pornind din părțile Betsaidei și Capernaumului, trecând prin Ierusalim și Bizanț, a atins către miazănoapte hotarele Sciției, iar către miazăzi hotarele Ahaiei, râvnind să miluiască din grânarele Părintelui Ceresc pe toți săracii cu duhul și cu trupul. Dacă Biserica lui Hristos s-a înălțat prin jertfă, iar învățătura ei a strălucit în mijlocul prigonirilor, la această înălțare și strălucire și-a adus și Sfântul Apostol Andrei partea lui de luptă și de suferință. *Pentru el lumea nu există decât ca s-o umple de lumina lui Dumnezeu și de triumfătoarele energii ale sfințeniei.* El a făcut în vremea lui ceea ce ni se povestește că ar fi făcut, câteva veacuri mai târziu, alt om al lui Dumnezeu, și anume: *a poposit între spinii pământului, ca să se roage și spinii au înflorit trandafiri.* Iată, iubiții mei, misiunea oricărui om în această lume, *iată propria voastră misiune: să prefăceți, prin rugăciunile voastre, prin strădania voastră, prin întreaga înfățișare a vieții voastre, prin acea mireasmă care trebuie să adie în jurul personalității voastre, prin toată cuviința vieții voastre văzute*

și a celei tainice și nevăzute, toți spinii care vă împresoară, în trandafiri.

Începutul misiunii Sfântului Apostol Andrei este de o impresionantă frumusețe idilică: a doua zi după Botezul Domnului, Sfântul Ioan Botezătorul stă de veghe pe țărmul Iordanului cu doi ucenici ai săi, între care și Andrei. Mântuitorul trece pe lângă ei. Ioan Botezătorul îl zărește și-l identifică: „*Iată mielul lui Dumnezeu*” (Ioan 1, 36). Cei doi ucenici, fără să spună vreun cuvânt, au pornit după Iisus. Când a prins de veste Iisus că ei se țin după El, i-a întrebat: „*Ce căutați?*”. Iar ei i-au răspuns printr-o altă întrebare: „*Învățătorule unde locuiești?*”; „*Veniți și vedeți!*”, le-a răspuns Hristos (Ioan 1, 38-39). Ei s-au dus și au văzut și au rămas cu Domnul până la al zecelea ceas. Întâlnindu-se cu fratele său Simon, Andrei i-a împărtășit bucuria de a fi văzut pe Mesia și l-a dus și pe el la Iisus.

După această întâmplare ei s-au întors la îndeletnicirile lor obișnuite de pescari. Măinile lor aruncau mrejele în mare, inima lor era însă statornică la Împărăția lui Dumnezeu. Într-una din zile, Mântuitorul Se ivi și pe țărmul Tiberiadei, cum apăruse mai înainte pe țărmul Iordanului. Prima dată ei doriseră să meargă cu Hristos. Acum Hristos le poruncește să vină după El: „*Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni*” (Matei 4, 19). *Și cu doi frați porni Domnul să înfrățească pe oameni. Și Andrei lăsă barcă, părinți și vatră și plecă după Hristos. A te supune, nu înseamnă, oare, a părăsi, a ști ce să părăsești, când și mai ales, pentru ce să părăsești?*

Sfintele Evanghelii ne mai vorbesc despre Sfântul Andrei cu prilejul înmulțirii pâinilor, când el dă de știre Mântuitorului că în mulțime este un copil care are cinci pâini și doi pești. El a însoțit pe Filip la Domnul ca să-i vestească dorința grecilor de a-L vedea, și împreună cu cei trei apostoli a întovărășit pe Domnul pe muntele Măslinilor, marți, în săptămâna Pătimirilor. El dorise din tot sufletul său să intre în ucenicie la Hristos, de aceea l se adresă cu cuvântul: „*Învățătorule*”. Și Domnul i-a fost cea dintâi călăuză în casa Sa. Cât de luminoasă trebuie

să fi fost pentru Andrei acea zi? Numai prin ceea ce-i dăruise Hristos în acea zi ne și lămurim noi graba și însuflețirea cu care el aduce și pe fratele său la Hristos. De când Îl dorea, Îl căuta și-L aștepta Andrei pe Domnul! Ar fi putut el acum, când L-a aflat, să se bucure singur de această descoperire?

Iubiții mei, Domnul v-a fost și vouă azi călăuză spre casa Sa. De acum știți unde să-L căutați. Știți și unde să-l aduceți și pe ceilalți frați ai voștri. Hristos vă poate face și pe voi din *vânători de interese egoiste și deșarte, vânători de suflete* pentru a le pune în slujba adevărului și dreptății lui Dumnezeu. Păgânismul sciților de acum aproape două mii de ani n-a dispărut cu totul. Drumurile Sfântului Andrei Apostolul trebuie bătute din nou.

Fapta cea mare prin care sfântul de azi, cel dintâi apostol, s-a învrednicit de cinstirea și pomenirea întregii lumi creștine este apostolatul lui însuflețit și generos, începând cu Simon și cu Natanael, el propovăduiește în atâtea țări, atât de depărtate de Betsaida lui, printre care și țara noastră. Însuflețirea voastră de azi pentru grija de sufletul vostru să nu fie de o clipă și de formă. Atunci, în zadar veți fi întrebat pe Hristos: „unde locuiești”? În zadar El vă va fi arătat Biserica. În zadar veți fi rămas cu El câteva ceasuri, Duminica și în sărbători. În zadar veți fi ascultat propovăduirile cuvântului Său. În zadar veți fi spus și altora ceea ce ați văzut și ați auzit aici. Însuflețirea voastră trebuie să fie atât de mare, încât să se poată împotrivi fără sfială obiecțiilor și ironiilor acelor care atunci când voi le veți vorbi despre Hristos și despre Biserica Lui, vă vor răspunde: „Poate avea vreun folos omul modern, de pe urma slujbelor și predicilor”? Nu vă lăsați intimidați și nu apostaziați. Acela va fi ceasul vostru de încercare!

Lacrimile voastre atârnă mai greu în cântarele dreptății dumnezeiești decât toate batjocurile și îndoielile lor nesăbuite. Ce sunt suferințele noastre pentru credința noastră, față de suferințele mucenicilor? Cine dintre noi ar putea uita vreo dată mucenicia Sfântului Apostol Andrei? Crucea lui, care a fost numai a lui? Bucuria lui de a muri răstignit pe ea, ca Domnul,

dar pe una pe care nevrednicia lui o dorea să nu fie la fel cu a Domnului: „Mă închin, înaintea ta, cruce sfântă, ceea ce ai fost sfințită de trupul Domnului și cu măduarele Lui, ca și cu niște pietre de preț ai fost împodobită. Mai înainte ca Domnul să fi fost atârnat pe lemnul tău, eu mă îngrozeam când te vedeam; dar prin suferința Domnului meu, tu ți-ai agonisit cerească și negrăită dragoste și tu ești râvnită azi de inima mea ca o binecuvântare. Iată, eu mă apropii de tine, cu bucurie și fără nicio sfială! De când te doresc! O, cruce prea bună, cea prea înfrumusețată și cu vrednicie prea împodobită. Tu cea pe care te-am dorit, te-am așteptat și te-am căutat atât de mult, smulge-mă din vălmășagul oamenilor și du-mă la Stăpânul meu! El m-a răscumpărat prin tine, din brațele tale să mă și primească”.

Numele Sfântului Andrei s-a prefăcut în renume, pentru că el cu bărbăție a crezut, a luptat și s-a încununat. Bărbăția pe care e chemată s-o dovedească și credința noastră azi, are în credința Sfântului Apostol Andrei o pildă și un îndemn în rugăciunile lui mijlocitoare, o putere de ocrotire, iar în apostolatul desfășurat de el în țara noastră, semnul clar a unor mari datorii și răspunderi. Amin!

*Predici la Duminicile
de peste an*

Predică la Duminica a II-a după Paști* (a Sfântului Apostol Toma: Ioan 20, 19-31)

Toma – procuratorul lumii de azi

„Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus” (Ioan 20, 24). El era un om practic. În ziua aceea, Toma a putut cerceta în taină dovezile pro și contra Învierii Domnului Său cu ajutorul înșelătorului microscop al rațiunii.

Având un spirit realist, el nu ceda decât argumentului material, desprins prin măsurare și analiză. Îl dezarmează însă realitatea palpabilă, vizibilă și experimentală.

„Am văzut pe Domnul”, e strigătul de bucurie cu care-l întâmpină frații lui de apostolat. La explozia lor de voieșie biruitoare, Toma nu simte însă nimic. Rămâne rece, tăcut și gânditor. El nu e un entuziast. Nu are un suflet vibrant. E un temperament expectativ, nu se lasă convins de prima impresie și nu se emoționează. „Au văzut pe Domnul! Bine! Dar eu nu L-am văzut! Să-L văd și eu, apoi voi crede”. El e înainte de toate o personalitate independentă. Nu-și creează convingeri din autoritate, ci vrea să cunoască lucrurile prin sine, direct. Judecata lui însă nu se oprește aici. A vedea nu-i de ajuns. La adevăr se ajunge prin contribuția tuturor simțurilor. Ceea ce văd trebuie să controlez și să verific cu pipăitul, cu auzul, etc. Și atunci, de la simpla constatare a faptului se ajunge ușor la experimentare.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 196-201.

„Dacă nu voi vedea, în mâinile Lui, semnul cuielor, și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede” (Ioan 20, 25). Mântuitorul apare. Toma e invitat să facă experiența. Rezultatul controlului e prins în formula celui mai adânc devotament, care s-a putut rosti cândva mai limpede și mai simplu: „Domnul meu și Dumnezeuul meu” (Ioan 20, 28). Te recunosc. Tu ești. Eu m-am înșelat. Iartă-mă, m-am îndoit! Ți-am împuns din nou mâinile și Ți-am străpuns iarăși inima. Poate Te-a durut cruzimea mea și ai suspinat în adâncul sufletului Tău.

Mi-am primit însă pedeapsa. Pe când cei zece se bucurau, eu eram tot deznădăjduit. Eu, pentru că n-am fost cu ei, nu ți-am putut saluta dintru început biruința. Ca un nor greu și negru zămislior de furtuni, îndoiala a oprit pentru mine răsăritul nădejzii. Dar am primit răsplata. Prin degetul și pumnul meu toată lumea îndoielnicilor până la sfârșitul veacurilor s-a încredințat de Învierea Ta și, îngenunchind, Te-a salutat ca pe Domnul și Dumnezeuul ei. Degetul meu e degetul omeniirii întregi, palma mea, palma tuturor oamenilor. În semnul piroanelor eu am citit păcatul meu și în coasta Ta am citit numele meu.

O, lume de azi! De te-ai îndoi și tu ca Toma! Azi ești tocmai în situația lui înainte de a vedea pe Hristos. Noi, urmașii celor zece credem pentru că am văzut pe Domnul, pentru că trăim cu El și biruim prin El. De la jertfelnicele noastre amvoane Îți strigăm și noi azi cu bucuria celor zece ucenici: „Am văzut pe Domnul”. Iar Tu răspunzi că vrei să vezi semnul cuielor și să-ți pui degetul și pumnul în rănile Lui, vrei dovezi prin simțuri, pentru o certitudine rațională.

Toma însă te-a lămurit. La această verificare te-a reprezentat și pe tine. A lucrat în numele tău, pentru vederea ta, pentru siguranța ta. Dar, tu astăzi, pari a tăgădui procura dată lui Toma pentru că nu vrei să primești consecințele ei. Eviți chiar și îndoiala ca să nu ajungi la certitudine. Din lumea fericirilor care n-au văzut și au crezut, nu faci parte. În lumea

celor ce se îndoiesc ca să creadă nu vrei să intri. Unde ești înrolată omenire? În care tabără se ascunde firea ta lașă și zăbavnică? Probabil tu ești incapabilă de credință. Simțul tău religios e tocit. Inima ta e pietrificată și fugi de căldura care înviază și purifică a Sângelui lui Hristos, pentru că în picăturile Lui ți-ai surprinde păcatul și ți-ai descifra numele. Și tu vrei să uiți definitiv și de păcat și de osândă; vrei să te uluiești și să nu-ți mai aduci nicicând aminte de tine și de Hristos.

O, cât de mult pari a fi asemenea cu Toma și cât de departe ești totuși de sufletul lui adevărat! Cât de greu îți va fi să îngenunchezi și să rostești sincer formula de recunoaștere smerită și negreșită: „*Domnul meu și Dumnezeuul meu*”.

De atâtea ori vezi și tot nu crezi, de aceea strig azi moștenitorilor lui Toma: *Ferice de voi că vedeți și credeți, ferice de voi că vă îndoitiți ca să credeți; dar noi suntem mai fericiți decât voi pentru că n-am văzut pe Cel în care credem, și nu L-am pipăit, dar zi de zi simțim curgând în noi puterea Lui și vedem săvârșindu-se în noi și în jurul nostru minunea incomparabilă a renașterii prin crucea Lui.*

De aceea, prăznuindu-ți pomenirea te rugăm să inspiri bucuria Învierii celor care se îndreaptă spre ea cu îndoiala în suflet și cu chin de iscodire în minte, pentru ca pilda ta să nu fie anulată, de pilda cu mulți următori, a trădătorului Iuda.

Privește, frate al meu, și cu „ochii pământului” pe Hristos. El e vizibil și pentru ei. Dar nu uita să-ți deschizi mari privirile inimii ca să poți trăi împreună cu El, pentru biruința cea mare și veșnică a Împărăției Lui în lume, căci sunt în această lume experiențe materiale care ajung la certitudini morale și există știință care ajunge la credință. Pentru asta însă este necesară capacitatea de a crede a lui Toma Geamănul. Amin!

Predică la Duminica a III-a după Paști*

(a Mironosițelor: Marcu 15, 43-47; 16, 1-8)

I

„A înviat! Mergeți și spuneți ucenicilor Lui!”
(Marcu 16, 6-7)

Cuvintele Sfântului Evanghelist Marcu cuprind o afirmație și o poruncă: Mântuitorul a înviat! Vestiți acest fapt ucenicilor Lui!

Vorbea un înger unor femei sfoase, dar care se dovediseră destul de curajoase prin mănecarea lor la mormântul Domnului, pe care-l știau închis cu o lespede grea, pecetluit de stăpânire și străjuit de ostași înarmați. Ele fuseseră, chemate să vestească ucenicilor risipiți și deznădăjduiți, minunea cea mai presus de fire a Învierii Domnului. Mântuitorul pe ele le-a întâmpinat mai întâi, *pentru că ele își aduseseră aminte mai întâi de El*. Și lor le-a împărtășit mai întâi bucuria biruinței Lui asupra morții: „Nu vă înspăimântați!” (Marcu 16, 6); pentru că ele își biruiseră frica venind la mormânt în zori de zi. Pe ele le chemă la propovăduirea Învierii mai întâi: „Mergeți și spuneți ucenicilor Lui” (Marcu 16, 7) pentru că El nu murise în iubirea și recunoștința lor duioasă.

Apostolii Mei vor vesti Învierea Mea și vor muri propovăduindu-o; dar lor vestiți-le-o voi, femeilor mironosițe! Nu uitați, voi femei cu fire slabă, dar cu suflet neînfricat, să-i spuneți și lui Petru, celui ce avusese curajul de a-Mi făgădui iubirea lui

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 190-192.

statornică, dar M-a făcut să sufăr atât de mult, prin întreita lui tăgăduire. Cu femeile au grăit îngerul și Mântuitorul Însuși. Apostolii însă au aflat de la femei despre Înviere!

Căutați voi, femei creștine, pe Mântuitorul, ca aflându-L, să-L vestiți și celor ce au fost chemați să-L propovăduiască lumii! El v-a dezrobit pe voi! Dezrobiți prin propovăduirea voastră, pe soții, pe fiii și pe frații voștri din cătușele păcatului! Spuneți-le tuturor ceea ce v-a spus vouă îngerul: *A înviat Domnul!* Și ceea ce v-a spus vouă Mântuitorul: *„Bucurați-vă! Nu vă temeți!”* (cf. Matei 28, 9-10).

Vă recunoaște pe voi Mântuitorul? Vă zice vouă pe nume, ca Mariei? Și îl recunoașteți voi atunci pe Învățătorul nostru? Pentru aceasta însă trebuie să-L iubiți ca Maria, să-L căutați ca și ea, și să fiți neliniștite și îndurerate ca ea că nu-L găsiți atât de repede!

„Au luat pe Domnul meu”! Este El și Domnul vostru?

„Și nu știu unde L-au pus”! Vreți voi să știți unde este? (Ioan 20, 13).

Azi vouă Mântuitorul nu vă va mai spune ca Mariei: *„Nu vă atingeți de Mine!”* pentru că El S-a înălțat la Tatăl Său și Tatăl nostru, și dorește să vă înălțați și voi la Dumnezeu Lui și Dumnezeu vostru, pe drumul arătat de El, pe drumul pe care El a coborât pe pământ, ca să înalțe lumea la cer! Amin!

Predică la Duminica a III-a după Paști*

(a Mironosițelor: Marcu 15, 43-47; 16, 1-8)

II

„Cine ne va prăvăli piatra de pe ușa mormântului?”
(Marcu 16, 3)

Iată o întrebare pe care și tu ți-ai pus-o, de atâtea ori, iubitul meu frate, în fața unui mormânt, mai ales atunci când, în umbrele lui nepătrunse, ai coborât îndurerat o ființă dragă și ai îngropat odată cu ea, atâtea nădejdi și bucurii legate de viața ei în lume. Viața ți-a apărut în acele clipe, ca un mormânt uriaș pe marginea căruia ne preumblăm cu toți un timp, fără griji, până ce ne prăbușim și noi, într-o zi, cum s-au prăbușit și alții înaintea noastră și cum se vor mai prăbuși atâția, până la sfârșitul veacurilor, după noi.

E atât de bogată prada morții! Oriunde te-ai întoarce, cimitire, cimitire, tot atât de numeroase ca orașele și satele noastre, deși întotdeauna, mult mai populate decât ele. Ele stau la pândă zi și noapte, nepregetat, ca să împământenească în lumea lor întunecată și tainică pe cât mai mulți dintre noi, cetățenii vieții de sub cer.

Cum cade și se mistuie valul în noianul de ape al mării, din care s-a ridicat pentru o clipă, tot așa cade și se topește în pulbere, trupul nostru, oricât de falnic și de bine zidit. În dimineața Învierii, lumina se luptă cu umbrele nopții și în

* Text publicat în vol. *Ale Tale dintru ale Tale*, Tiparul tipografiei Cozia a Sfintei Episcopii a Râmnicului Noului Severin, Râmnicu Vâlcea, 1931, pp. 144-154.

văzduh și în sufletele femeilor, purtătoare de mir. Pietrele de pe morminte sunt mai grele pentru inimile celor vii, decât pentru trupurile care se odihnesc sub ele. Le așează întotdeauna oamenii; le ridică însă numai îngerii. Iată, sfintele femei, cele ce stătuseră lângă cruce până la sfârșit, purceseră în zori, cu sânge, la mormânt să înmiresmeze Trupul Domnului. Nu le era teamă nici de noapte, nici de strajă. Numai de greutatea lespezii le era mare grijă, că era prea grea pentru istovitele lor puteri. Cu inimi covârșite de simțământul nelămurit pe care ți-l dă întotdeauna taina care plutește în jurul unui mormânt, pășind sfioase pe poteca abia lămurită a grădinii lui „*Iosif celui cu bun chip*”, printre florile frăgezite de roua revărsatului de zori, bunele femei se apropie de ținta duioaselor lor osârdii.

Dar adâncă dezamăgire: mormântul era *deschis* și *gol*.

Piatra fusese dată la o parte de un înger care se odihnea acum senin și biruitor deasupra ei. Și odată cu ea, au fost date în acea zi la o parte toate pietrele din lume și cele de pe mormintele iubiților noștri, și cele de pe inima noastră, și cele de care s-a poticnit de atâtea ori cugetul nostru, și cea de pe propriul nostru mormânt!

Pe inima noastră apasă piatra atâtor griji, suferințe și dezamăgiri, îngerul speranței singur o va prăvăli; pe cugetul nostru apasă lespedeza atâtor păcate, îngerul căinței singur o va ridica. *Din drum de iubire*, drumul mironosițelor femei se preface în *drum de credință*. „*Nu este aici*”! Sunt cuvintele cu care le întâmpină îngerul. Nici nu mai putea fi. Era a treia zi. Cuvântul de făgăduință al Domnului se împlinise întocmai. Hristos, Mântuitorul lor și al nostru, al tuturor, înviase! După noaptea de pe Golgota se revărsară zorile. Acum, era primăvară și în suflete nu numai în largul firii înconjurătoare.

Dar primăvara aceasta nouă, iubit frate, ne cheamă să ne dezrobim și să ieșim din adâncurile grijilor și neputințelor noastre de toată ziua, și să ne bucurăm din toată inima de lumină și de adevăr, de iubirea și slava lui Dumnezeu. Tu te mai poți bucura de primăvară? Și-a revărsat ea belșugul ei de

frumuseți și puteri în sufletul tău? Are Învierea Domnului vreun răsunet în inima ta, în slujba ta, în viața ta?

Când vine primăvara, sunt pomi care nu mai iau parte la învierea obștească; ei rămân morți, seci, când totul se dezmeticește, renaște și înmugurește în jurul lor. Până aici ei nu se puteau deosebi de ceilalți pomi; dar când aceștia prind din nou să trăiască și să înflorească în lumina și căldura primăverii, starea lor adevărată apare în toată tristețea și deznădejdea ei. „*Căci în timpul iernii, fără ca nimeni să fi bănuț, ei s-au uscat din rădăcini*” (Fr. Thomas). Să dea Domnul ca sufletului tău să nu i se fi întâmplat acest lucru acum, în ziua Sfințelor Paști și să nu i se întâmple, nici în ziua cea înfricoșată a Învierii celei de obște.

Fără Învierea Domnului, nici viața, nici moartea, n-au nici un înțeles. Fără nădejile pe care ea le înflorește în inimi, toate ar fi boare și fum, închipuire și vis.

Sfintele Paști sunt sărbătoarea luminii și a dezrobirii. Ele ne grăiesc limpede că pentru noi toți pământul e o țară de nemernicie și un câmp de luptă. Țara noastră de obârșie e alta. Lumina Sfintei Învieri ne arată și ne lămurește drumul spre ea. Și acesta e un drum de biruință! Pentru că din fiecare învins Mântuitorul a făcut un biruitor și din fiecare sclav un împărat. Bolțile sfințelor noastre Biserici străjuite de Sfânta Cruce sunt arcurile de izbândă pe sub care pășim sigur spre Dumnezeu.

Fericit este sufletul care se hrănește din adâncurile credinței ca un râu din adânci și tainice izvoare! O poveste de demult ne spune că în dimineața slăvitei Învieri, din toate grădinile Ierusalimului pe unde a trecut Domnul, au pierit deodată toate buruienile. Numai florile au rămas să învăluie în dulcea lor mireasmă pe Stăpânul vieții lor și al nostru. Domnul vrea să străbată azi și grădina sufletului tău! I-ai deschide poarta? El vrea să te scape chiar azi de buruieni și de paragină. Dacă și tu ai dori acest lucru, ziua de azi ar fi pentru tine, cu adevărat Ziua Învierii! Începutul unei vieți noi, începutul vieții tale veșnice.

În numele Lui te rog, iubit frate, nu șovăi și nu zăbovi. Ar fi păcat de toată truda vieții tale. Fără Mântuitorul în viață, nimic, dar nimic, nu are preț. Gândește-te, gândește-te bine și hotărăște-te pentru totdeauna.

Hristos a Înviat! Și noi vom învia!

Și tu vei învia într-o zi cu toți ai tăi, cu soția și copiii tăi, cu părinții și cu strămoșii tăi, cu prietenii și cu dușmanii tăi, cu cei cărora le-ai făcut bine și cu cei cărora le-ai făcut rău, cu cei cărora nu le-ai făcut nici bine, nici rău, cu cei pe care i-ai mântuit și cu cei care nu s-au putut mântui din pricina ta, pentru că tu le-ai fost piatră de poticnire și sminteală, fie cu povața ta, fie cu pilda vieții tale. Vei învia cu tot ce ai împlinit și cu tot ce n-ai împlinit din desăvârșirile Părintelui tău ceresc, toate cele bune și rele ale întregii tale vieți.

La această zi „înfricoșată” trebuie să te gândești tu, frate iubit, azi mai mult decât în alte zile, pentru că dacă e cu adevărat mare bucuria prilejuită sufletului nostru de minunea Învierii Domnului, este mare și răspunderea cugetului nostru pentru împlinirea tuturor datoriilor care decurg pentru noi din dumnezeiasca suferință și biruință a Domnului. Să faci din fiecare zi a vieții tale o zi de biruință a binelui, adu cu fiecare zvâcnire a inimii tale o laudă lui Dumnezeu și fă din fiecare trudă a vieții tale o binecuvântare pentru aproapele tău.

Bunul meu frate, sfintele cântări de preaslăvire a Învierii Domnului spun că luând dovedirea Învierii, de bucurie toate s-au umplut, pentru că dreptatea prigonită s-a înălțat în slavă, îngenunchind nedreptatea prigonitoare în țărână. Negurile tristeții și ale deznădejdiei s-au destrămat și au pierit fără urmă, iar pe cerul sufletului omenesc au răsărit luceferii bucuriei și ai păcii. Crucea a odrăslit din sânge, și lacrimi și mireasma ei umple inimile și veacurile! Pentru Domnul ea s-a făcut scară de coborâre în morminte, pentru noi ea a fost scară de înălțare la Dumnezeu.

Preaslăvite să fie de-a pururea sfintele suferințe ale Domnului și Stăpânului nostru. Să-i cântăm cântare de slavă Celui ce a ieșit din mormânt ca un Mire, Luminii celei neînse-rate: „*Slavă Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina, slavă Ție, Hristoase, Dumnezeuul nostru!*”. Amin!

Predică la Duminica a IV-a după Paști*

(a Slăbănogului: Ioan 5, 1-15)

I

Mântuitorul ia parte la praznicul iudeilor. Era atât de râvnitor de cele sfinte. Nu era El oare sfințenia dumnezeiască însăși întrupată în umanitate? Și totuși, El nu ocolea sfintele jertfelnice dinaintea cărora se înălțau rugăciuni fierbinți către Dumnezeu și la picioarele cărora se smereau inimi însetate de desăvârșirele Lui.

Era însă în Ierusalim și un sălaș al durerilor, lângă o apă, în care se curățeau oile înainte de a fi aduse ca jertfă de către credincioși. Într-o învălmășeală de nedescris zăceau acolo sumedenie de suferinzi: orbi, șchiopi, uscați. Toți erau în așteptare înfrigurată!

Așteptau „mișcarea apei” (Ioan 5, 3). Așteptau îngerul care împrumuta apei puteri lecuitoare. Dar pentru mulți, coborârea îngerului în undele vii ale apei însemna o nouă deznădejde. Ce folos dacă nu se tămăduia decât cel ce intra întâi după tulburarea apei, imediat după coborârea îngerului în adâncul ei. Iar de această grabă nu erau în stare decât cei ce se puteau mișca mai ușor, cei ce nu erau țintuiți de patul durerilor care încremesc trupul în neputință, cei ce puteau sta de veghe, pândind clipa minunii îngerești.

Între bolnavii acestei „clinici” a tuturor bolilor omenești era un slăbănog înțeleștat de paralizie de patru decenii.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 253-257.

Se tot putea coborî îngerul în scăldătoare, el însă niciodată n-ar fi putut să se cufunde în ea cel dintâi! Avea nevoie de un om care să-l ia în spate și să-l afunde în apă. Omul acesta întârzia să se ivească! De 38 de ani dorea să-l vadă lângă patul lui și el nu mai sosea!

De o mare durere nu te poate face să te apropii decât o mare iubire. Și iubirile acestea mari, jertfitoare și milostive păreau a fi foarte rare și foarte depărtate. Orbii din vecinătatea suferinței lui, nu-l puteau ajuta. Șchiopii și uscații, și mai puțin. În afară de înger, nimeni nu mai cerceta această răspântie a durerilor omenești. Și bietul slăbănog aștepta așa, zi de zi, fără folos, dar fără să-și piardă nădejdea.

Mântuitorul, de la Biserică, pornește spre această „provincie a suferinței”. El singur deslușise gemetele celor ce-L chemau fără să-L cunoască, ale celor ce simțeau fără să știe, că numai El vrea și îi poate ajuta, că numai El îi poate izbăvi de dureri, pentru că venise pentru cei „bolnavi” trupește și sufletește. Și Mântuitorul se apropie de cel mai părăsit dintre toți, de cel mai bolnav, de cel mai neputincios, de slăbănogul de 38 de ani. Își găsisese în sfârșit „omul”. Era Însuși Fiul lui Dumnezeu în realitate. *Mântuitorul îl găsisese pe el, pentru că iubirea Lui îl căuta de mult, cum și-ar fi căutat un păstor oile lui pierdute și primejduite de fiarele pădurii.*

„Voiești să fii sănătos?” (Ioan 5, 6). Eu vreau să te fac sănătos! Dar vreau să-ți trezesc mai întâi în sufletul tău dorința pe care Eu doresc să ți-o împlinesc. Bietul slăbănog nu știa că „omul” pe care-l aștepta de atâta amar de vreme sosise în sfârșit, era lângă el, vorbea cu el și într-o clipă avea să-l izbăvească de chinurile celor 38 de ani și începu să-și povestească durerea, simplu, cumpătat, fără revoltă și fără învinuiri. Suferința îl înțeleptise și-i înșeninase cugetul. Împotriva cui era să cârtească și cu ce câștig? Îngerul venea fără zăbavă și tulbura apa. Numai el zăbovea mereu să se coboare în ea, pentru că nu se putea urni din pat.

De câte ori nu ne vorbește și nouă conștiința, tulburându-ne cu remușcări și îmbiindu-ne să ne întoarcem la Dumnezeu, dar noi ne facem că nu o auzim și nu-i urmăm povețele ei prielnice! Ce folos că ne dăm atât de bine seama că suntem pierduți, dar nu facem nimic ca să ne regăsim pe noi înșine, regăsind pe Dumnezeu de Care ne-am înstrăinat! Trebuie să vrem să ne mântuim și în același timp să lucrăm din răputeri, pentru ca mântuirea noastră să nu întârzie. Deziderate morale au mulți oameni. Dar ele par a fi platonice, simple reverii și accese, fără temei statornic și fără concretizare permanentă în fapte. Porunca Mântuitorului are un caracter dinamic: „*Scoală-te*”! Trezește-te, silește-te tu însuși să te dezrobești din păcat și din toate inerțiile lui!

„*la-ți patul tău*”! Înlătură din viața ta toate piedicile păcatului și toate ocaziile care ți se oferă de a-l săvârși.

„*Și umblă*”! Fixează-ți o țintă superioară, un ideal și pornește către el, mai departe, mai sus, fără frică și fără preget. Nu rămâne pe loc! A sta pe loc înseamnă să degenerezi, să dai înapoi. O conștiință netulburată de remușcările păcatului, este o conștiință ucisă de el. Slăbănogul nu se îndoiește o clipă că trebuie să execute porunca Mântuitorului, oricât i-ar fi părut altuia de himerică, de irealizabilă.

Pe când noi, când ne vorbește Mântuitorul, începem să construim teorii ca să ajungem la concluzia, că ceea ce ne cere El este „imposibil”, „absurd”. Rezultatul? Rămânem cum am fost, bolnavi, și murim cum am trăit, în păcat! De glasul conștiinței n-am ascultat, poruncii Mântuitorului nu ne-am supus, pe propovăduitorii Sfintei Evanghelii nu-i iubim, de Sfânta Biserică – *Vitezda harică* – a suferințelor noastre nu ne lipim.

Slăbănogul iscodit de iudeii fățarnici nu știa cine a fost Cel ce l-a făcut sănătos. A aflat însă, într-o zi, cine era Acela, tocmai în biserică. Și-a mers să vestească iudeilor pe Iisus. De *la Vitezda suferinței păcatelor, trebuie să mergi la Biserica bucuriei mântuirii*. La Vitezda n-ai cunoscut pe Hristos. Numai El te-a cunoscut pe tine. În Biserică vei cunoaște și tu pe Hristos.

Și vei face și pe alții să-L cunoască. Ce-ți pasă, că propovăduindu-L, vei fi prigonit și tu, cum a fost prigonit El! Numai „să nu mai greșești ca să nu-ți fie ceva mai rău” (Ioan 5, 14).

Recidiva păcatului este înspăimântătoare! De câți ani suferi tu, iubit frate, în Vitezda lumii acesteia? Te-ai gândit vreodată, la aceasta, fie că ești tânăr, fie că ești bătrân? Mântuitorul e azi lângă tine! El știe că ești bolnav! Vrea să te facă sănătos! Tu vrei? Nu-L vezi și nu-L auzi poruncindu-ți: „Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă”!

Urmează pilda slăbănogului, ca să te izbăvești ca el și plecând de la Vitezda, nu vei mai putea merge decât în biserica. Acolo te vei întâlni cu Mântuitorul! Și El îți va spune că suferința e plata păcatului, iar tu vei porni să-L propovăduiești tuturor fără frică. Drumul tău spre Vitezda va fi acum drumul iubirii față de frații tăi chinuiți de păcat și de durerile pe care le naște el. În tine își vor găsi „omul” pe care-l așteaptă să-i ajute, pentru că tu l-ai găsit pe Hristos care te-a izbăvit, ca să-i duci și pe frații tăi la El! Amin!

Predică la Duminica a IV-a după Paști*

(a Slăbănogului: Ioan 5, 1-15)

II

Urmând pe Mântuitorul în pridvoarele Vitezdei

Priveliștile vieții sociale din zilele noastre se pot ușor identifica, de oricine are simțul realităților morale ale unei lumi identice cu aceea în care a trăit Mântuitorul acum 2000 de ani.

În cele cinci foișoare improvizate, în vechea și renumita stațiune balneară a „scăldătorii oilor”, tânjeau înțeleștați de boli grele sumedenie de oameni necăjiți. Deznădăjduiți de nepuțința tămăduitorilor de meserie și de zădărnicia nădejdelor lor, ei cerșeau acum lui Dumnezeu minunea însănătoșirii imediate. Un înger se cobora în scăldătoare, împrumutând apei virtuți terapeutice care nu dădeau greș niciodată. Nimeni n-ar fi putut dezminți minunea, căci ea era acolo o realitate curentă.

Într-una din zile, Mântuitorul vizitează acest sălaș al durerilor omenеști și descoperă aici pe acel slăbănog de 38 de ani, care era neglijat de toți din pricină că nimeni nu mai nădăduia în vindecarea lui! Uitat de rude și cunoscuți, el rămâne uimit când vede că există totuși în lumea asta *Cineva* care se gândește la el. Era Mântuitorul, Prietenul de atâtea ori neștiut, al celor care suferă fără mângâiere în lume.

„*Vrei să te faci sănătos*”, sunt cuvintele cu care Mântuitorul încearcă să-l trezească din *pirotirea* lui îndelungată, încercând

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 81-86.

în chipul acesta să desfunde în ființa lui izvoarele vie și adânci ale voinței morale. „Firește că vreau; altfel n-ași fi venit aici; dar nimeni nu se uită la mine și nu se ostenește cu mine, ca să mă coboare în apă după tulburarea ei minunată. De 38 de ani aștept mâna milostivă a unui prieten, dar de 38 de ani nici o milă nu mă cercetează. Iată, îmi aștept acum liniștit sfârșitul zilelor și al durerilor mele”.

„*Ridică-te*”, îi poruncește Mântuitorul, „*ia-ți patul tău și pleacă*”. Dezrobit de boală și întinerit de nădejde, el pornește acum sprinten spre drumurile largi ale vieții. În zilele noastre, aproape fiecare casă locuită de oameni e unul din pridvoarele Vitezei, în care se zbat în suferințe crude atâtea frați de-ai noștri.

Înlănțuiți de păcate fără de număr și țințuiți de patul chinurilor fără de sfârșit, oamenii se luptă greu cu boala și deznădejdea. Medicii lumii intră și ies unul după altul. Farmaciile se umplu și se golesc de leacurile cele mai neașteptate și totuși bolile nu se curmă și suferința nu piere, pentru că păcatul nu e stârpit încă din noi.

La rădăcinile lui adânci nu poate pătrunde nimic din ceea ce lumea crede că poate izbăvi pentru totdeauna pe om de suferința lui fără hotar. Înțelepciunea omenească poate îmbunătăți în oarecare măsură firea noastră văzută, dar rămâne mută și neștiutoare în fața sufletului nostru slăbănogit de păcat.

Păcatul e iremediabil pentru știința lumii acesteia și păcătosul, un incurabil pentru lecuitoarii veacului. Dar, în mijlocul pridvoarelor care adăpostesc bolnavii morali ai lumii e o scăldătoare minunată – Biserica lui Hristos. De două mii de ani ea dăruiește tămăduiri depline sufletului omenesc. Cu toate acestea, „vecinii”, nu se pot împărtăși de binefacerile ei. La câțiva pași de ea, și totuși, sufletește, ei sunt la o depărtare imensă de iubirea ei. Și, de aceea viața lor se mistuie, paralizată în puterile ei ascunse. N-avem oameni care să ne coboare la timp în scăldătoare. Cine să ne urnească și să ne îndrume spre izvorul tămăduirilor ei minunate? Suntem părăsiți de puteri și ocoliți

de miluitori. Iată ne stingem zi de zi fără murmur. Împotriva cui să cântim? Și ce folos am avea de am striga? Și cu toate astea trebuie să strigi după ajutor. *Trebuie să vrei să te faci sănătos. Acesta e primul moment al vindecării!*

Preotul lui Hristos cercetează azi foișoarele atâtor dureri omenești și îmbie la mântuire pe frații lui istoviți de păcate dar ei nu vor totuși să se lase tămăduiți de el! O, de-ar dori ei însănătoșirea cu pasiunea cu care o dorea de 38 de ani slăbănogul de la Vitezda! Dar ei se lasă parcă mai greu în patul lor de slăbiciune, atunci când mâini îndurătoare se întind să-i ridice și să-i întremeze prin baia înnoitoare a credinței. Ei nu vor să se însănătoșească. Vor să fie bolnavi. Vor să moară în suferințe și-n păcate! Și atunci toată voința și bunăvoința păstorului creștin nu le poate veni în ajutor. Ceilalți însă, se smulg fără greutate din robia umilitoare și zdrobitoare a păcatului – *prin voință* – prin voința de a fi sănătoși, prin voința de a fi normali, prin voința de a restaura înlăuntrul vieții lor echilibrul moral zdruncinat prin păcătuirea lor îndelungată.

La voința lor se adaugă harul lui Dumnezeu și, iată, din această colaborare minunată răsare o convalescență plină de făgăduințe și o vitalitate neașteptată în funcțiile conștiinței lor morale. Oameni care să vă apropie de izvorul veșnic curgător al tămăduirilor sufletești aveți azi destui. *Motivul slăbănogului din Vitezda nu mai poate fi azi invocat de voi.*

Drumul de la păcat la reabilitare însă nu poate fi scurtat decât de voința voastră de însănătoșire. Suflete aprinse de apostoli așteaptă cu înfrigurare numai rostirea voinței voastre hotărâte. Nu cumva însă voi ați pierdut odată cu sănătatea voastră morală și voința de a o recăpăta? Atunci „infirmierii” Vitezdei noastre desigur nu vor putea face nimic altceva decât să se roage pentru voi, fără să vă poată însă dăruia ceea ce voi nu mai sunteți în stare să aveți: *voința de a fi ceea ce ați fost și nădejdea că ei vă pot face ceea ce trebuie să fiți.*

Dar voi, frați ai mei, chemați să faceți în mijlocul lumii slujbă de „sanitari” ai sufletului omenesc, nu pregetați să

cercetați mereu în pridvoarele suferinței și deznădejdiei pe toți acei invalizi ai păcatului. Prezența voastră poate trezi în ei ceea ce a trezit Mântuitorul în paralticul de patru decenii: *voința morală*.

Ați făcut acest lucru...totul e câștigat!

Pridvoarele păcatului se vor goli treptat, treptat, iar Biserica lui Hristos va fremăta de o viață nouă, căci din toți schingiuiții păcatului, Dumnezeu face propovăduitori ai harului, care, știind acum cine le-a eliberat sufletul, nu se pot opri să nu cheme și pe alții la înviere.

Dar, ca să puteți face minunea aceasta înaltă, ea trebuie să se fi săvârșit mai întâi în voi înșivă. Sunteți voi azi „prizonieri ai harului”? Ați făcut voi prizonier patul pe care s-a vlăguit atâta amar de vreme ființa voastră morală? Îl duceți voi acum în spate ca pe un trofeu și umblați voi azi tot așa de sprinteni ca slăbănogul mântuit de la Vitezda? Iată, Mântuitorul vă pune și vouă azi, în clipele voastre de reculegere, aceeași întrebare răspicată pe care într-o zi de Sabat a pus-o slăbănogului din foișorul Vitezdei: „*Vreți să fiți sănătoși?*”

Vrem noi să răspundem afirmativ la chemarea Lui statornică plină de iubire și îngrijorare părintească? Sau încercăm să ne îndreptățim amortirea noastră cârtind împotriva Celui ce ne vrea izbăvirea, ca iudeii care vroiau să piardă pe Mântuitorul, pentru că tămăduia bolnavii și învia morții, în zi de Sabat? Amin!

Predică la Duminica a V-a după Paști*

(a Samarinenței: Ioan 4, 5-42)

I

„Voi vă închinați căruia nu știți”
(Ioan 4, 22)

Acestea sunt cuvintele pe care Mântuitorul le spune acelei femei din Samaria, de care pomenește Sfânta Evanghelie de astăzi și care nu pornise spre fântâna lui Iacov numai cu un vas gol ci și cu inima goală, ca să se întoarcă apoi la căminul ei cu inima plină de „darul lui Dumnezeu”, de „apa cea vie” (Ioan 4, 10-11).

Un Dumnezeu „obosit” de căutarea oamenilor pentru a-i mântui și însetat de sufletul lor, se odihnește lângă un șipot străbun. Popasurile lui de odihnă nu sunt ca ale noastre, pentru că drumurile vieții noastre nu sunt ca ale Lui. Pentru noi, ceasurile de odihnă sunt ceasuri de amortire și nepăsare, sau ceasuri de uitare de sine și istovire.

Odihnindu-și trupul, El așteaptă încă un suflet ostenit de drumurile păcatului ca să-l odihnească la sânul iubirii Sale. Acel suflet dorit de sufletul Său apare. Samarineanca venea să ia apă. Mântuitorul se smerește de bunăvoie cerând făpturii omenești ajutor, pentru ca făptura omenească să se smerească, cerând lui Dumnezeu ajutor: „Doamne, dă-mi această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot!” (Ioan 4, 15).

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 243-246.

Conștiința insuficienței noastre naturale, ne va face să simțim nevoia ajutorului supranatural. Dar această conștiință a imperfecțiunii noastre nu se trezește decât în prezența Mântuitorului. El ne aduce aminte de ceea ce suntem în realitate și de ceea ce trebuie să fim. El ne face să ne pipăim noi înșine rănilor noastre sufletești, pentru ca să-l cerem Lui să ni le tămăduiască.

Amorul nostru propriu protestează de obicei împotriva divulgării metehnelor noastre personale, dar numai înfrângându-ne acest amor propriu ne putem îndrepta viața. Sfânta Biserică ne stă într-ajutor cu lucrările ei sfințitoare. Ea ne învață cui să ne închinăm: *lui Dumnezeu*; cum să ne închinăm: „*în duhul și în adevăr*” (Ioan 4, 23); unde și când să ne închinăm.

O mare parte din omenire, chiar din cea creștină, se închină însă idolilor pe care și-i făurește pentru că prin ei își poate satisface nelimitat poftele și pornirile firii. În ea trăiește duhul lax și superstițios al Samariei de dinainte de venirea Mântuitorului, lângă fântâna lui Iacov și în cetatea Siharului. O parte din omenire se închină lucrurilor materiale, văzând în acestea, puteri menite să detroneze și să elimine pe Dumnezeu din conștiința sa ca să întroneze în locul Lui cultul absolut al eului, care nu înseamnă altceva decât suveranitatea păcatului.

Acestei omeniri idolatre, Mântuitorul îi repetă azi cuvintele spuse odinioară femeii samaritence: „*Voi vă închinați căruia nu știți*”!

Știința, filozofia, arta, politica, finanțele, nu sunt idealuri, ci numai mijloace pentru realizarea singurului ideal absolut valabil, adevărat și vrednic de a fi urmărit de omenirea întreagă: asemănarea ei cu Dumnezeu în sfințenie și prin aceasta, așezarea și universalizarea Împărăției lui Dumnezeu. Dacă ar ști lumea „*darul lui Dumnezeu*” și dacă ar cunoaște pe Mântuitorul care ni-L împărtășește în propria Sa ființă, ea n-ar mai trăi cum trăiește azi, ca și cum Hristos n-ar fi venit și n-ar fi suferit pe pământ pentru înălțarea ei la cer. Darul lui Dumnezeu supraviețuiește decepțiilor vieții omenești. Din plenitudinea lui se

naște sub ochii noștri, o omenire fără tristețe și fără revoltă în sufletul ei.

„Rămâi, Doamne, de-a pururea cu noi” (cf. Luca 24, 29), ca prin noi să se întoarcă la Tine toți *samarinenii*, să iasă din cetatea nepăsării religioase, să vină la Tine și să mărturisească într-un cuget „că Tu ești cu adevărat Hristos, Mântuitorul lumii”! Amin!

Predică la Duminica a V-a după Paști*

(a Samaritencei: Ioan 4, 5-42)

II

Un suflet însetat

„Dă-mi să beau!” (Ioan 4, 7)

În rânduiala sfintelor noastre slujbe și pomeniri, ziua de azi este închinată amintirii întoarcerii la Dumnezeu a unei femei robite o perioadă mare de timp din viața ei, tuturor greșelilor pe care le aduce cu sine o senzualitate capricioasă, dar, care se prefăce, într-o zi, prin har, dintr-o ființă de rând, compromisă, disprețuită și ocolită în cetatea natală a Siharului, într-o aristocrată, în cea mai deplină accepțiune a cuvântului, a cetății lui Dumnezeu.

Era spre amiază! Un suflet porni chinuit de ceea ce nu era și însetat de ceea ce trebuia să fie, pe un drum care ducea sigur la un izvor vechi și familiar, din care se întremaseră în zăduful vieții lor aspre generații întregi, veacuri la rând. Fără să-și dea poate seama, acesta era un drum solemn, unic, hotărâtor – drumul care îndreptă fără rătăcire o viață omenească nemântuită, către singurul ei Mântuitor – drumul pe care trebuie să-l facă într-o zi, la capătul dureroaselor experiențe ale vieții, orice suflet ajuns la conștiința rosturilor lui reale în această lume.

* Text publicat în vol. *Ale Tale dintru ale Tale*, Tiparul tipografiei Cozia a Sfintei Episcopii a Râmnicului Noului Severin, Râmnicu Vâlcea, 1931, pp. 113-133.

La ce se gândea această femeie, ce simțiri se învăluiau nelămurite în inima ei în această clipă, putem ghici din mersul ei în silă, ca îngreuiat de o mare povară, și din dezgustul de viață și de sine care i se putea citi ușor pe față, care își aflaseră, se pare, un simbol de o impresionantă plasticitate în amfora goală pe care ea o purta pe umeri – goală și uscată ca și inima ei, ca și viața ei întreagă.

Știa că duce cu sine spre un izvor de apă o amforă goală, dar nu știa că duce și inima ei goală spre un izvor al darurilor! Cunoștea atât de bine, din copilărie, fântâna lui Iacov, dar nu bănuise niciodată că lângă șipotul ei tainic își va găsi cândva și sufletul ei *bucuria de a fi și de a crede, bucuria de a fi mântuit, bucuria de a se odihni sub adumbririle darului lui Dumnezeu*.

Se gândea la trecutul ei. Îi evocă toate luminile și toate umbrele lui, toate iluziile și speranțele lui, toate durerile și înșelările lui și se găsea acum cu sufletul ostenit, amar și sterp. Trăise o viață zadarnică! Această concluzie i se impunea, o obseda!

Vă închipuiți, iubiți frați, ce sfâșieri adânci și ce cutremure au loc într-un suflet în clipa în care el s-a încredințat pe deplin de nulitatea propriei lui vieți; ce fel de gânduri îl ispitesc, ce hotărâri îi sugerează deznădejdea, cât de redusă îi apare lui solidaritatea cu viața, cu lumea, cu propriile lui idealuri; cât de stranii îi par toate în jurul lui; cât de departe, de străin, se simte de toți ai lui; cât de slabe aderențe îl mai țin în cadrele și ambiantele vieții; cât de mult s-a apropiat de sfârșit, de moarte.

Viitorul, cu tainele, cu surprizele lui, nu-l mai atrage. Din tot ce i-ar putea aduce el nu distinge în această clipă, decât durerea, înfrângerea, neantul. În disperarea prezentă, el condensează „toate disperările” de care își imaginează că va avea parte în viitor; simplifică, deci, perspectiva și lichidează tot: viață și ideal prin sinucidere.

Problema atât de complexă a vieții, în cele două tendințe esențiale ale ei, de conservare și de perfecționare, este rezolvată prin renunțarea la rezolvare.

Neputând salva în sine „virtuțile care salvează”, omul se prăbușește înfrânt, nu de viață, cum a crezut el, ci de moarte, de acea moarte pe care deznădejdea o naște sufletului, căci omul moare întâi în sufletul lui și numai după aceea în trupul lui.

Femeia samarineancă are, totuși, eroismul de a rămâne în viață. Cine știe ce necunoscute izvoare de energie se alimentează în aceste crize de conștiință elanul vital. Poate conștiința ei avea accese de luciditate și intransigență morală. Ea trăia într-un compromis de conștiință. „Nu sunt eu cea mai decăzută femeie din lume! În orice caz – deși la al șaptelea concubinaj – salvez aparențele cu destulă îndemânare și succes”, se compară cu câteva femei de reputație îndoielnică din Sihar și se găsește a le fi cu totul superioară. Nici opinia publică n-o judecă prea aspru. „Eu, cel puțin, știe toată lumea că nu am casă în lege. Dar atâtea pe care le cunosc eu, sub aparențele unei căsnicii legitime, ascund o viață plină de dezordine. Eu nu sunt ipocrită ca acelea. Eu sunt cum sunt și nu par ceea ce nu sunt. Cinism? Mai bine cinică decât ipocrită! Cel puțin știe lumea cine ești. Și nu o induci în eroare cu ceea ce pari a fi fără să fii. O să mă judece Dumnezeu! Dar ce sunt eu de vină? Dar o fi undeva un Dumnezeu? Or avea oare închinăciunile noastre vreun rost? Și unde să fie adevăratul loc de rugăciune? De-aș ști că mă pot îndrepta înaintea Lui Dumnezeu prin rugăciuni, toată ziua m-aș ruga pe Garizim. Dar așa, dacă nu știi, trăiești în neștire și te rogi fără niciun folos! Nici nu știu de când nu m-am mai rugat! Numai la câteva zile mari am fost și eu după obicei să-mi fac datoria. Dar cine știe, cine știe de-or avea vreun rost și obiceiurile astea?”

Cu aceste vagi întrebări, nedumeriri și păreri de rău în suflet, ea se apropie de fântână. Zărește lângă ea un iudeu în popas, își umple ulciorul în grabă și pleacă, fără aproape să se uite la el. Trebuia să plece, însă, cu alt suflet decât cel cu care venise; trebuia să plece cu un răspuns liniștitor la toate întrebările care o tulburau adeseori și cu noi îndemnuri de viață, cu noi nădejdi și năzuințe, cu noi puteri și încredințări.

Minunea convertirii ei începe cu o cerere, cu o dorință, cu „o sete” a Domnului: „Dă-mi să beau”. El cere ca să ofere. În realitate El nu cere decât ceea ce dăruise deja.

Iubiți frați, de două ori, ne spune sfânta Evanghelie, a fost Domnul însetat, atât de însetat, încât a cerut stăruitor celor din jurul Său Să-i dea să bea: acum la umbra fântânii lui Iacov și mai târziu pe Cruce: „Mi-e sete! Dați-mi să beau!”

Să ajungi tu, biată ființă omenească, pierită în noiane de păcat – tu, care nu te poți lăuda decât cu fărădelegile tale – tu care ai atâta nevoie de un mântuitor, să mântuiești totuși într-o măsură oarecare pe Mântuitorul tău, adică să-l potolești setea Lui cu izvoarele pământului pe care trăiești, e ceva, într-adevăr, cu totul neobișnuit, ceva paradoxal. Și totuși, în această sete a Mântuitorului, e ascunsă taina mântuirii noastre!

Îmi dai apă, îți dau har. Îmi dai viață, îți dau veșnicia.

Dar pentru dar. Dăruiește-Mi sufletul tău, inima ta, așa cum sunt, și Eu îți voi dăruia o inimă nouă, curată și sfântă. Lasă-Mă să pun Eu stăpânire pe izvorul gândurilor, sentimentelor și aspirațiilor tale și Eu te voi face stăpân pe izvorul harului care va face din viața ta o biruință! Dar acum dă-Mi să beau! Mi-e sete de sufletul tău! Numai să-Mi potolesc această sete M-am întrupat și trăiesc în lume, Mă voi răstigni și voi fi îngropat în pământ.

După înfățișare sunt un simplu iudeu! Eu iubesc însă pe toți oamenii oricum s-ar numi ei după neamul lor! Și pe cei mai păcătoși dintre ei îi iubesc. După chip și asemănare sunt om! Dar sunt om „fără păcat”. După socotința multora dintre voi, Eu sunt numai om. Și totuși, sunt Fiul lui Dumnezeu!

Eu vă cer apă și voi Îmi dați fiere! Eu vă cer inima voastră și voi Îmi dați numai răutățile ei. Eu vă dăruiesc viața și voi Îmi cereți moartea. Pentru că nu Mă cunoașteți, pentru că nu Mă iubiți. Dar, dacă ați cunoaște darul lui Dumnezeu și cine este Cel ce vă cere să-l potoliți setea Lui de suflet omenesc, voi toți ați cere de la El „apă vie”, apa care sporește adâncile izvoare ale vieții voastre launtrice, apa care vă umple sufletele voastre

de Dumnezeu, apa care curge din veșnicie și poartă, pe undele ei sufletul vostru spre cer, apa care stinge focul patimilor voastre, apa care purifică simțirile voastre, apa care udă și înviorează grădinile înflorite ale speranțelor voastre.

Voi judecați după ceea ce vedeți. Eu judec după ceea ce nu se vede. Eu privesc în ființa lucrurilor, voi vă opriți numai la înfățișarea lor. Eu surprind tainele pecetluite de tăcere, lașitate și fățarnicie ale cugetului omenesc, pentru că știu ce este omul și-l văd așa cum e, așa cum el nu se arată în exterior.

Alături de fântânile pământului, Mântuitorul face să curgă acum misterioasele fântâni ale cerului, nesecatele fântâni ale harului, din care oricine bea nu mai însetează în veac. Harul dă sufletului omenesc, certitudinea plenitudinii spirituale. În misterul harului dumnezeiesc este izvorul descoperirii, izvorul cunoștinței adevărate. „Văd, Doamne, că ești profet”. Femeia făcu această mărturisire, nu numai pentru că i se denunțase trecutul ei, ci pentru că ea se și împărtășise din izvorul veșnic al harului.

Profet numai pentru că îi divulgase tainele cugetului? Nu, desigur! Ci pentru că îi descoperise tainele vieții spirituale, tainele vieții veșnice. Dumnezeu este Duh! El cere un cult spiritual izvorât din sinceritatea inimii. Frauda oricât de pioasă nu-și poate găsi nici o justificare în concepția creștină și, prin urmare, nici în cultul creștin. Desigur, spiritul sălășluiește în trup, dar cultul nu trebuie să rămână numai trup, numai formă, purtând numai aparențele simbolice ale spiritului, fără realitatea interioară. Spiritul trăiește dincolo de timp și spațiu, dincolo de trup și moarte. În clipa rugăciunii el se eliberează din cătușele materiei și se înalță la Dumnezeu. *Prin rugăciune noi ne schimbăm planul existenței. Trăim în afară de timp și spațiu. Plutim într-o nouă sferă de existență. Trăim!* Căci rugăciunea înfățișează viața normală a ființei dăruite cu spirit, fie înger, fie om.

Iubiți frați, când savanții vor să proclame un mare adevăr, ei își aleg de obicei o adunare impunătoare sau o Academie. Mântuitorul se mulțumește să *Se proclame Mesia înaintea unei*

femei din Samaria pe care, prin etape succesive, a atras-o la Sine să o convertească și mântuiască. Incomparabil capitol de teologie practică, acest dialog ne arată cum trebuie să vorbim și să lucrăm în prezența unui păcătos, și prin ce etape trebuie să treacă un suflet pentru a dobândi mântuirea și viața veșnică.

Ceea ce este cu adevărat mișcător în acest episod evanghelic este graba cu care femeia samarineancă, după ce Mântuitorul I Se descoperă ca Mesia, își lasă „vasul ei de lut” ca să vestească și celor din cetate minunata sa descoperire. Ea își interpretează ca un imperativ această misiune. Propagarea vieții în general cere o naștere perpetuă. Propagarea vieții spirituale cere o renaștere perpetuă. Renăscută, femeia samarineancă purcede să renască pe alții. *Când venise, abia se târâse până la fântână. Acum alergă de nu i se mai văd picioarele.*

Misionarismul entuziast al femeii samarinence este, iubiți creștini, exemplar pentru misionarismul femeilor creștine din toate vremile, dar mai ales pentru misionarismul mamei creștine din zilele noastre și din țara noastră.

Mama creștină este o misionară a perfecțiunii evanghelice adică a perfecțiunii vieții spirituale în lume. Misiunea mamei creștine începe cu maternitatea naturală și trebuie să se continue în maternitatea supranaturală pentru că, din fiii săi, mama trebuie să facă fii ai lui Dumnezeu. O, dacă ar ști toate mamele noastre „darul lui Dumnezeu” și cine este Acela care l-a făcut împărtășit. Dacă ar avea ele conștiința măreției misiunii lor naturale și supranaturale, la câte zădărnicii ar trebui să renunțe, cum a renunțat femeia samarineancă după ce a cunoscut pe Mântuitorul, la fragilul ei vas de lut – simbol al atașamentului față de lucrurile vremelnice și fără preț.

Când ai inima plină de frumusețe eternă nu te mai poți gândi o singură clipă la frumusețea și podoaba trupului. Ai descoperit „partea cea bună”, aceea care are valoare în sine, valoare permanentă și alături de care celelalte lucruri, cărora le-ai acordat printr-o greșită interpretare oarecare preț, apar

vrednice de dispreț. Pentru o mamă creștină viața familială este o „întreprindere” de mare răspundere. De aceea, ea se roagă statornic și cu toată credința lui Dumnezeu s-o lumineze și s-o ajute în împlinirea datoriilor ei casnice.

Mama creștină nu frecventează balurile și localurile de deșartă și păgubitoare risipă de bani, de sănătate și de prestigiu. Mama creștină nu este sclava modelor și a „gusturilor fără gust”. Ea știe că *suprema eleganță stă întotdeauna în suprema discreție*. Mama creștină nu se amuză cu jocuri de noroc și nu urmează, oricât i-ar reuși uneori acest lucru, moravurile nu întotdeauna respectabile ale lumii. Mama creștină se străduiește să imite poavața și pildele strălucitelor figuri de soții și mame, pe care le admirăm în măreața galerie a istoriei universale și a istoriei creștine. Mama creștină se îngrijește îndeaproape de creșterea copiilor săi. Ea se roagă, crede și nădăjduiește în Dumnezeu în toate împrejurările vieții ei. Mama creștină întrupează deopotrivă virtuțile Martei dar și pe ale Mariei. Mama creștină are o influență hotărâtoare asupra soțului ei: „*Bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă*” (1 Corinteni 7, 14) spune sfântul Apostol Pavel. Mama creștină trebuie să fie reproducerea, pe cât e cu putință, exactă, a prototipului clasic al oricărei mame adevărate, reproducerea chipului „*celeia ce este mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât serafimii*”.

Mama creștină trebuie să fie o „*purtătoare de mir*” în familia ei și în societate, pentru că ea trebuie să toarne în inimi balsamul mângâierii în grelele ceasuri ale vieții soțului, copiilor sau cunoscuților săi. *Mama creștină este o binecuvântare pentru societate*. Majoritatea mamelor creștine înseamnă garantarea tuturor biruințelor spirituale și sociale ale unui popor. Această zi închinată mamei trebuie să fie o zi de preaslăvire a devotamentului matern, dar și o zi de subliniere a importanței responsabilităților la care este chemată femeia creștină.

Toți oamenii mari au avut mame desăvârșite. Vreți să faceți din copiii voștri oameni mari, oameni folositori neamului și lor, fiți-le mame bune. Iar mame bune, în deplinul înțeles al cuvântului, însemnează mame creștine. Ați crescut un copil în duh creștin – ați dat țării un om de valoare.

Sfânta noastră Biserică a trecut în rândul sfinților și pomește cu cinste pe mamele sfinților. Și pe bună dreptate, căci, fără sfințenia lor, sfințenia fiilor lor ar fi fost, în cele mai multe cazuri, mai anevoioasă! Solicitudinea maternă încetează în ultima clipă a vieții unei mame, căci o mamă rămâne mamă până la sfârșitul vieții sale.

Întreaga ei viață este o misiune, un apostolat al iubirii. Sfânta Fecioară și Maică să inspire râvna și năzuințele creștine ale mamelor române, să le fie prielnică în rugăciunile ei de îndurată mijlocitoare către Dumnezeu, pentru ca și ele să fie vrednice următoare ale sfintelor povețe și pilde evanghelice, ca și maicile sfinților Bisericii noastre. Amin!

Predică la Duminica a V-a după Rusalii*

(Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei:
Matei 8, 28-34)

Se făcuse liniște, vântul certat se potolise iar valurile se plecaseră împlânzite sub poruncă. Primejdia viforului trecuse. Unde line înfiorau pânza albastră a Mării Tiberiadei. Din slăvi se cernea lumina fragedă a dimineții.

Pe fețele ucenicilor își lăsase urma adâncă spaima încercată în puterea nopții. O mare nedumerire le pironise privirile: „Cine este Acesta că și vânturile și marea ascultă de El?” (Matei 8, 27).

De ce L-au deșteptat atunci dacă nu-l știau puterea? De ce i-a întrebat El: „unde este credința voastră”? Priveau acum unii la alții covârșiți de amintirea furtunii, de musturarea necredinței, de puterea demolitoare a Domnului și de adâncile nedeslușiri ale sufletului lor. Neputința se frământă și țipă, se înspăimântă și încremenește; ea izvorăște din slăbiciunea trupului și sporește din nedestoinicia duhului; adevărata putere, augustă și stăpânitoare, e senină, ea crește din spirit și biruiește prin el. Ce înfiorător contrast spiritual între somnul ușor al Mântuitorului și între zvârcolirea neputincioasă a apostolilor!

Ne-au trezit și pe noi atâtea primejdii care ne bântuie viața în acest veac ca să chemăm în ajutor pe Hristos? Ne-am dovedit noi neputința noastră personală ca ucenicii din acea noapte de groază și este numele Domnului cel dintâi pe care-l strigăm

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 114-121.

în toiul deznădejdlor noastre? Are Hristos un loc de odihnă în viața noastră, ca să fim aproape de El când vine furios păcatul lacom în jurul nostru?

Purtată ca în zbor, legănată în dulcile dezmierdări ale apei, luntrea aleargă spre țărm și se oprește la malul din față. Popasul pe coasta mării după o noapte de nesiguranță descleştează trupurile și umple de mulțumire inimile cuprinse de frică. Părăsesc corabia și pornesc încrezători în pământul gadarenilor. Galilea rămăsese de cealaltă parte, tânjind de dorul minunilor săvârșite pe plaiurile ei. Îl urmau cu recunoștință sluga sutașului, văduva din Nain cu fiul ei drag, femeia cea întinată de grele păcate și-L aștepta iubitoare Maica Sa care nu putuse grăi din pricina mulțimii ce sorbea de pe buzele Fiului Său înțelesul adânc al parabolei semănătorului. Ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul pleaseră de mult spre Iordan și poate în acea clipă povesteau prorocului pustnic că „*orbii văd, șchiopii umblă, leproșii se curățesc, surzii aud, morții înviază și săracilor li se binevestește*” (Luca 7, 22). Epopeea mesianică începuse divină și mântuitoare în lume.

Mântuitorul zărea urcând spre cer culmea Taborului. La poalele lui se întindea mănoasă câmpia Ezdrelonului de pe lanurile căreia smulseseră ucenicii spice grele de rod. Îl aștepta acolo sfărâmat de chinuri nespuse un tânăr, privegheat de iubirea îndurerată a tatălui său. Adâncit în această vedenie, Mântuitorul își simțea inima înecată de nesfârșită milă.

Dar iată! Răcnete de fiară sfâșie văzduhul. Erau doi oameni. Altă pradă a suferinței fără izbăvire. Goi și murdari și jupuiți de stâncile mormintelor în care-și dormeau somnul fără mângâiere și fără pace, cu priviri pierdute în neștire, se culcă în pulberea drumului și plângeau: „*Ce ai cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?*” (Matei 8, 29).

Vai de câte ori nu strigăm și noi Mântuitorului: „nu ne munci”! El vrea să ne tămăduiască și noi socotim aceasta chin. Într-adevăr, e mare luptă pentru noi până alungăm atâtea

diabolice înclinări și patimi; dar fără această operație dure-roasă, prin care se alungă duhul netrebnic din noi, nu ne mai venim în fire niciodată.

Mântuitorul nu întârzie mult în fața suferinței omenești. Cum vine în atingere cu ea îi poruncește supunere și o expulzează din ființa noastră. Dar trebuie să-L căutăm pe Hristos ca să scăpăm de ea. Oricât de veche și de iremediabilă ar fi și ar părea, El poruncește duhului să iasă și, oricât de mult L-am ruga să ne cruțe de durerea intervenției Sale izbăvitoare, El nu ne ascultă până ce nu ne-a salvat definitiv, pentru că știe că după aceea ne vom așeza întregi la minte și renăscuți la picioarele Lui.

Ce tristă icoană ne întâmpină adesea în lume: „oameni în lanțuri și în obezi” (Luca 8, 29). Uitați-vă bine, nu sunteți din ceata lor? Sunt lanțuri și obezi care nu se văd și care nu fac zgomot. Căci sunt robii care nu se folosesc de cătușe de fier, nici de butuci. Sunt robii lăuntrice mai strivitoare decât cele ce se strâng și se închid cu verigi. Nu le cunoașteți? „Legiune” (Luca 8, 30) le este numele! Cu fiecare zi le crește numărul, cu fiecare păcat le crește puterea. Numai Hristos ne poate elibera din ele. Sunt însă și legături pe care trebuie să le păstrăm; în ele sunt prizoniere instinctele noastre inferioare. Când le sfărâmăm pe acestea suntem goniți de diavol prin pustie, pustiind lumea. Mântuitorul dezleagă sufletele din lanțuri și ne scapă din robie sufletul omenesc. Sufletelor omorâte de păcat în cetatea morților le este sortit să pribegască, goale și deznădăjduite.

„Iar demonii îl rugau, zicând: Dacă ne scoți afară, trimite-ne în turma de porci” (Matei 8, 31). În ei ne vom simți mai bine decât în mare. Nu se deosebesc prea mult de omul din care ne-ai scos. Izbutisem să-l facem întru toate asemenea lor. „Iar ei, ieșind, s-au dus în turma de porci. Și iată, toată turma s-a aruncat de pe țarm în mare și a pierit în apă” (Matei 8, 32). Din câți porci, însă, au ieșit demonii până acum în voie și au intrat în oameni făcându-i să se arunce în mare, adică în păcat

și în moarte, fără ca oamenii să-și dea seama că în viața lor dictează duhul scăpat din porci! O! demonii aceștia din porci și din oameni nu sunt aceiași? Desigur! Dar ce deznădăjduitoare identificare! Acum a scăpat un om și un frate pe care oamenii îl uitaseră, îl ocoleau și-l temeau, un om pe care-l lăsaseră pe mîna demonilor, singur.

Au câștigat un om mîntuit de Dumnezeu, învrednicindu-se astfel ca în patria lor să se săvârșească o minune de care și ei au trebuință și care se va realiza cîndva prin propovăduirea și pilda îndrăcitului izbăvit: „*Iar păzitorii au fugit și, ducându-se în cetate, au spus toate cele întîmplate cu demonizații*” (Matei 8, 33).

Voi v-ați temut, iar El propovăduiește! De teama aceasta nu vă veți elibera decât prin propovăduirea Lui. El va fi misionarul vostru. Și El vă va spune că în „creșterea porcilor” voi v-ați aflat un tragic ideal. E acesta oare un ideal? El vă va striga că o lume fără Dumnezeu pregătește un teren prielnic și comod tuturor duhurilor rele în viața oamenilor. Un suflet omenesc are mai mult preț decât toate turmele de porci la un loc și decât toate bogățiile lumii întregi. Idolatria materială săvârșește această odioasă metamorfoză ca duhul din porci să treacă în oameni și să-i desfigureze pentru vecie, animalizându-i.

Ne jertfim bunurile noastre materiale ca să realizăm în proporții universale și azi, dumnezeiasca scenă: omenirea îmbrăcată și întreagă la minte șezînd lângă picioarele lui Iisus. Nu v-ați săturat de goliciunea și barbaria ei? De urletele și zvârcolirile ei? De lanțurile și de pribegia ei prin atâtea morminte ale lumii? De ce parte treceți? Alături de gadarenii speriați de minune, deprimați de paguba materială care „*L-au rugat să treacă din hotarele lor*” (Matei 8, 34), sau alături de bărbatul tîmăduit de Iisus care-L „*ruga să fie cu dînsul*”? Sunteți voi avocații celor în păcat sau avocații sufletelor mîntuite? A cui cauză o pledați? Trebuie să răspundeți neapărat! E urgent! Cum vă simțiți mai bine? Nu șovăiți! Momentul e destul de solemn!

Cultura, civilizația și mai presus de toate *mântuirea spirituală* a lumii stau în cumpăna hotărârii voastre eroice și categorice. Lăsați pe mamona să-și stăpânească în pace produsele lui meschine? Apropiați-vă de Hristos, supuneți-vă voii Lui și toate duhurile rele vor fugi năuce din viața voastră. Întorcându-vă la casele voastre și la chemările vieții voastre, propovăduiți renașterea prin Iisus Hristos, singura posibilitate de renaștere a omenirii și singura perspectivă de înfrângere a idolilor ei.

Cercetează, Doamne, mai des orașele și satele țării noastre! Trezește-ne, Doamne, pe noi mai întâi. De ne înghit valurile, pe cine mai au în lume îndrăciții torturați ai Gadarei universale? Nouă ne-ai dat doar puterea de a goni duhurile necurate din omenire! Auzi-ne, Doamne, degrabă! Amin!

Predică la Duminica a VIII-a după Rusalii*

(Înmulțirea pâinilor: Matei 14, 14-22)

În puterea întunericului în care se zbat atâtea suflete pribege și sub arșița unui pustiu care mistuie zi de zi, multe din năzuințele noastre cad în toiul tumultului social contemporan, sub greutatea unei chemări și a unei răspunderi aproape tragice: „*dați-le voi să mănânce*”! Ele ascund accentul crud al unei dezamăgiri și toată asprimea unei muștrări. În ele se cuprinde sensul unui apostolat obligatoriu și irevocabil. Prin ele ni se desface un larg ogor de muncă pe care seceta sufletească și nepăsarea l-au făcut din ce în ce mai neproductiv.

„*Dar, făcându-se târziu, ucenicii Lui, apropiindu-se, l-au zis: Locul e pustiu și ceasul e târziu. Slobozește-i, ca, mergând prin cetățile și prin satele dimprejur, să-și cumpere să mănânce. Răspunzând, El le-a zis: Dați-le voi să mănânce. Și ei l-au zis: Să mergem noi să cumpărăm pâini de două sute de dinari și să le dăm să mănânce?*” (Marcu 6, 35-37). Cu o înfrigurată repezi-ciune alunecăm spre stânca unui dezastru social. Ceasul de față ne face să deslușim murmurul atâtor lipsuri și fiecare glas pare a izbucni într-o protestare dureroasă împotriva atâtor suferințe. Asupra pustiei deznădăjduite a sufletelor n-a picurat o lacrimă de iubire și plugul renăscător al niciunei bunevoiențe n-a tăiat o brazdă prin desișul atâtor trudnice silințe.

Casele din apropiere își închid porțile și ziduri groase

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 109-113.

împiedică rugămintea cerșetorilor care își urmează drumul lor de nenorocire și răzvrătire, printre atâtea holde, care satură egoismul și neutralitatea fraților vitregi. Satele sunt departe și câinii care le străjuiesc traduc în lătratul lor învârtoșarea de inimă a stăpânilor lor. Încotro să-și îndrume nădejdlile ei mulțimea idealistă care, vrăjită de ecourile simfoniei mesianice, uită pâinea de toate zilele care i se refuză totdeauna de acei care totdeauna uită idealul evanghelic. Noaptea pare a da un colorit sensibil urii și o apăsătoare greutate suferinței. Amintirea preceptului sfânt și duios al iubirii contrastează brutal cu realitatea zilnică – „vestea cea bună” apare ca ceva paradoxal în fața triselor inconsecvențe prin care ea încearcă să-și taie drum tainic în suflete.

Și imperativul îndurării, strigat celor ce au datoria de a-l urma, apare și el absurd și straniu: „*Avem noi oare 200 de dinari ca să putem cumpăra atâtea pâini și să le potolim foamea?*” (Marcu 6, 37). A concepe numai asemenea imposibilități ar fi o adevărată ironie. Mărginirea posibilităților noastre materiale arată îndeajuns și disponibilitățile noastre normale de bunăvoință. Orice silință e fără folos. Pâinile, cu toată dorința noastră de a le veni în ajutor, rămân mereu cinci și peștii, cu toată compătimirea noastră față de suferința lor, sunt numai doi. Cea mai eroică și mai providențială străduință e zădărnicită de imensitatea lipsurilor care se cer împlinite. Și locul devine din ce în ce mai pustiu și noaptea se apropie din ce în ce mai mult. Singurătatea crește înfiorător și suferința doare! Luminile artificiale care pândesc drumurile atâtor patimi se sting.

În acest moment, rupt parcă din veșnicie, în care lumea pare a aștepta un ultimatum, un verdict, un mesaj solemn, Hristos, ridicând ochii spre cer, mulțumește și, frângând cele cinci pâini, împarte mulțimilor tăcute și răbdătoare pâinea vieții multiplicată la infinit prin iubire și milă, căci „*ele erau ca turmele fără de păstor*”, părăsite și rătăcind pe cărări străine.

Dacă, în crizele groaznice prin care trece lumea azi, apostolii plini de îndoială și-ar aminti de această minune a iubirii

adevărate, dacă s-ar dezmetici din scepticismul lor imaginar, ar înțelege de unde izvorăște puterea minunii; dacă mișcați de milă pentru mulțimea fără de păstor ar ridica ochii spre cer și și-ar împărți puținul lor avut sufletesc fraților care nu au nimic, gloatele anonime care se sfâșie azi sălbatic în concurența trivială pentru agonisirea unei bucăți de pâine ar fi câștigate cu toate energiile lor pentru o altă concurență, fără victime și fără vărsări de sânge, pentru a crea acea dumnezeiască lume nouă, în care sufletul nu se înalță la ideal decât ca să vadă unde se frământă o suferință în realitate, în care ochii se îndreaptă spre Dumnezeu pentru ca inima să caute sufletul unui frate; o lume în care Dumnezeu e totul în toate și pe care Hristos a inaugurat-o într-un amurg blajin în laturile Capernaumului.

Frați iubiți, legați prin îndatoriri comune și științe, îndrăzniți, nu îngropați talantul vostru pentru motivul că nu aveți mai mulți și nu deznădăduiți niciodată când aveți numai două pâini! Dați cu tot sufletul ceea ce aveți și iubirea va înmulți la nesfârșit darul vostru smerit! Și, asemeni artistului care poate să mărească o fotografie cât de mică, puneți-vă toată inima ca să măriți în lume miniatura sublimă: „*Mântuitorul hrănind mulțimile în pustie*”! Cadrul de aur în proporțiile căruia aveți de lucrat este *infinitul și veșnicia*; materialul este *sufletul omenesc*; iar cel care vă roagă cu atâta dor să-l lucrați acest tablou este *Dumnezeu*!

Faceți din viața voastră ceea ce trebuie să fie: o *frântură din veșnicie*, și din sufletul vostru: un *colaborator al Duhului Sfânt*. Lumea nu va mai înfometa de dreptate și spiritul nu va mai înseta de adevăr; turma își va regăsi păstorii. Gândiți-vă că voi trebuie să-i dați să mănânce. Prea mult a pribegit și pustia a fost prea mare. *Pâinile voastre îi ajung? Îi dați voi toată iubirea voastră? Aveți voi destulă iubire?* Hrăniți izvoarele ei din torentul nesecat al Crucii! Și atunci, viața voastră va fi o strofă nouă, care se adaugă la sublimul poem al Dumnezeirii! Amin!

Predică la Duminica a XII-a după Rusalii*

(Tânărul bogat: Matei 19, 16-26)

„Dacă voiești să fii desăvârșit, du-te,
vinde averea ta, dă-o săracilor și vei
avea comoară în cer” (Matei 19, 21)

Vă faceți slujba voastră preotească cum trebuie, păziți toate poruncile legate de chemarea ei sfințită, sunteți cetățeni devotați, buni soți și părinți ocrotitori ai copiilor voștri, sunteți oameni înstăriți prin hărnicia ostenelilor voastre și sunteți cinstiți după cuviință, de obște. Ce ați putea dori mai mult? Retrageți-vă câteva clipe din vălmășagul vieții obișnuite și tăinuți cu conștiința voastră. Întrebați-o în șoaptă: ești tu împăcată cu ce ți-am hărăzit eu? Și ea nu se va sfi să vă răspundă: Nu! Îmi lipsește ceva, doresc ceva mai mult decât ceea ce mi-ai dăruit până acum, vreau cu totul altceva, vreau pe Hristos în mine, îmi trebuie certitudinea, pe care numai El mi-o poate da. Fără El simt în mine un gol, o tulburare, o tristețe nespusă.

Corectitudinea ta profesională, legalismul tău civic și devotamentul tău casnic, belșugul care surâde oriunde ai privi în jurul tău, sunt podoabe false menite să acopere o urâciune, sunt punți făcute de trup ca să păsească peste prăpăstii, dar acestea sunt prea fragile ca să nu se rupă vreodată sub picioare. Mie dă-mi pe Hristos și toate celelalte ale tale îmi vor fi de prisos.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 279-283.

Iubiții mei! Nu v-a îndemnat niciodată, în clipele voastre de adâncire a lucrurilor și a vieții, cugetul vostru la aceasta? Această nu înseamnă să vă dezinteresați de slujbă, familie și câștigul muncii voastre. A vinde înseamnă a pune aceste preocupări pe planul al doilea. Când ai un munte în față e firesc să nu vezi ce se petrece dincolo. Ei bine, toate aceste bunuri ocupă un spațiu prea mare în viața noastră, ele ne închid perspectiva și ne împiedecă să ne ațintim privirea spre lucrurile care au permanență și frumusețe neînserată în această lume.

A le da săracilor, înseamnă a face din ceea ce a fost până acum pentru noi o pricină de mărginire a vieții noastre sufletești, bunuri care să ne înalțe, să ne sporească și să ne idealizeze această viață. A da săracilor averea înseamnă a face o operă de restituire și de justiție reparativă. Poate, dacă nu toată, cel puțin o parte din această avuție e agonisită prin împilarea săracilor. Dar chiar dacă ea ar fi fost dobândită prin muncă cinstită, e omenos ca din prisosurile ei să se împlinească lipsurile altora. E și aici nevoie de o echilibrare și de o compensație.

A vinde averile și a le da săracilor mai înseamnă însă și altceva; să transformi valorile acestea materiale în valori spirituale și cu ele să îmbogățești apoi pe cei ce au mai mare lipsă de viață spirituală mai înaltă. Să nu faci din bogăția ta o piedică pentru desăvârșire, ci un ajutor, un mijloc pentru atingerea ei mai grabnică. A ajuta pe altul din avutul tău înseamnă să nu mai vezi în avere un scop în sine, ci numai un instrument cu oarecare posibilități de a contribui la realizarea idealului spiritual.

Acest tânăr din Evanghelia de astăzi vine la Mântuitorul cu gând de iscodire și să-și pună în valoare, să-și facă un fel de reclamă, cum am zice noi azi, virtuților lui legale și legate de stricta împlinire a poruncilor. Mântuitorul îi cunoaște mentalitatea și îl pune la încercare, vrea să-i verifice sinceritatea, cerându-i un sacrificiu uriaș, o renunțare integrală la o avere destul de mare, adică la ceva de care nu se poate dezlipi cu una cu două un om; dacă va dori cu adevărat să fie desăvârșit, ceea

ce și declarase, va fi fericit că a găsit în sfârșit calea către ea. De nu, ceea ce s-a și întâmplat, se va face că e trist că nu poate să se desăvârșească, dar el e trist în realitate pentru că i s-a oferit soluția aceasta chirurgicală, eroică de a-și trăda și a-și sfărâma idolul la care se închină.

Arghirofilul nu se va împăca în veac cu asemenea soluții, de aceea „*mai lesne este să treacă cămila prin urechile acului, decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu*” (Matei 19, 24). I se pare un lucru fără sens și o adevărată anarhie să i se ceară aceasta. Mai bine moare și atunci, lasă inevitabil banii, dar nu consimțită să-i dea cu mâna lui. Vai de sufletul care se îmbolnăvește și nu aleargă la Hristos să se vindece!

Și noi, preoții creștini, ne întristăm și cântim când ni se vorbește de ideal pastoral, și ni se cer oarecare jertfe pentru împlinirea lui. Ne plângem de sărăcie și pe bună dreptate de multe ori și răspundem mârșniți la toate apelurile idealismului: „ia să ne mai slăbiți cu idealismul vostru, că noi de abia ne ducem zilele. Azi trebuie să-ți câștigi pâinea cu multă trudă și alergătură. Când să mai facem și ce ne cereți voi? Nu ne este de ajuns viața asta grea”?

Ei bine, suntem atunci la fel ca tânărul din Evanghelie, căci a vinde averile nu înseamnă numai a ne vinde pământul, casele și a da banii săracilor, ci a renunța la anumite gânduri și păreri, la anumite prejudecăți și superstiții, cu un cuvânt la orice formă de *egoism*, ca din prisosurile noastre sufletești, pe care le dobândim ori de câte ori știm să renunțăm la grijile lumești, să putem veni în ajutor săracilor, și nu numai săracilor care n-au de unele sau de altele, pentru trebuințele lor materiale, ci mai ales acelor care suferă de multă vreme, de o profundă sărăcie spirituală.

„*Vindeți*” averile acestea primejdioase: ura, minciuna, nedreptatea și închinați apoi sufletul vostru curățit de toate aceste pietre de poticnire semenilor voștri care așteaptă de atâta vreme dărnicia voastră în forma iubirii, sfatului bun, adevărului și dreptății.

Nu vă întristați niciodată când pierdeți o bogăție de păcate pentru a câștiga o sărăcie virtuoasă. Este mai multă mulțumire și seninătate în viața unui sărac virtuos decât în aceea a unui bogat păcătos, pentru că cine năzuiește mai întâi spre Împărăția lui Dumnezeu, le va avea și pe celelalte.

Voi trebuie să fiți pildă de jertfă. Începeți cu jertfirea egoismului vostru. Fără pilda jertfei, predica voastră, oricât ar fi de avântată nu are succes. Este întocmai ca vorba străinului: preotul nostru ne predică apa și el bea vinul! Luați aminte și mai ales „feriți-vă de sminteală”! Amin!

Predică la Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci*

(Convorbirea lui Iisus cu Nicodim: Ioan 3, 13-17)

În ceas de noapte cu Mântuitorul Iisus Hristos

Membru de frunte al sinedriului, Nicodim se înfățișează învăluit în mantia nocturnă a discreției absolute la Mântuitorul, rugându-L să-l clarifice fundamentala problemă a *vieții spirituale, nașterea din nou*. Această dorință intimă de spiritualizare face din „parlamentarul” Nicodim un tip excepțional, o caracterizare pentru o anumită mentalitate religioasă și o figură simpatică tocmai pentru timiditatea conștiinței sale dominate totuși de idealul desăvârșirii. În acel ceas târziu din noapte el denunță solidaritatea sa cu corporația juridică și formalistă din care făcea parte. De aici înainte el era un schismatic tănuț, un dizident al legalismului fariseic. Intuiția divinității Mântuitorului îl mână în chip irezistibil spre El, folosindu-se de elementul de precauțiune al umbrelor dese ale nopții. El reprezenta în clipa aceea toate dureroasele nedumeriri și năzuințe, ale întregii omeniri, înfiorate în adâncul ei sufletesc de misterul renașterii.

Interlocutorul sceptic, din pricina realismului incurabil al întregii clase din care făcea parte, sceptic din pricina miopiei profunde a scolasticismului „doctorilor lui Israel”, sceptic poate din pricină că în ființa lui se născuseră acum doruri noi

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 122-131.

și nelămurite de mai multă „cunoaștere”, nu bănuia, poate, în acel moment de intensă emoție, că, pentru a-și adânci renașterea personală, trebuia cândva să poarte pe brațele sale slabe spre mormânt, trupul Prietenului său nocturn, din sângele Căruia va renaște lumea întreagă.

Îl atrăsese spre Mântuitorul faima minunilor prin care-l dovedise misiunea Sa dumnezeiască: „*Rabi, știm că de la Dumnezeu ai venit Învățător*” (Ioan 3, 2). Acesta este clasicul început al oricărei intuiții spirituale.

Este foarte interesant pluralul: „știm”. Nu era pluralul maiestății, ci *expresia celei mai evidente certitudini populare*. Prin acest cuvânt, el s-a înrolat în ceata entuziastă a pescarilor chemați la apostolat. Argumentul suprem al acestei certitudini era realitatea minunilor săvârșite de Mântuitorul care nu puteau fi decât rezultatul unei cooperări cu Dumnezeu, sau, mai mult! Nicodim vedea astfel o mentalitate profetică, căci experiența profetismului clasic îi sugerase această motivație: „*că nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el*” (Ioan 3, 2).

Nicodim reprezenta în acel ceas spiritul acelei mari părți din omenire, cucerită de puterea revelației și smerită de realitatea misterului.

Din ce lupte lăuntrice de conștiință a rezultat misterul acestei interpelări nocturne! Din ce decepții spirituale s-a zămislit decizia confruntării celor două mari „ideologii” care împărțiseră teocrația națională în tabere antagoniste! În ce subconștiente refugii morale mocnise până acum idealul spiritualității integrale, care izbucnește în noaptea aceea cu puterea instinctului ce-și cere neapărată împlinire! Din ce tragice dileme spirituale și din ce adânci rezerve de sinceritate ieșise victorioasă ideea emancipării de sub tutela strivitoarelor, confuzelor și contradictoriilor formule fariseice!

Personalitatea Mântuitorului săvârșise minunea *frământării spirituale a conștiinței* lui Nicodim de la distanță. Când îl vede, Mântuitorul pare a-l cunoaște de mult. Vorbește cu el pe

un ton familiar, dar străbătut de toată solemnitatea ceasului și de toată gravitatea problemei dezbătute. „Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă Împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 3), un răspuns categoric la o întrebare pe care fariseul nu o formulase încă, dar pe care Mântuitorul o citise în emoția conștiinței sale și în atitudinea întregii lui personalități. De câte ori nu ne răspunde și azi Domnul la atâtea nedumeriri intime, chiar când noi nu le găsim o expresie în conștiința și în graiul nostru! Pe Nicodim însă îl surprinde și îl tulbură răspunsul apodictic al Mântuitorului. În conștiința lui problema era foarte vagă, nu ajunsese la claritate, nu avea contururi de luciditate, era mai mult o aspirație, un presentiment, o *nebulozitate spirituală*.

„Iar Nicodim a zis către El: Cum poate omul să se nască, fiind bătrân?” (Ioan 3, 4). El reduce generalitatea problemei prinsă de Mântuitorul în cuvântul „nimeni”, la individualitatea sa, deși se folosește de persoana a treia, ceea ce dovedește că el aștepta o lămurire personală, directă, specială. Universalitatea doctrinei creștine era inaccesibilă subiectivismului și arbitrarului său legalist. El corporalizează concepția spirituală prin materialismul interpretărilor sofistice, caracteristic educației lui de cazuist savant și abil. Incapacitatea lui spirituală este evidentă. Era sărac în percepții spirituale, de aici și naiva și într-o măsură oarecare ironica întâmpinare în care-și arată nedumerirea: „Oare, poate să intre a doua oară în pântecele mamei sale și să se nască?” (Ioan 3, 4).

Era nedumerirea eternă a rațiunii, a spiritului științific robit analizei de laborator și mărginitelor competențe ale simțurilor, era logica materiei neinspirate de spirit. Renașterea era limitată pentru mediocritatea înțelegerii realiste a lui Nicodim la regenerarea celulelor fizice, la o miraculoasă revoluție anatomică și fiziologică, poate ca o intuiție a himericelor încercări moderne de reîntinerire ale diferiților adoratori ai senzațiilor și instinctelor animale. Trupul cel nesticăcios în care avea să Se îmbrace Mântuitorul după învierea Sa i-ar fi părut poate

atunci o violență și un scandal. Și totuși el era ales să-și sfințească mâinile sale bătrâne prin atingerea trupului înmiresmat cu mirodenii care avea să învieze după trei zile, al Domnului. Mântuitorul Își acomodează învățătura pentru a o face mai sensibilă mentalității iudeului Nicodim: „*De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu*” (Ioan 3, 5), făcând apel la reminiscențele lui profetice și la idealul mesianic, al cărui moment inaugural era botezul creștin, adică reîncadrarea personalității în ordinea vieții spirituale prin purificarea trupului și conștiinței, cu ajutorul harului și al liberei voințe umane. Mitica funcție a spiritului este plasticizată în metafora „*cuvântului care suflă unde voiește*” (Ioan 3, 8). Carnea e sortită nimicirii. Ea e subordonată spiritului care are o fenomenalitate deosebită decât aceea a trupului.

Efectele acestei vieți se constată cum se constată „*vuietul cuvântului*”, fără să poți prinde totuși în esența lor funcțiile spiritului. Viața spirituală e o apariție nouă, inedită, fără început și fără sfârșit, *nu știi de unde purcede și încotro mîneacă*. Omul născut din spirit este o creație nouă, o creație unică, o realitate fără precedent. Misterul spiritualizării care vibra în revelațiile Mântuitorului din acea noapte covârșește din nou pe Nicodim și-i umple conștiința cu grele nedumeriri: „*cum pot sa fie acestea?*” (Ioan 3, 9).

Lui îi trebuia o metodă, un program, poate chiar un articol de lege, o pedagogie, o indicație practică. Literalismul formației lui teologice îl condamna la o veșnică dezorientare în lumea realităților spirituale și la o tragică unilateralitate în interpretarea lor. Mântuitorul Se folosește de acest moment de culminantă perplexitate și îi dovedește falsitatea titlului lui de învățător al lui Israel, crucificând nulitatea dialecticii în care-și aflase pasiune și autoritate. Îi era milă de biata victimă a literei. Face însă o aluzie discretă la această incompetență: „*Tu ești învățătorul lui Israel și nu cunoști acestea?*” (Ioan 3, 10). Prin această blândă și intimă mustrare, Mântuitorul izbutește să crească interesul spiritual al lui Nicodim și să-l facă în stare

de un mai mare efort sufletesc, atacând doar o mare ambiție și o incontestabilă autoritate. În același timp crea nevăzut în conștiința lui Nicodim dumnezeiasca virtute a smereniei, care permite adaptările omenirii la minune și la urmările răsărite din lumea ei.

Fixând disproporția spirituală între ceea ce erau și ceea ce păreau a fi exegeții *Torei*, Mântuitorul explică pricinile obtuziei lor spirituale; vorbește la persoana a doua plural. Intră profund în subtilitatea doctrinei Răscumpărării, folosindu-Se de șarpele din pustie înălțat odinioară de Moise, și proclamă viața eternă ca rezultat al credinței în Iisus cel răstignit, Fiul Unul născut al lui Dumnezeu, pe care din infinita iubire a Sa pentru lume L-a dat, ca „*tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică*” (Ioan 3, 15).

Mântuitorul Se descoperă astfel lui Nicodim într-o lumină nouă. El nu era un Învățător din familia marilor învățători ai omenirii, nici un simplu Taumaturg inițiat în anumite secrete ale vieții și ale morții, sau, în posesia unor anumite formule magice, ci, Fiul lui Dumnezeu. Nicodim avea acum un răspuns complet: *nașterea din nou, renașterea prin duh, se operează prin Iisus Hristos Care a fost trimis de Dumnezeu să aducă lumii întregi viața veșnică în locul morții veșnice.*

În aceasta se centralizează toată învățătura Sfintei Evanghelii, aici e cuprinsă sinteza Creștinismului: „*Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică*” (Ioan 3, 16).

Mântuitorul n-a venit să aplice sancțiuni, Evanghelia Sa nu e un cod penal. Misiunea Lui are un caracter pozitiv și creator: *mântuirea lumii prin credința în El.* Credința în El este criteriul de selecție a celor răscumparați. Necredincioșii se osândesc singuri prin necredința lor. Viața lor e lipsită de bucurii spirituale, e lipsită de speranțe, e lipsită de veșnicie. Ei nu pot face eternități din clipe, nici triumfuri din moarte, nici lumină din întuneric, nici sfinți din păcătoși. Faptele lor îi fac să protesteze și să se arate ostili luminii, idealului și nemuririi. Păcatul

îi face negativi. Confruntarea cu o conștiință stăpânită de poruncile cele sfinte și veșnice ale vieții spirituale ar avea ca rezultat demascarea păcatului. De aceea, ei refuză această lumină a supremelor verificări și se refugiază în întunericul necredinței care nu amenință cu nicio instanță de judecată, pentru că necredința e întotdeauna mincinoasă, concesivă și amăgitoare. Ea cultivă comoditățile de conștiință și lașitatea voinței. Adoarme conștiința cu sofisme și amortește dorința cu narcoza plăcerilor, acordate din plin și fără niciun efort; *căci păcatul e întotdeauna compromisul dintre necredință și conștiință.*

Credincioșii iubesc adevărul! Ei își afirmă fără teamă credința lor și nu-și ascund experiențele lor de mântuiți. Lucrările lor se pot oricând cenzura de oricine. Ele sunt săvârșite în Dumnezeu. În aceste cuvinte, Mântuitorul condensează tot învățământul Său, cu problema centrală a conștiinței morale și a duhului ei. Nicodim se convertește. În sinedriu, inspirația sufletului său e acum din ce în ce tot mai greoaie. El devenise subit un iluminat și un catehumen al Evangheliei. Rămâne totuși în vechea organizație, poate visând la o victorie asupra duhului ei și un prozelitism pios printre membrii ei, pietrificați în conservatorismul „literei care omoară”. Nu va fi câștigat el, oare, prin personalitatea lui, indulgența de mai târziu a lui Gamaliel față de misiionarismul apostolic? Sfânta Evanghelie nu ne mai spune nimic. I-au legat personalitatea numai de acele două nopți dintre care una de tragedie a conștiinței omenești și alta de divină tragedie a Răscumpărării. Probabil că el s-a înrolat îndată în ceata transfigurată a „vânătorilor de oameni”, inspirând peste veacuri imnologia creștină și exemplificând în aghiografia Sfintei noastre Biserici marea pasiune a vieții spirituale.

O, dacă și noi am putea trece tot atât de repede ca el de la *realismul nostru miop la mistica certitudine a mântuirii noastre* și de la *timiditatea noastră spirituală la apostolatul lui duios*, ar fi atunci desigur mai puțini farisei în sinedriile contemporane ale creștinătății și mai mulți „Nicodimi” ascultând pe Mântuitorul

nu numai în taina nopților și a conștiinței, ci și la lumina vie a zilei. În ceasul acesta, când problema „nașterii din nou” se pune cu atâta putere pretutindeni, drumul în noapte al lui Nicodim trebuie bătut cât mai des de conștiințele tuturor celor care cred într-adevăr că „Mântuitorul a venit de la Dumnezeu” și că El singur poate renaște sufletul omenirii.

De la Nicodim până în zilele noastre, este o singură asemănare: aceea a *interesului spiritual*. Mântuitorul ne așteaptă. Să nu întârziem a-L căuta. Îl vom găsi cu siguranță și prin El ne vom regăsi pe noi înșine. Amin!

Predică la Duminica a XXVIII-a după Rusalii*

(Pilda celor poftiți la cină: Luca 14, 16-24)

Suflete fără grație

Suflete ingrate și fără grație au fost sufletele celor trei invitați la ospățul împăratului. *Frumusețea supremă a vieții stă în a te dăruii continuu și deplin, entuziast și jertfelnic oricărui ideal vrednic de visul și osârdia ta și a lumii care te înconjoară.*

A-ți sacrifica bucuriile tale individuale pentru a împărtăși cu toată inima bucuriile fratelui tău, a te uita pe tine însuși pentru el, a-ți părăsi interesele și pasiunile tale, oricât ar fi de obligatorii și urgente pentru a-i spori cu simpatia ta, măcar frumusețea unei singure clipe a vieții lui, iată ceea ce nu au putut și n-au înțeles că trebuie să facă cei trei invitați ai împăratului. *Suflete fără grație*, pe care experiența nu i-a învățat ce este acel misterios surâs al inimii care este *bucuria*, și, mai ales, nu i-a învățat că esența ființei noastre este închegată din idealurile sau din idolii căroră ne închinăm viața. Ei au prețuit mai mult valorile materiale ale vieții, deși ele sunt relative și provizorii. De ce? Pentru că întreaga lor existență era zidită pe ele, dăinuiau prin ele, și, desigur, aveau să dispară fără urmă, cu ele. La o bucurie care nu rentează material, care nu sporește capitalul, care nu consolidează prestigiul celui rău în lume, ce erau să caute niște oameni care-și sporeau latifundiile, turmele și aventurile deșarte, pentru că în ele ei își găsiseră rațiunea suficientă a vieții lor, justificarea supremă a agitației.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 258-267.

În intimitatea existenței lor se simțeau ca într-o atmosferă de triumf, de plenitudine vitală, de beatitudine. Instinctul de conservare și cel de perpetuare erau suverane. Cel de perfecțiune murise de mult sufocat de acelea. De aceea, când vin crainicii împăratului să reamintească oaspeților chemarea împăratului, în ei nu vorbește decât un singur imperativ: *al interesului și al pasiunilor egoiste.*

Nu sunt capabili o clipă măcar de abdicare de la egoismul lor; în chip organic ei nu sunt capabili de altruism. Instinctul animalic devine agresiv. Oricine îndrăznește să-l tulbure, cu vreun „memento” în legătură cu viața superioară a spiritului, trebuie să piară. În Sybaris cocoșii erau uciși doar pentru ca soarele să răsară fără semnalul lor, și fără ca ochii oamenilor să-l poată contempla. *Acolo somnul era triumfător, pentru că păcatul era suveran!*

La răspântii, însă, așteptau fără niciun lucru, darurile întâmplării, atâția oameni fără câpătâi. Aristocratul trădat și disprețuit de aristocrați, se îndreaptă acum, către aceia pe care nici măcar nu cutezase a-i considera poate „oameni”, ci numai simpli „candidați” la un fel de umanitate care părea a fi și aceea foarte îndepărtată. Erau aceștia invitați de milă, din necesitate, sau din capriciul unei sfidări aristocratice, și al vreunei răzbunări inspirate de orgoliul imperial atât de jignit?

Vagabonzii, a căror viață mizeria o simplificase tragic aleargă la chemarea crainicilor imperiali. Halucinau? Un împărat să-i cheme pe ei la masă? Pe ce lume erau? Și totuși, așa era! Împăratul pe ei îi dorea în acest ceas. Numai pe ei, pentru că numai în ființa lor nu erau coliziuni de pasiuni, concurențe de idoli și conflicte de idealuri. Sufletul lor era bun, curat, încrezător, senin și împăcat cu lumea, cu viața, cu toți și cu toate! Ei trăiau mai aproape de Dumnezeu decât boierii care nu răspunseseră la apelul iubirii imperiale; pentru ei bucuria era mai rară și de aceea ei îi și înțelegeau mai bine rostul și o trăiau mai intens decât aristocrații cu trup obosit de voluptăți și cu suflet istovit de vlagă.

Pe cât păreau de contrariați, pe atât erau de timizi. La ușa palatului îi aștepta o garderobă luxoasă. Aici nu puteau intra cu zdrențele lor sordide, cu gesturile lor suspecte, cu graiul lor echivoc. Toate acestea trebuiau să rămână la poartă, afară, în lumea din care fuseseră culeși, pe ulițele ascunse și prăfuite ale rătăcirilor lor.

Aici trebuiau să fie alții și la chip și la suflet.

Haine noi de nuntă trebuiau să le înveșmânteze trupul, cuviință imperială trebuia să le împodobească sufletul. *La masă cu împăratul nu poate sta decât cel ce are un suflet de împărat!* Ceea ce este vrednic de ținut în seamă este faptul că însuși împăratul pune la îndemână oaspeților lui cerșetori, veșmântul cel ales. Ei aduceau poate un suflet mai curat decât l-ar fi adus presupușii prieteni ai împăratului, dar sufletul trebuie să-și găsească o expresie în atitudini, în fapte, în gesturi și în maniere. Împăratul le înlesnește prin intervenția lui această exprimare a adevăratei lor sensibilități morale, această legitimare a ființei lor nevăzute, a caracterului lor.

Ți se dau toate condițiile mântuirii, toate mijloacele de a fi ceea ce trebuie să fii, ceea ce este *Împăratul vieții tale*, și ceea ce El Însuși vrea să fii ca să poți sta alături cu El, să iei parte la bucuria, la izbânda, la veșnicia Lui. *Ospățul euharistic este gata. El nu încetează niciodată!* Crainicii Domnului te cheamă să-ți iei locul! Tu refuzi categoric, tu ai vite, moșii și case, de văzut, de îngrijit.

Insistă crainicii? Ca să scapi de monotonia predicii lor, tu îi calomniezi, îi alungi. Dar iată, între cei adunați de pe ulițe, între cei pe care suferința lor și uitarea oamenilor ar fi trebuit să-i facă mai conștienți de sine, mai răspunzători de ceea ce fac și spun, se găsesc excepții, excepții dureroase, se găsesc oameni ingrați, oameni fără grație, care înțeleg să introducă în casa bucuriei, demnității, iubirii, ospitalității și mântuirii, tot duhul necuvios și necuviincios al veacului, toată lipsa de virtute, de frumusețe și de conștiință de sine pe care le-a cășunat-o păcatul, toată vulgaritatea uliței și toată cruditatea păcatului,

toată urâciunea omului căruia deși îmbiindu-i-se prilejul de a fi mai mult decât e, el vrea să rămână totuși ceea ce este, fără a-și da seama, că în felul acesta va ajunge fără zăbavă mai puțin decât ceea ce este. Omul fără „haină de nuntă”, e dat afară pentru inoportunitatea lui, pentru inconștiența lui, pentru insensibilitatea lui spirituală, pentru că vroia să vină la Dumnezeu, fără să se lepede de păcate, pentru că dorea să se așeze la masa împăratului fără să împlinească condiția neapărată de a se înfățișa cuviincios, în „haină de nuntă”, dovedind în chipul acesta a fi rămas în vechea lui mentalitate de sclav, de om vechi, rudimentar, de om care nu simte nevoia să fie „după chipul lui Dumnezeu”, de om care se simte bine în vecinătatea animalității și a manifestărilor ei și pe care îl stingherește uniforma eleganței morale, care este haina virtuții, aparența imperială, veșmântul de gală obișnuit la curțile Împăratului Slavei.

Cei dintâi invitați erau materialişti, egoişti, invidioşi, o dovediseră cu prisosință prin atitudinea lor. Dar împăratul cunoștea materialismul și cu egoismul lor. Ei nu se prefăcuseră! Se arătasera așa cum erau: răi. Dar acesta? Vrea să pară ceea ce nu era. Vrea să se strecoare neobservat. Să fie considerat om virtuos, să ocupe situații pe care nu le merita, să fie în văzul lumii, să fie purtat în alai, să domine, să poruncească, să fie ceea ce la drept vorbind nu se gândise niciodată în chip serios să ajungă.

Ipocrizia lui era dublată de cinism. Chemat din dragoste, el nu știe să aprecieze acest privilegiu, și fie din nepăsare, fie din sfidare cinică, își pierde un drept solemn, pentru că nu înțelesese să-și facă o datorie mărunță, însă esențială, întrucât împlinirea ei corectă dovedea realitatea morală a unei conștiințe, și prin urmare, vrednicia sau nevrednicia ei de a fi împărtășită de privilegiul dumnezeiesc al harului.

Dumnezeu îi cheamă pe toți deopotrivă la mântuire chiar și pe cei mai îndărătnici, cu condiția să-și schimbe haina, să-și schimbe idealul, și să-și potrivească viața după El, să se nască din nou, și să dovedească cu viața lor aceasta. Cei dintâi chemați

care se simțeau oarecum și legitim chemați, nu se mântuiesc, pentru că nu vor să renunțe pentru Dumnezeu la păcatele lor. Cei chemați la urmă și care păreau a fi în situația „nepoftiților care n-au scaun”, se mântuiesc pentru că se „îmbracă în omul cel nou”, pentru că se conformează legilor Împărăției.

Dumnezeu ne cheamă la bucurie; la bucuria împărtășirii din aceeași bucurie a Lui care e bucuria „nunții” Fiului Său, adică bucuria comuniunii Fiului Său cu umanitatea, prin Întrupare. Noi nu mai suntem în stare să ne bucurăm. Am pierdut capacitatea bucuriei spirituale. Nu vibrăm decât la bucurii comune, mediocre, inferioare. De aceea cel mai adesea răspundem negativ la apelul lui Dumnezeu. Fiul totuși Se întrupează. Dar de roadele întrupării Lui se bucură numai cei ce s-au îmbrăcat în „haina de nuntă” a virtuții și de la aceste roade sunt depărtați toți cei ce au rămas îmbrăcați așa „cum erau”, adică dezbrăcați de orice virtute. Mulți din cei aleși sunt osândiți la suferință de propriile lor păcate. Mulți din cei adunați din toată lumea jubilează acum pentru că bucuria renașterii i-a izbăvit pentru totdeauna de toate suferințele.

Tu unde vrei să fii? Tu ești din ceata celor ce iubesc „*bună-cuviința casei Domnului*”? Unde ți-e haina ta de nuntă? Numai Domnul nunții ți-o poate da, numai de la El să o ceri. Ea este la fel pentru toții fiii harului, *este uniforma mântuirii!* Cu altă haină, riști să fii dat afară, căci ea nu te poate legitima, în fața lui Dumnezeu. Creștinismul este bucurie negrăită, profundă, vibrantă, permanentă bucurie, dar numai pentru cei de care și Domnul are bucurie.

Ca să avem un loc al nostru, pregătit, sigur și de cinste la ospățul Fiului Împăratului nostru Ceresc, trebuie să ne facem mai întâi loc în iubirea fraților noștri îndurerați. De bucuria deplină a *Împăratului Ceresc* nu au dreptul să se împărtășească decât cei ce au împărtășit semenilor lor toată mila lor. Câtă durere ai alinat tu în lume? Câte suferințe s-au stins prin darul iubirii tale sub cer? Câte lacrimi a zvântat zâmbetul tău de frate? Cu cât spor de bucurie ai înseninat și ai îmbogățit inima

semenilor tăi? Câtă bucurie curată, cerească, înviorătoare au dăruit lumii pildele virtuților tale? *Câtă bucurie ai dăruit, din câtă bucurie ai primit tu de la Dumnezeu?* Dacă bucuria ta nu se hrănește din izvorul iubirii și milostivirii nesecate, e o bucurie care crește și se întărește din trufie și egoism. Dar pentru ca bucuria ta să se reverse din prisosul iubirii milostive, trebuie ca iubirea ta să înflorească din credința în Dumnezeu!

Crezi tu, cu adevărat în Dumnezeu? Îl iubești tu pe El și în semenii tăi, sau îl iubești numai în tine însuși? Te bucuri tu și de altul sau numai de tine? Și ce-ai făcut tu și ce faci tu efectiv, ca să se bucure și alții, cât mai mulți, și toată lumea de este cu putință, să sufere mai puțin în viața ei, în trudele ei, în decepțiile ei.

Vino cu toate poftele tale, cu vite, case și holde, vino cu ele la Mine și Eu te voi dezvăța de idolatria lor, pentru că te voi învăța să-ți prețuiești mai mult sufletul tău și veșnicia lui. Amin!

Predică la Duminica a XXIX-a după Rusalii*

(a celor zece leproși: Luca 17, 12-19)

„Au nu zece s-au curățit?
Dar cei nouă unde sunt?”

(Luca 17, 17)

Era arșiță mare. Cerul pâlpâia încins de văpăi și praf mult era pe cale. Hristos străbătea Galileia și intră într-un sat. Și iată o mână de oameni schilozi, plini de bube, cu ochii zgâțiți, se opresc mai departe când Îl văd. Auziseră că trece pe acolo Mântuitorul. Erau zece țărani roșii de lepră. Boală urâtă, molipsitoare și de aceea de toți ocolită cu teamă. Pe margini de drumuri, în gunoaie, afară din sat, departe de obște își mistuiau în tăcere durerea.

„Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi!” (Luca 17, 13), strigau ei. Mântuitorul îi vede, îi aude, I se face milă de ei și le zice: „duceți-vă și vă arătați preoților” (Luca 17, 14). Și iată, mergând s-au curățit. Atunci și astăzi, și mâine, și totdeauna, iubii mei, noi suntem chemați să verificăm curățirea leproșilor enoriilor noastre pe care-i tămăduiește Hristos și să-i primim în biserici ca pe niște convalescenți, care au ieșit biruitori din criza păcatului.

Ce gingaș lucru este acesta! Dar noi nu ne prea îngrijim nici de leproșii care suferă, nici de cei ce s-au curățit. Adeseori îi ocolim și le sporim deznădejdea prin nepăsarea noastră.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 314-318.

Nu se vindecă oamenii de păcat dacă nu ne apropiem noi de ei. De la distanță graiul nostru, oricât de sfântos ar fi, nu tămăduiește pe nimeni. Poate doctorul să lecuiască de nu se apropie de patul și trupul bolnavului? Noi predicăm în biserică, dăm rețete minunate, dar nu venim să vorbim cu bolnavii noștri sufletești, să-i întrebăm de ce sufără, ce-i doare și să le prescriem medicamentele care le pot scăpa viața. Asta cere din partea noastră mai multă iubire și osteneală.

Atâția bolnavi au alergat la medici străini de altarele noastre și de spitalele noastre duhovnicești, vin între noi, și ne spun că sunt mai sănătoși decât noi, chiar dacă n-am fost niciodată bolnavi ca ei! De ce n-au venit la noi de la început? De ce au fugit la alții? La doctori iscusiți știm doar că merg toți bolnavii. Dar noi, se pare, nu suntem ca aceia și lumea nu vine la noi. Să ne ducem noi la ei când aflăm că s-au îmbolnăvit și să-i îngrijim cu iubire. Dar să încercăm să nu fim și noi bolnavi, căci atunci orice doctor trebuie să se însănătoșeze el însuși întâi.

Nu e pierdută nădejdea însă nici când alți doctori i-au vindecat. Să cercetăm cu ce leacuri și de sunt false să le dăm noi pe cele adevărate. De avut le avem cu toții. Știm noi oare să le aplicăm? Iată o întrebare care trebuie să ne dea mult de gândit!

Dar să revenim la cei zece leproși. Unul din ei, când a văzut minunea că s-a curățit într-o clipă, s-a întors, cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. Și căzând cu fața la picioarele lui Hristos l-a mulțumit. *Acesta este un fenomen moral nedezmățat până acum de nimeni!*

Nu poți să nu vii înapoi la Cel ce te-a izbăvit, când de atâta vreme ai așteptat izbăvirile Lui. Dar numai unul din zece! Unde erau ceilalți nouă? Au nu zece se curățiseră? Lumina de-a pururea e însoțită de umbre. Și recunoștința e pândită de uitare. Cei nouă, când s-au văzut curățiți, nu și-au mai adus aminte de Cel ce le dăruise sănătate și și-au văzut de ale lor. Cât de aproape ar fi fost de moarte de n-ar fi venit Hristos cu puterile Lui către ei! A venit doar unul singur și acela era

samarinean! A venit tocmai cel pe care nimeni nu l-ar fi crezut în stare să găsească în sufletul lui atâta virtute eroică! Un idola-tru, pe care iudeii îl ocoleau pentru păgânismul lui.

Ce lecție spirituală se desprinde pentru păstorii de azi din acest episod evanghelic! Și azi numărul „samarinenilor” care vin la Hristos e mai mare decât al „iudeilor”. Să nu ne prindă mirarea dacă între cei care se închină la alte altare, sunt unii mai aproape cu sufletul lor de Domnul decât noi. Viața lor e mai adânc străbătută de fiorii sfințeniei decât a noastră. Trăiesc mai mult cu luminile Evangheliei. Au suflet mai creștin decât al nostru. De ce să n-o mărturisim când știm atât de bine acest lucru!

Nu avem și noi sufletul celor nouă leproși care au uitat de binefacerea lui Hristos? Din clipa hirotoniei, când în ființa noastră pieritoare se toarnă harul miruitor al duhovniciei apos-tolice apucăm drumuri care ne duc oriunde numai la Hristos nu. Rătăcim în neștire, plini de nrecunoștință și ne irosim în deșertăciunile lumii, părăsindu-ne chemarea noastră.

Frații mei buni, nu e de ajuns să venim o singură dată la Hristos. Trebuie să ne întoarcem clipă de clipă la El și să ne inspirăm din cuvântul și din pilda Lui, pentru ca mântui-rea noastră să fie reală și rodnică. Întâlnirile cât mai dese cu Hristos! Câtă putere câștigăm noi păstorii din ele! Anteu, unul din eroii mitologiei grecești, își sporea puterile ori de câte ori se atingea de pământ! Nu e aceasta o icoană destul de sugestivă pentru preotul creștin? Anteu se atingea de pământ pentru ca să-și crească vigoarea trupului lui de atlet, dar noi trebuie să ne atingem cât mai mult de Hristos ca să ne sporim puterile noastre spirituale pentru un „atletism” atât de trebuitor azi, pentru „atletismul moral”!

În aceste vremuri de multe și mari primejdii, mulți dintre noi ne ducem la Mântuitorul, îi deschidem cartea Lui de povață eternă și căutăm pe paginile ei sfat luminos, și lucrul atunci se ușurează, jugul preoției ne pare lin și „sarcina crucii” ușoară!

Câtă durere însă ne pătrunde în suflet când Mântuitorul ne întreabă: *dar ceilalți unde sunt? Nu sunt și ei ucenicii Mei?* Nu s-au aflat și ei să se întoarcă și să dea slavă lui Dumnezeu?

De aceea, în numele Lui, noi cei chemați să vă sfătuim frățeste, vă rugăm să vă întoarceți cu toții la El fără zăbavă, să amintiți și altora această datorie ca tuturor slujitorilor ortodocși ai țării noastre să le zică Hristos: „*Sculați-vă și mergeți, credința voastră v-a mântuit*”! Amin!

Predică la Duminica a XXXI-a după Rusalii*

(Vindecarea orbului din Ierihon: Luca 18, 35-43)

Pe una din străzile Ierihonului pe care curgeau ca niște unde atâția trecători grăbiți, aștepta pomana zgârcită și intermitentă un cerșetor orb. Sărăcia făcuse din trupul lui neajutorat aproape o stafie, putrezea lângă un zid ruinat și umed, rostogolind multe gânduri amare și comentând cu luciditatea pe care o are numai un om care și-a închis de veci ochii pentru vălmășagul și deșertăciunile lumii, egoismul oamenilor care-l osândeau fără pic de îndurare la o suferință nemeritată.

Cu ce era el vinovat că era orb? De ce nu-și avea și el partea lui din prisosurile de care se împărțăseau atâția în jurul lui? Grozavă trebuie să fie exegeza pe care cerșetorul o aplică psihologiei oamenilor ce trec pe lângă el fără să-l zărească. Dar iată, vuiet de gloate răzbate din depărtare.

Orbul ascultă – are auzul mai bun decât cei care au ochii deschiși. Larma se apropie și întreabă sfielnic ce este, ce s-a întâmplat? Iisus din Nazaretul Iudeii trece pe aici, îi răspunde unul din ceată, și lumea îl urmează. Aceasta e pricina zgomotului de pași ce-l deslușești tu! *Iisus din Nazaret!*

Auzise odată de El. Un alt cerșetor îi spusese că tămăduise leproși, înviase din morți și izbăvise din chinuri mulți îndrăciți. O lumină i se aprinde în suflet, ea căpătă grai și îndrăzneală și strigă: „*Iisuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine!*” (Luca 18, 38).

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 309-313.

Din ce adâncuri de conștiință inspirată se smulsese această implorare! Avusese el oare intuiția puterii lui Hristos? Desigur! Când ochii se închid pentru lume, se deschide sufletul pentru Dumnezeu și îi simți apropierea, taina și iubirea! Cei care văd, însă, adesea au sufletul orb și surd, și nu simt că minunea adie în lume! Zeloșii de formă, amatori de paradă, îl ceartă să tacă, să nu stingherească prin vaietul lui fastul din care-și trăgeau ei atâta trufie. Dar el mai vârtos plânge și strigă: „*lisuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine*”. Cum răzbate lumina în văi pline de umbre, cum alungă ea norii pe cer, cum se oprește raza pe florile lumii, așa se oprește Hristos cu lumina Lui neapusă și pornește spre orb. „*Și oprindu-Se, Iisus a poruncit să-l aducă la El; și apropiindu-se, l-a întrebat: Ce voiești să-ți fac? Iar el a zis: Doamne, să văd!*” (Luca 18, 40-41). Să văd lumina cu ochii, să văd lumea, să văd frumusețile ei zidite de Tatăl, să-mi văd copilașii, să Te văd pe Tine! Să nu mai simt banul rece al milei de silă picându-mi în palmă, să pot munci și să pot umbla pe cărările Tale.

Câți orbi ca acela, iubiții mei frați, umblă azi în lume și câți dintre noi avem ochii închiși ca și el! Lumea se îmbulzește și voci se aud murmurând pe drumurile vieții: „Doamne, dar noi nu simțim că Tu ești alături de ea”! Mai orbi decât orbul din Ierihon suntem noi cei de azi, căci nu știm că suntem orbi și nu Te simțim când Tu vii spre noi și nu-Ți cerșim luminare. Ne mulțumim cu pomana lumii și nu Te rugăm să ne deschizi ochii. Tu ne vezi neputința și ne întrebi cu iubire și pe noi cei de azi: „ce vreți să vă fac”! Iar noi îți răspundem cu ciudă: „lasă-ne în pace, nu vrem nimic”! Noi nu vrem să Te urmăm și de aceea nu vrem să Te vedem, căci atunci va trebui să intrăm în rândul celor ce pășesc pe urmele Tale! Dar așa nu știm nimic! Când ochii sunt închiși nicio povară nu-ți apasă pe umeri. Te deprinzi cu orbirea și cu întunericul ei!

Noi nici măcar nu ne dăm seamă că suntem orbi și ni se pare că vedem bine. De aceea ne înșelăm de atâtea ori. Noi credem că nu ne mai trebuie nimic, că ceea ce facem noi e de ajuns, că

lucrarea noastră e fără scăderi și nu ne dăm seama că suntem orbi și că ducem pe alții în prăpastie. Suntem orbi, însă altă izbăvire nu avem decât alergând la Hristos. El Se apropie de noi și ne întreabă ce vrem! Să-l răspundem de grabă și noi: *vrem să vedem Doamne! Vrem să vedem adevărul, vrem să vedem, crucea Ta, vrem să vedem limpede datoriile noastre. Ajută-ne! Deschide-ne ochii! Ne-au orbit și ne-au uluit luminile false ale lumii! Am alergat către ele și ca fluturii ce zboară noaptea, ademeniți de focul lor, ne-am ars aripile sufletului nostru și azi suntem neputincioși. Ne-am adăpat la înțelepciunea minci-noasă a veacului, am alunecat în desfătărilor lui întinate și am uitat de dragostea Ta. Și acum, cei ce ne credeam stăpâni și biruitori ai lumii am ajuns robii ei netrebniți, orbi cerșetori și huiduiți de îngâmfările ei nemilostive. Dar a trebuit să orbim, ca să Te vedem pe Tine. Ajută-ne! Ce fericiți am fi! Câtă viață nouă ar răsări în obștile creștine dacă păstorii ar ști că sunt orbi și ar cere lui Hristos lumină! „Vedeți! Credința voastră v-a mântuit!” ne-ar răspunde El, și atunci am merge și noi după El, slăvind pe Dumnezeu și turmele noastre cuvântătoare ar da laudă lui Dumnezeu!*

Că încearcă atâția să ne facă să tăcem? E adevărat. Cu trâmbițări de chimvale răsunătoare, pe la răspântii, ne îmbie la doctori străini! Veniți aici, duceți-vă dincolo, Hristos nu mai poate nimic! A fost o minciună tot ceea ce a grăit El. Lumina științei și minții noastre tămăduiește pe orbi negreșit, lăsați Evanghelia să se umple de praf. Veți fi asemenea lui Dumnezeu cunoscând binele și răul! Sunt toate, frații mei dragi, rezultat al duhului pustiitor al celui rău. Nu vă înșelați. Afară de „Fiul lui David” nu e nicio mântuire nicăieri. Nu nădăjduiți spre fiii oame-nilor pentru că la ei nu este mântuire. Aveți grijă de mintea voastră iscoditoare la răscrucile lumii și a luminilor ei, nu pier-deți o clipă din ochi pe Hristos și Evanghelia Lui! Ea e toiagul cugetului vostru și scutul vieții voastre! O singură putere avem noi păstorii pe lume: *Crucea*, singura certitudine care se cade

să fie la temelia vieții noastre: *Învierea*, căci „*dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră*” (1 Corinteni 1, 14). Amin!

Predică la Duminica a XXXII-a după Rusalii*

(a lui Zaheu: Luca 19, 1-10)

Pe crengile putrede ale înțelepciunii veacului, adesea urcă gândul nostru iscoditor ca și Zaheu mai marele vameșilor în dudul din Ierihon! Și vrea să răzbată în tainele lumii și să descopere miezul lor nepătruns și nu se gândește nicicând că-i prea mic și plăpând la făptură. Dar o pornire a firii îl îndeamnă să urce, să vadă în zări, să știe și să zboare în slăvi. Lumina-i ademenește ființa și ea se înalță pe vârfuri de dud către soare, să privească pe Izbăvitorul ce trece cu poporul însetat alături de El. Ce-i ajuta bogăția când numai dorul de Hristos îl ridică peste lume! *Era prea mic ca să poată privi pe Hristos în tihnă și era prea bogat și nedrept ca să poată vorbi cu El. Și alergând înainte, lăsându-i pe vameșii lui la corvoadă, se cațără zvelt pe copaci ca să-și stingă o văpaie. Să vezi tot și să nu fii văzut, nu se poate! Și iată, drumețul se oprește în preajma dudului.*

Ochii lui Hristos căutau spre El: „Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân” (Luca 19, 5). Ești mic și vrei să fii mare. Ești întinat de grele păcate și năzuiești să fii izbăvit. Însetezi să mă vezi. Azi vei avea har! Astăzi în casa ta vreau să fiu!

O, iubiții mei frați – de am fi și noi păcătoși ca Zaheu – și de am avea dorul lui, câtă lumină ar pătrunde într-o clipă în viețile noastre pline de neguri. Căci Domnul iubește pe păcătosul care-L iubește și vrea mântuire. Și noi ne purtăm mintea pe piscuri de gheață și vrem să vedem toată lumea care furnică pe pământ, dar nu dorim să vedem pe Hristos, căci nu pentru

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 274-278.

El urcăm noi în văzduh. În știință ne răsar înainte zări noi asupra tainelor lumii, filozofia „ne fură” spre meditație, arta ne smulge spre ceruri de lumină și ne place avântul în largul fără hotar al închipuirilor deșarte ale lor.

Coboară Zahee! Ai vrut să mă vezi pe Mine și iată te-am văzut Eu pe tine. *Dorul tău de mântuire a chemat de departe dragostea mea.* Și ochii tăi pironiți în ai Mei s-au înțeles și s-au îndreptat mai sus decât vârful dudului în care te-ai urcat; mai sus, peste tine și peste nevolnicia ta, cătră cerul în care azi te voi încetățenii cu drag. Coboară în lume din turnul de frunze, nu te ascunde de mulțime, ea te disprețuiește pentru că ai fost crud cu ea la vama lăcomiei tale, dar poți să-ți răscumperi păcatul din plin și să afli odihnă inimii tale. De ce te sfiești? Pe culmi ametești de-a pururea, e o lege aceasta când nu te-au ridicat pe ele faptele bune. Păcatul, e drept, te poate purta pe aripi de vânt doar ca să te prăbușească în prăpăstii; coboară între cei pe care nu i-ai iubit până acum și îndreaptă-ți greșeala chiar azi. Nu e târziu niciodată pentru întoarcerea la dreptate a omului păcătos. Haide! Coboară și lasă-ți trufia în dud, lasă-ți și vama, lasă-ți năravul tău rău și vino numai cu dorul tău. Mă vei vedea bine, față către față în casa ta. Și, grăbindu-se s-a pogorât, și L-a primit pe El bucurându-se!

Câți dintre noi nu sunt azi moștenitori ai sufletului lui Zaheu. Și nouă vrea să ne treacă Hristos pragul casei și pe noi ne zărește pe crește și noi dorim din adânc să-L cunoaștem dar nu ne grăbim să coborâm și să-l deschidem sălașul nostru. De bucurie nici vorbă, zăvoare grele trec peste porțile inimii. Și trist își vede de drum înainte. Dar, să știți bine, de nu intră Hristos în casele voastre vai și amar va fi de toată bogăția noastră. Sunteți nevrednici să-L găzduiți? Sunteți poate nevoiași ca să-L ospătați cu cinste? Nu e nimic. El vă îmbogățește, căci El nu cere decât inima voastră s-o umple de har. Vor cârti unii de ciudă că la un păcătos găzduiește Hristos. Dar ce-au trebuință cei drepti de popasurile Lui binecuvântate? Voi coborâți și îi deschideți ușa, prin ea pătrunde lumina în suflet și în casă.

În fața lui Hristos, în apropierea Lui, în sfințenia care adie în jurul ființei Lui, păcatul se face scrum, se topește și piere. Se deșteaptă din somnul adânc al vinii cugetul proaspăt și-și vede robia și moartea în care a lânțuit până acum. Se scutură, se ridică și se limpezește, plânge, înviază și biruiește. Păcatul ia acum în fața acestui cuget trezit de prezența lui Hristos proporții mari, proporțiile lui reale. Abia acum îți dai seama de primejdiiile lui. El te mințise, te făcuse să crezi că nu-ți cere prea mult, numai un pic de îngăduință și iată el a crescut surd în tine, ca o boala neîngrijită, care te roade în adânc fără să știi.

Stați între păstoriții voștri ca să luați aminte să nu se strecoare vreunul în viață fără puterea și lumina lui Hristos. Vameși ai sufletelor și a bogățiilor lor! Ce vrednicie măreață! Nu cumva însă ochiul vostru să se închidă când lumea trece bariera la păcat? Nu cumva mâna voastră primește plata păcatului ei? Picându-vă în pungă ceva de la ea, furați în complicitate Împărăția lui Dumnezeu!

O, când nu primești în casă și în suflet pe Domnul cu greu poți fi bun vameș al Lui. Gândiți-vă bine, mult și adânc la aceasta! Altfel sărăciți vistieria lui Dumnezeu și uneltiți împotriva bunătății Lui darnice. Cu puțin, creștinul de azi, se încearcă să scape de birul faptelor bune. O liturghie, o lumânare, un bob de tămâie și o rugăciune îngânată în pripă, îi par de ajuns pentru suflet. E împăcat când gândul e leneș și uită pe Dumnezeu. Nu simte nimicul pe care-l dă pentru atât de marea jertfă făcută de Hristos pentru el. Spuneți-i că se amăgește amarnic și-și strânge jar deasupra capului cu asemenea nerecunoștință. Luminați-l, rugați-l să-și vină în fire, îndrumați-l spre Domnul, să-L vadă, să-L cunoască și să-L găzduiască în cuget. Atunci vama voastră nu va mai fi deschisă spre iad ci spre cer.

Și vor răsună atunci în conștiința voastră cuvintele Mântuitorului rostite în casa lui Zaheu din Ierihon: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, căci și acesta este fiu al lui Avraam” (Luca 19, 9). Amin!

Predici tematiche

Vița cea adevărată*

„Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele”
(Ioan 15, 5)

Porunca cea dintâi: „creșteți și vă înmulțiți” nu se referă numai la viața lutului ci și la aceea a sufletului veșnic. Dar ca să se prindă, să crească și să rodească duhul omului trebuie să rămână înfipt în Duhul lui Dumnezeu prin ascultarea voci lui: „Rămâneți în Mine și Eu în voi”! Această altoire spirituală nu este cu puțință decât atunci când oamenii rămân în dragostea lui Iisus. Câte mlădițe răsar pe butucul viței și câte din ele trebuiesc tăiate ca nefolositoare! Dar lăstarul care înflorește și leagă rod, e cruțat și îngrijit. Cum ramura – trup din trupul matern al trunchiului – se hrănește prin această miraculoasă euharistie a naturii care este sevă zămislitoare de vieți, așa este viața omului izvorâtă din ființa dumnezeirii. Și, după cum ramul nu se poate dezlipi din trupul pomului născător decât cu primejdia ofilirii și uscării, tot așa și omul nu se poate desface din Dumnezeu decât cu riscul veștejirii și al morții. Viața nu are putere și rodnicie decât dacă își are rădăcini în Dumnezeu. Altfel, rămâne ca smochinul pârjolit din Evanghelie, numai fără frunze și fără roade.

În toate vremurile, crengile frânte de vânturi sunt ursite focului mistuitor. Dar vijeliile rup și mlădițe încărcate de roade și ramuri pline de flori uneori. Vârtejul nu alege prada niciodată.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 330-334.

El doboară și face paragină tot ce-i plăpând și sfios la împotrivire. Trebuie să avem multă dârzenie când suntem prinși în mișcarea iute a văzduhului, pentru că temeiul de neclintit al vieții este Dumnezeu, din El s-a născut Domnul și Mântuitorul Hristos, iar din Hristos trebuie să ne tragem noi cei de azi putere neistovită: „*Eu și Tatăl Meu una suntem*” (Ioan 10, 30). Eu sunt vița – *Eu sunt Evanghelia* – voi mlădițele, voi sunteți înfloririle și roadele ei luminoase în lume! Ce sens poate avea o păstorire de turme al căror stăpân le rămâne străin! E cu puțință măcar acest lucru, este firesc? De o mie de ori nu!

De multe ori mlădițele lui Hristos sunt smulse de la inima Lui și prinse pe copacii stufoși ai păcatului, și sorb în loc de suc hrănitor, venin și otravă, și se închircesc, se usucă și mor! Sunt atâtea altoiri minunate în lume, El – *Grădinarul vieții omenești* –, Păstorul cuminte, desăvârșește firea cea slabă, sfințind-o cu duhul, iar sarcina roadelor pline și pârguite de ideal a vieții, o varsă prinos la poalele crucii. Biserica stă cu porțile deschise și așteaptă! Vă așteaptă pe voi să lipiți de vița Evangheliei vițele sterpe ale oamenilor, să le înviioreze, să le renască și să le rodească cu putere. Răsădiți vlăstarele lumii în țarina duhului! Stropiți-o cu apa cea vie! De este grea iarna și răsadu-i sfios și plăpând, încălziți-l cu inima voastră. Purtați-l în adăposturi ferite, lângă cuptorul iubirii de oameni. Cum va putea rămâne neatârnată de viță, mlădița din el? Cum va putea ea crește fără seva lui? Cum va mai putea fi ea vie fără zvâcnirile lui de viață?

Vița poruncește statornicie în iubire mlădiței. Înțelegeți voi ce vă cere vouă Hristos? „*Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul*” (Ioan 13, 34). Să vă puneți viața unul pentru altul pentru prietenii voștri, iată prin ce caută vița să însuflețească viața mlădiței. Iată prin ce biruiește în lume păstorul creștin! Căci orice va cere el de la Tatăl în numele lui Hristos, fără zăbavă i se va da cu prisos!

De n-ați ști acestea, păcat n-ați avea! Dar când știți prea bine care vă e datoria și cunoscând atâtea minuni cu care Mântuitorul a umplut veacurile, urâți totuși chemările Lui și

vă e frică de jertfă, îl urâți în zadar, iar bucuria Lui, în voi, nu va rămâne în veci. A fi ucenic al lui Hristos înseamnă a prea-slăvi de-a pururea pe Tatăl din Ceruri. Nu-i oare aceasta ținta vieții sădite de El pe pământ? Căci ucenicul a ieșit din neștiința în care trăiește o slugă, cunoaște ce face stăpânul și devine prietenul lui nelipsit în orice clipă! Rămâneți în Domnul, supuneți-vă cugetul cuvintelor Lui, să nu fiți aruncați afară ca vița cea rea.

Stăpânul din slăvi, Stăpânul cel veșnic și bun își va trimite în curând Fiul să culeagă rodul ce i se cade din truda vieții și a ostenelilor noastre. Să nu ne mințim că rodul e al nostru, că putem face cu el orice, că-l putem risipi după voie și-l putem vinde tiranului lumii. Să nu aruncăm cu bulgări și pietre în cei care ne cer socoteală de dobânda cu care am sporit avuțiile noastre! Amin!

Duhul lumii și Duhul lui Dumnezeu*

*„Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său;
dar pentru că nu sunteți din lume,
ci Eu v-am ales pe voi din lume,
de aceea lumea vă urăște” (Ioan 15, 19)*

„Dacă ați fi din lume”! De-ați fi robii zădărniciilor ei și ați arăta în viața voastră chipul ei denaturat de păcat, dacă ați jertfi alături de ea idolilor născuți din egoism și răutăți, de v-ați păta sufletul cu întinările ei și de v-ați prinde ființa voastră morală de vremelnicia ei – cât de mult v-ar iubi ea și cât de grabnică ar fi să vă înfieze, și să vă facă moștenitori ai duhului ei! Câte consecințe însă purtați voi că nu v-ați lipit cugetul de visteriile ei de osândiri, și cât sunteți de năpăstuiți din pricina râvnei casei Domnului. Veacul e de-a pururea prigonitor și potrivnic fiilor luminii și celor învredniciți de harurile ei. Ce schismă înfiorătoare despică adânc sufletul omenirii! De o parte copiii alinați ai huzurului, de alta copiii jertfiți ai idealului!

„Dacă ați fi din lume”! Ea v-ar îmbrățișa și v-ar îngemăna firea voastră răzbită de puterea lui Dumnezeu, cu pornirile ei de răzvrătire împotriva Lui! V-ar iubi din egoism, pentru că ați fi mlădițe crescute din ființa ei pieritoare și v-ar duce la închinări străine! De câte ori nu simțim furișându-se în noi duhul ei de nestatornicie și neorânduială! De câte ori nu acceptăm nelegiuirile ei! De câte ori nu ne lăsăm înlănțuiți de ademenirile ei necuvioase!

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 294-297.

Eu am auzit adeseori păstori plângându-se de hotarele cu care cuviința creștină, îngrădește chemarea și purtarea noastră preoțească! Noi nu suntem oameni? De ce ni se pun atunci atâtea stăvilare îndemnurilor firii noastre omenești? Să fim și noi ca toată lumea, să ne identificăm cu cei din jurul nostru, să nu ne particularizăm în asemenea mod încât să fim ocoliți de semenii noștri! Să ne confundăm cu veacul în care viețuim și să împărtășim solidar toate izbânzile și toate înfrângerile lui. Acestea sunt sugestiile anarhiei ceasului tulbure în care trăim și ascultarea lor nu ne poate aduce decât dezamăgiri.

E foarte adevărat că lumea iubește pe al său. Dar nu fac și păgânii și vameșii la fel? Dar iubirea ei e mercenară și capricioasă, este ademenire de abisuri și otravă. *Dar voi nu sunteți din lume* (cf. Ioan 15, 19). Noi suntem numai exilați în lume și preoția noastră ne dă privilegiul de a fi *călăuze de exilați* pentru ceasul senin al repatrierii finale. De aceea suntem împresurați de atâtea necazuri și strâmtorați de atâtea vrăjmășii. De aceea suntem „ca un gunoi” în fața lumii. Cum să nu ne urască lumea, când umblând în mijlocul ei, ne opunem împotriva sfatului ei? Cum să nu-și asocieze și să nu-și mobilizeze ea toată ura, ca să ia ofensiva împotriva idealului nostru curat? Cum să nu cioplească ea cruci de tortură pentru răstignirea noastră? Dar ea are un plan bine încheiat și o tactică sigură; iar strategia ei e fără cusur. Rareori a dat greș căci de când e lumea „*fiii veacului aceștia sunt mai înțelepți în neamul lor decât fiii luminii*” (Luca 16, 8).

Frați iubiți, noi suntem totuși din lume prin firea noastră de lut, dar scoși din ea prin alegere și chemare de sus. Noi suntem „puși de o parte”, ca niște vase de cinstă în care a curs din izvorul cel de-a pururea al harului, mirul sfințeniei care preface, renaște și idealizează făptură omenească slăbită de păcat. Cu trupul nostru avem rădăcini înfipite în vremelnicia și veștejirile inevitabile ale pământului, dar cu sufletul nostru suntem desfăcuți din sânul luminii celei neapropiate. Ce menire înaltă este aceasta, să trezești viața, s-o crești și s-o desăvârșești, s-o

faci plăcută și nobilă, s-o spiritualizezi și s-o întorci curată și îndumnezeită Ziditorului. Cine din lumea aceasta a mai fost învrednicit de acest rost minunat?

De câte deprinderi însă trebuie să ne îndepărtăm noi ca să împlinim această chemare slăvită! În ce atmosferă nouă trebuie să respire conștiința noastră și spre ce țarmuri ideale trebuie să vâslească ființa noastră! De multe ori aceste țarmuri nu se zăresc ușor, dar gândul cel bun le vede și mână viața spre ele. Să trăim prin paginile Evangheliei, ale poveștelor ei nemuritoare și atunci viața noastră va deveni cu adevărat un centru puternic de sfințenie pilduitoare de unde vor porni în largul lumii undele ei limpezi, vor crește mereu, se vor prefăce în valuri uriașe și vor smulge în alergarea lor năvalnică ființa omenească pentru ca să o reverse întregă în nemărginirile mării, în sânul lui Dumnezeu și al veșniciei Sale.

„Eu v-am ales pe voi din lume” (Ioan 15, 19) dar nu ca să vă mistuie ea cu poftele ei ci pentru ca să-i insuflați voi idealurile voastre și să o prefăceți după chipul vostru, după chipul lui Hristos.

Știți voi cine ne produce înfrângerea aceasta? Numai duhul veacului pe care noi îl sorbim zi de zi din jurul nostru, care ne pătrunde până în măduva întregii noastre ființe. Astfel, ne asimilează iar noi devenim niște copii ai lui, uneori atât de schingiuiți! În loc ca lumea să fie un rod al sufletului nostru creștin, sufletul nostru devine un rod al inspirațiilor ei păgâne. Duhul lumii ne-a sedus atât de mult încât noi cei de azi găsim mai multă plăcere în el decât în legea și în căile Domnului. Ați găsi plăcerea în legea Domnului și a te simți fericit ca pomul care-și dă rodul la vreme; Ce lecție spirituală e cuprinsă pentru lumea de azi în aceste cuvinte! Noi suntem sădiți lângă stânci sterpe din care nu curg izvoare, iar lucrarea noastră e fără rod. Tot ce odrăslește din ființa noastră e frunză care se vestejește a doua zi. A trage puterea din șovăirile lumii ce gând nesăbuit! Lumea produce pleavă pe care o spulberă vântul. Vieți vânturate pe aria lumii acesteia sunt vieți măcinate în morile morții.

Sufletul încâlcit în păcat e suflet pierdut pentru cer. Dar sufletul acesta întărit de deșertăciuni, e sufletul pe care Hristos îl caută cu dor și cu drag, să-l izbăvească.

De aceea, frații mei, renunțați la cetățenia lumii. Voi sunteți chemați să fiți dezrobitorii ei. Voi sunteți aleși din lume și trebuie să rămâneți în ea ca s-o înălțați la Cel ce-a zidit-o, nu pentru poftele ei stricăcioase ci pentru preaslăvirea numelui Lui. Acestea însă nu înseamnă să deveniți voi robi ai ei, căci atunci rătăcirea de mâine va fi mai cumplită ca rătăcirea de ieri. Amin!

Pe cine căutăm noi în lume?*

„De ce plângi, pe cine cauți?”
(Ioan 20,15)

Lângă mormântul atâtor idealuri scumpe, mânecă sufletul nostru îndurerat, să-și plângă pustiul inimii și toate nădej-dile moarte de mult. Piatra în veci neurnită de mâini neputin-cioase de oameni strivește pulberea în care se mistuie atâtea iubiri spulberate, atâtea puteri și atâtea frumuseți urâtite de putreziciune. Pe margini de gropi lacome și neîndurate, la umbră de cruci paznice în care au coborât atâtea ființe dragi rupte din trupul și din inima noastră caldă, câte lacrimi nu curg în șuvoaie nestăvilite din ochii noștri care se pleacă și privesc pământul nesimțitor și surd. Cine dintre noi nu are ascunsă în lut o iubire și o ființă secerată de moarte? Câți dintre noi își găsesc mângâieri definitive și alinătoare pentru atâtea dureri? Sunt răni adânci în inimi pe care uitarea nu le poate cicatriza, căci ele sunt vii și durerea pe care ne-o prici-nuiesc se înprospătează mereu. Izvorul lacrimilor nu va seca niciodată în această lume pândită de moarte! Sufletul nostru e tulburat de furtuni și risipit în clipele fugare ale vieții; nu ne aflăm nicăieri alinare, nu vedem izbăvirea și plângem! Ce s-a ales din atâtea idealuri care au înflorit în suflet în primăverile vieții noastre?

Nici urma lor nu se mai vede! S-au topit ca fumul în văzduh,

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 325-329.

au putrezit ca frunzele uscate și rupte din pomi de șuierul vântului de toamnă. Când am pășit în lume credeam că nimic nu ne va putea sta împotriva, că nimic nu ne va putea face să ne poticnim, și iată, acum, stăm înngenunchiați de furia ei pustiitoare, pe margini de gropi, dornici să coborâm și noi înlăuntrul să scăpăm de poveri, de rușinea înfrângerii și de durerile rănilor căpătate. Dar, când deznădejdea ne încleștează toată ființa și ne-o zdrobește, răsare lumina! *Hristos a înviat după trei zile din groapă, făcându-Se începătură celor adormiți.* O certitudine nouă pătrunde în viața noastră chinuită. A înviat idealul nostru, căci idealurile nu mor niciodată. Ele parcă adorm doar când le părăsim noi, dar ele sunt vii de-a pururea și sfinte. Să nu mai plângem și să nu le căutăm în morminte, căci nu sunt acolo, și, dacă vreodată coboară în ele, e doar pentru o vreme, ca să le simțim lipsa și să înviem când ele înviază! Să plângă doar cei ce nu le mai simt frumusețea și puterea, să plângă cei cu inimi împietrite de ură, să se pocăiască Iuda, să plângă Irod și Caiafa, nu noi, vestitorii Învierii! *De ce vă tânguți, ne întreabă Hristos?* Nu aveți Evanghelia, cu toate mângâierile ei? Nu aveți sângele Meu, nu aveți crucea pe care a curs el, nu aveți altarele voastre slăvite de veacuri, nu aveți harul cu care ați fost îmbrăcați din iubire, nu aveți nădejdea Învierii, nu aveți povața Duhului Sfânt și marea Lui bunătate?

De ce plângeți dar? Căutați de atâta vreme, pretutindeni, o putere care să vă ajute în năzuințele și în luptele voastre, și nu ați găsit decât morminte goale. V-ați plecat pe pagini de cărți în care e rod sec de minte omenească, v-ați aruncat orbește în lațuri de desfătări nebune, v-ați obosit alergând după umbre și toate nu sunt decât morminte goale. Eu nu eram acolo! Cum era să descoperiți lumina Mea în ele? Și dacă pe Mine mă vreți, și de puterea Mea aveți trebuință, nu fiți triști: „*iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului*” (Matei 28, 20). Să nu se tulbure dar inima voastră, nici să se înspăimânte!

Nimeni nu Mă poate lua din mijlocul vostru, din sufletul vostru, dacă Îmi faceți loc în el! Izgoniți însă din el toți idoli și

toate deșertăciunile lor, altfel nu vă puteți „atinge” de Mine, căci Eu sunt curat și voi puteți, de vreți să fiți curați. Iată lumea vă întreabă azi: *Pe cine căutați? Nu mă căutați pe Mine?* Dar de căutați pe Hristos, veți înțelege minciuna îmbierilor ei și pacoștea ademenirilor ei întinate! Pentru aceasta se cade să aveți, conștiința Mariei Magdalena, care se renăscuse prin harul Mântuitorului; trebuie să vă simțiți adâncă voastră păcătoșie și să cereți iertările iubirii Lui; o clipă de Îl pierdeți din ochi, să nu aveți astâmpăr, să-L căutați și aflându-L, să-l ziceți ca și ea oarecând: „*Rabuni!*” (Ioan 20, 16). Să nu mai puteți trăi fără El, să vi se pară viața pustie și sufletul mort fără tovărășia Lui sfântă.

Să ziceți alături de Petru: „*Doamne la cine ne vom duce, Tu ai cuvintele vieții celei veșnice!*” (Ioan 6, 68). Înțelepciunea lumii se va adeveri a fi nebunie, podoabele ei unelte de pieire, iar bucuriile ei amăgiri. V-ați întrebat voi vreodată, iubirii mei frați, în taina conștiințelor voastre: *pe cine căutăm noi în lume?* De ați ști să răspundeți după cuviință, câtă binecuvântare sfințitoare s-ar revărsa în lumea aceasta! Căci păstorii lui Hristos sunt chemați să caute oaia cea pierdută de staul, ca să o aducă izbăvită la Iisus.

Dacă Îl iubim pe Hristos și dacă-L căutăm, să știți că nu Îl găsim decât în aproapele nostru și numai în iubirea către acesta se dovedește iubirea sinceră față de Mântuitorul. Revizuiți-vă viața voastră pastorală și numărați sufletele mântuite, inimile regăsite și aduse de voi înapoi la Hristos. De nu le-ați căutat până acum, porniți acum după ele. Dacă L-ați găsit pe Hristos, le veți găsi și pe ele, și, când le găsiți pe ele nu-L mai puteți pierde pe El niciodată. De ce plângeți? Idealul vostru e viu și vă stă la îndemână oricând, numai nu zăboviți, adunați pe fiii cei risipiți și risipitori, înveșmântați-i în haina cea nouă a omului nou și aduceți-i la vatra încinsă de flacăra iubirii Evangheliei Domnului!

„*Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri!*”. Ați fost pierduți și acum v-ați regăsit aflând pe Hristos și pe frații pentru care S-a jertfit El. Amin!

„Prieten al vameșilor și păcătoșilor”*

(Luca 7, 34)

„A venit și Fiul Omului, mâncând și bănd, și ziceți: Iată un om mâncăcios și băutor de vin, prieten al vameșilor și al păcătoșilor!” (Luca 7, 34). Dacă am înțelege și noi azi dumnezeirea acelor clipe pe care Hristos le-a petrecut în casa leproșului Simon și am face cele trei mari experiențe morale: *Hristos mâncând alături de un lepros, femeia păcătoasă zdrobind alabastrul cu nard ca să-i ungă picioarele și zdrobindu-și inima prin căință ca să afle mângâierea vieții prin iertare, și bucuria datornicilor cărora li s-a iertat datoria*, cât de mult ne-am apropia de dumnezeirea lui Hristos, cât de aproape ar fi El de omenirea și slăbiciunile noastre, cât de real și de rodnic ar fi apostolatul nostru social și cât de zadarnice ar rămâne multe din ceea ce avem azi.

În pulberea drumurilor, covârșiți de lipsuri și fărădelegi, uitați sau huiduiți, privirea noastră întâlnește atâtea „Simoni” și atâtea păcătoase și atâtea datornici care nu cer nici arta dramatică, nici muzica, nici pictura, nici arhitectura templelor noastre, ci plecarea duioasă a iubirii noastre de frate asupra durerilor și rănilor lor. Cât de mult Hristos a fost „băutor și mâncător cu vameși și păcătoși”! Ce titlu de glorie! Câtă regalitate adevărată în această aparentă înjosire! Și ce lecție robustă înfățișată într-o faptă vie ni se dă în acest sublim episod evanghelic! Contemporani iluștri, mândri de darul și de

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 73-77.

știința voastră, mândri de înălțimea altarului, nu uitați că pe treptele bisericii stau dureri cărora misticismul vostru liturgic nu le spune mai nimic și nu uitați mai ales că cine urcă treptele unui altar trebuie să coboare scara unei temnițe, în care zac fără de vină dezmoșteniții nu de soartă, ci de nepăsarea noastră.

Această groaznică temniță în care se zbat atâția chinuiți și sângerează atâția leproși, să fie biserica și altarul pe care să aducem singura jertfă bine plăcută lui Dumnezeu, aceea pe care Fiul Său a adus-o, jertfa vieții noastre pentru prietenii și frații noștri. Creștinismul nu e ceva aristocratic, ceva de lux cu preferințe pentru anumite clase sociale, ci e tămăduirea celor care au nevoie de doctor și agapa sfântă în tovărășia păcătoșilor sub privegherea milei. Noi suntem creștini numai dacă vom ști să iubim pe toți frații lui Hristos. Adevărata noastră credință în Dumnezeu trece prin inima semenilor noștri, cealaltă oricât de pompos afirmată în simboluri, e luare în deșert a numelui lui Dumnezeu. A venit vremea ca zdrențăroșii de la răspântii, să vină la nuntă în locul celor bogați.

Faceți toți în lume, în orașele, în satele și în casele voastre ceea ce a făcut Hristos în casa unui lepros. Deveniți „mâncători și băutori cu vameșii și păcătoșii” și veți grăbi venirea Împărăției lui Dumnezeu în lume. Amin!

Partea Martei și partea Mariei*

*„Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești;
Dar un lucru trebuie: căci Maria partea bună și-a ales,
care nu se va lua de la ea” (Luca 10, 41-42)*

Sfânta Evanghelie citită astăzi ne vorbește despre o frumoasă înfățișare din cuprinsul unei gospodării. În casa lui Lazăr din Betania, obosit de drum și de frământările neastâmpărate ale oamenilor, poposește câteva ceasuri Mântuitorul oaspete ales al unei familii cucernice. El aducea cu sine atâta lumină și atâta liniște încât toți ai casei se simțeau înfiorați ca în ziua unei mari sărbători. O frumusețe negrăită prindea să se întruchipeze înlăuntrul încăperilor pașnice și înlăuntrul sufletelor aprinse de iubire. Și toți se străduiau și se osteneau să îndulcească oaspetelui drag cele câteva clipe pe care El dorea să le petreacă în sânul lor. *Marta*, gospodina harnică, rânduia masa și toată îndeletnicirea ei era să aducă Domnului bucate alese și întăritoare. Atentă cum era, ea își dădea toată silința silințelor, ca totul să fie mulțumitor. Dar singură, ce era să facă? Cum putea ea rezolva atâtea treburi și cum putea chivernisi după cuviință un ospăț atât de deosebit numai cu cele două mâini ale ei? Toată osteneala ei era parcă fără spor. Ar fi putut chema în ajutor hărnicia surorii ei *Maria*, dar aceasta, așezată smerită la picioarele Mântuitorului, cu greu s-ar fi putut hotărî să părăsească pe Cel care grăia lucruri atât de frumoase despre rosturile veșnice ale vieții. Tot sufletul ei era prins de farmec și toată ființa ei era străbătută de fiorii credinței. Însetată de izvorul care potolește dorul credinței, robită nădejdlor

neapuse ale Împărăției, ea plătea sfielnică birul ascultării Celui care chema lumea la mântuire. Veșnicia își depăna în taină firul ei de lumină, urzind o legătură tainică între cele două suflete: al Mântuitorului învățând și al Mariei ascultând.

Deznădăjduită de zădărnicia și neajutorarea silințelor ei, Marta vine amărâtă la Mântuitorul și, cu lacrimi în ochi și cu muștrare în glas, Îl roagă să poruncească surorii ei să-i dea ajutor în îndeletnicirile ei gospodărești: „Doamne, Maria m-a lăsat singură”!

Mântuitorul o privește cu milă, și pentru frământarea ei, dar și pentru neînțelegerea ei, Îi zice: „Marto! Marto”! Câtă compătimire adâncă și dureroasă izbucnește din acest strigăt. „Te îngrijești și pentru multe te silești”; Eu pricep dorința și nevoia ta, îți laud strădania ta cuminte de a arăta toată cinstea cuvenită unui oaspete ca Mine. Ești singură și fără sprijin. Ți-e greu. Îți lipsește un prieten de hărnicie și ai venit să ceri ajutorul Mariei. Dar îți lipsește altceva mai de preț, îți lipsește ceea ce are sora ta: *partea cea bună*, puterea sufletească de a birui toate piedicile și greutățile vieții, pe care numai Eu ți-o pot da și înmulți, dacă ești gata să-ți pleci ca și ea genunchii la picioarele Mele și urechea la cuvintele Mele. Trupul Meu n-are trebuință de hrană prea bogată, dar sufletul Meu are nevoie de toată iubirea voastră. Tu vrei să-Mi dovedești această iubire printr-o mâncare îmbelșugată, prin ceva vremelnic și pieritor din care tu nu te alegi decât cu grijă și multă oboseală. Maria însă îmi dovedește această iubire prin dorința ei de mântuire, prin sufletul ei statornic iar folosul ei este mult mai mare, și „nu se va lua de la ea”.

Deși e vorba de o gospodărie din Betania, de două femei cu suflete atât de deosebite – cu năzuințe, care se împotrivesc atât de mult și se luptă atât de aspru, totuși și în vremea noastră putem desluși în toiul vieții două mari cete – de o parte ceata

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 87-94.

Martelor și de alta ceată Mariilor, mergând pe drumuri care se depărtează tot mai mult și care ajung la țărături ce nu se pot apropia niciodată. Și nu mă gândesc numai la femei, căci și pentru bărbați aceleași drumuri se deschid vieții, aceleași nepotriviri de înțelegere și aceleași ciocniri de simțăminte frământă crud sufletele lor. La răscrucea de patimi și deșertăciuni ale vieții, stă scris cu litere de foc: drumul Mariei la dreapta și drumul Martei la stânga. Pe unul sămânța cuvântului veșnic rodește, pe celălalt e înăbușită de spini.

Zilele noastre sunt tulburate grozav de dorințe vrăjmașe, care seamănă atâta vânt și culeg atâta furtună! Războiul¹, care nu s-a curmat pe câmpurile morții, decât ca să urmeze în sufletele oamenilor, arată îndeajuns cât de crunte lucruri poate aduce în lume îndeletnicirea numai cu cele din afară ale vieții. Pentru câștigarea pâinii de toate zilele, pe care de cele mai multe ori noi nu o cerem lui Dumnezeu, pierdem fără greș întotdeauna sufletul nostru. Urgiile dezlănțuite asupra lumii, prin descătușarea atâtor pofte nebune, dovedesc ce înspăimântătoare și nelegiuită e viața omului în care nu poruncește sufletul îndumnezeit, ci patima trupului îndobitocit.

Un duh dușman suflă nimicirea lumii prin minciună și ură: mâncați, beți și petreceți, nicio poftă nu se mai satură după moarte, căci mormântul înseamnă sfârșitul ospățului întinat și începutul nimicniciei. Smulgeți vieții ultima picătură de plăcere pentru că moartea vă răpește ultimul fior de viață. Răzbunați-vă pe viață istovind-o și plătiți o arună morții, omorându-vă înainte de vreme. Oameni îndemânatici ai vieții, înțelepțiți de dureri și gânditori la cele nepieritoare, noi strigăm însă nebunilor veacului acesta de ruină, ca și Mântuitorul: „*Marto! Marto! Te îngrijești și pentru multe te silești! Dar un lucru trebuie*”. Voi nu înțelegeți că, acolo unde sufletul nu este închinat lui Dumnezeu, trupul ucide sufletul și că, acolo unde vremelnicia paște viața, osânda pândește veșnicia. Voi nu vreți să știți și vă

¹ Primul Război Mondial.

Încruntați când aflați, că pe lanurile vieții, secera păcatului e mai tăioasă decât secera mântuirii și că secerătorii morții sunt mai numeroși decât secerătorii vieții. Și, în prada amărăciunii și durerii, necăjiți și fără mângâiere alergați uneori la Hristos să-l spuneți durerea sufletului vostru și să cereți ajutorul Lui pentru strâmtorările voastre. „Doamne, sora mea sau fratele meu m-a lăsat singur. Zi-i să-mi ajute”! Căci așa înțelegeți voi să vă duceți la El numai când trupul vostru se frânge de muncă și de oboseală, și când truda vieții voastre e săracă de izbândă. Uitați-vă însă bine, dezmeticiți-vă și veți zări la picioarele Lui pe Maria care *ascultă*. Și ea e tot singură, sora ei nu e alături de ea, dar Mântuitorul o povățuiește, e lângă ea tot timpul, căci, înainte de a intra în împletitura grijilor mărunte ale vieții, ea s-a osârduit să câștige și să-și păstreze întregi puterile sufletului. Înainte de a deschide porțile nevoilor și îndeletnicirilor de toate zilele, ea și-a deschis sufletul lui Dumnezeu pentru inspirație și binecuvântare. Ea se pregătește pentru luptă, înarmându-se cu puterea care vine de la El, și câștigă biruința cu harul Lui: atunci toate ca într-un revărsat de zori se luminează și se înviorează. Cele mai silnice preocupări se ușurează și sunt plăcute și lesne de îndurat. Cele obișnuite ale vieții capătă un înțeles veșnic. Fiecare zi e o înfrângere a morții și o biruință a nemuririi.

În fiecare zi și casa noastră are înfățișarea celei din Betania. „Marte” vrednice se zbuciumă din zori și până în asfințit să dea gospodăriei lor frumusețe și rânduială. Bărbații aleargă fără preget și prisosul înflorește ca o izbândă a muncii cinstite pretutindeni. Binecuvântarea înmulțește rodul și în jurul mesei zâmbește cumpătată mulțumirea duioasă a familiei.

Dar – o, de n-ar fi acest dar – e casa noastră ca și cea din Betania, una din acelea în care, cu cele dintâi raze ale dimineții, care se furișează pe ferestre, trece și Hristos pragul ei? Adăpostește ea pe Mântuitorul, are ea înlăuntru și un suflet ca al Mariei deschis luminii Evangheliei? Îngenunchem noi înainte de năvala la care ne cheamă lupta vieții, la picioarele

Domnului, ne întărim noi puterile noastre de lucru cu sfatul învățăturii Lui? Cu un cuvânt, *ne alegem noi partea cea bună?* Aici stă taina biruinței, taina fericirii vieții! Căci a urma pe Maria nu înseamnă a sta cu mâinile pe piept, a nu munci, ci a sorbi toată puterea și tot avântul și toată liniștea din convorbirea tainică, în fiecare zi, cu Mântuitorul nostru prin rugăciune și prin citirea Evangheliei celei nemuritoare. De obicei însă, noi purcedem la luptă, ca Marta, singuri, fără Aliatul acesta nebiruit, care e Mântuitorul; ne zbatem, ne istovim și cădem repede deznădăjduiți ca și ea; căci noi toți suntem înclinați să alungăm în aceste vremuri din sânul vieții noastre, duhul de reculegere al Mariei, ca să facem loc numai duhului de risipire al Martei, deși chiverniseala pripită a Martei se duce repede, fără vegherea statornică a Mariei. Amin!

Holde de grâu și holde de mâini uscate*

Într-o zi de Sabat, Mântuitorul înconjurat de ucenicii Săi trecea printre holde. Lumina tremura în zări fără de țărm și spicele grele de rod rumen se plecau smerite la atingerea sfântă a Domnului. Un fior de mister străbătea ființa adâncită în tăcere a lumii. Ucenicii erau atât de flămânzi, încât nu stătură mult pe gânduri ca să-și potolească foamea cu grâul lanurilor darnice.

Mântuitorul era blând și sarcina pe care El a pus-o pe umeri ușoară. Sufletul lor era plin de liniște și duioșie. Nicio grijă nu posomorâse chipul lor transfigurat. Ei își găsiseră odihna vieții și puterea cugetului în povața și pilda Stăpânului lor. Ce le păsa de rânjetul viclean al fariseilor și de legalismul lor prefăcut?

Din ogoarele rodnice ale lumii, Mântuitorul trece pragul unei sinagogi. Aici întâlnește un om din care puterea vieții începuse să se scurgă. Lipit de zidurile groase ale Templului, părea o umbră schiloadă și nevolnică în luptă cu chinul și deznădejdea. Tâlcuitorii superficiali ai Legii nu-l zăreau. În argumentările lor subtile și false, durerea lui nu era prezentă. Argumentul moral le lipsea cu desăvârșire și motivul conștiinței le era absolut străin.

De multă vreme suferindul îi privea intrând și ieșind fără niciun folos pentru suferința lui. Lui îi era sortită așteptarea și răbdarea muceniei. Mântuitorul Se apropie de el și sfințește ziua, socotită sfântă, dar profanată prin nepăsare, a Sabatului,

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 132-135.

printr-un act de milă: „*Întinde-ți mâna ta!*” (Luca 6, 10) îi porunci El și paralticul se făcu sănătos. De acum înainte el începu să muncească și să-și înzdrăvenească ființa lui prin muncă. Prohibițiile exegezei fariseice căzură din această clipă pentru conștiința omenească din toate vremile; căci actul creator, care e *binele și mila*, e chemat să sfințească toate zilele vieții și să izbăvească toate durerile lumii.

Gândul meu, ațintit continuu asupra măreței vrednicii de a fi preot, descoperă în acest episod două momente caracteristice:

1. *Ucenicii își întinseseră mâna să culeagă spicele holdelor.*
2. *Mântuitorul poruncise paralticului să-și întindă mâna înlemnită de boală.*

Atitudinea ucenicilor era atitudinea omului care-și satisface exclusiv interesele și nevoile lui materiale. Atitudinea Mântuitorului e prin excelență o atitudine morală. Culegeți, frații mei, spicele tuturor holdelor pentru hrana minții voastre, dar nu uitați pe cei care nu-și pot întinde mâna ca voi să le culeagă. Săturați-vă sufletul cu tot ce e mai frumos și mai nobil în lumea aceasta, dar nu uitați pe cei care sunt așa de sătui de durere. Mântuitorul nu vă oprește când culegeți înțelepciunea lumii alături de El, dar vă mustră când treceți cu nepăsare pe lângă aceia asupra cărora El S-a plecat cu îndurare. El calcă Sabatul pentru binefacere, vreți voi să-l călcați numai pentru mâncare? Din holda grijilor de azi ale lumii, intrați fără zăbavă în altarul sfințeniei și sfințiți-vă aici, după ce v-ați saturat acolo, prin milă și iubire. Holdele de grâu vă satură, dar numai ca să vă milostiviți de paralticii fizici și morali ai sinagogilor.

Ce vă pasă vouă de cei ce vă pândesc cu ură? Ei nu vă îngăduie spicele de grâu și nu vă lasă să vă apropiați nici de mâini și suflete împietrite, dar, pot să omoare trupul și conștiința omenească. Dar voi urmați-L pe Hristos, în îndeletnicirile voastre și în cele care privesc binele și însănătoșirea spirituală a lumii.

Holde de grâu și holde de mâini uscate! De când hrăniți voi

trupul și sufletul omenirii? Vino, Doamne, cu noi printre holde, ca să ne apropiem mai repede de slăbănogii cu mâini uscate și să-i facem închinători ai Tăi. Și sfătuiască-se apoi cât vor vrea fariseii veacului cum să ne omoare, pentru că am călcat poruncile vechi ale rutinei fără suflet.

Cu mâinile pline de spice, v-ați gândit voi, păstori creștini, să împuterniciți mâna uscată și sufletul de piatră al semenilor voștri, care îngenunchează în fața altarelor voastre? Amin!

Pocăiți-vă!*

Imperativul prin excelență etic al pocăinței, adică al unei profunde schimbări spirituale, este întâmpinat cu sarcasm de indiferenței secolului nostru, care sunt cufundați frenetic în haosul celor mai nestăpânite senzații. Noi ne trăim viața potrivit naturii, ce vină ni se poate imputa, ca să fim mereu torturați de strigătul acesta de alarmă, absurd, intempestiv, iritant: „Pocăiți-vă”! O puternică instinctualitate e semn de vitalitate exuberantă, de tumult creator, de umanitate normală. Numai infirmii și asceții se pot supune așa-zisei „discipline morale”, pentru că n-au ce disciplina, pentru că impulsurile lor naturale sunt paralizate, sunt deviate și poate chiar absente. Dar noi suntem oameni întregi și ne afirmăm firea noastră așa cum e. Suntem privilegiați și nu vrem să abdicăm de la acest privilegiu al ființei noastre cu niciun chip.

Logica umană, pervertită de erorile și prejudecățile mediului, scornește la comandă toate pretextele din lume pentru excesele instinctuale, deci pentru tot atâtea deviații și deformații morale. Instinctul animalelor e simplu; instinctul omului e complicat, denaturat, având concursul cugetării care nu cugetă curat, dar care îngenunchează lașă, înșelată sau amuțită în fața suveranității instinctelor agresive. Omul își creează o etică specială în care viciul și păcatul nu mai au caracter tragic și intimidant, ci sunt considerate ca pure exuberanțe vitale, pentru care orice critică, orice sancțiune și orice penitență par complet deplasate.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 56-66.

Indulgența față de sine înseamnă păsuirea propriilor slăbiciuni și un concurs aproape conștient acordat progresului păcatului. Indulgența e un argument în favoarea complicității. Intransigența morală e dovada unui viu, activ și autoritar spirit de cenzură, de cunoaștere de sine, de severitate principială și de consecvență practică. Orice cultură adevărată, adică orice formație spirituală completă trebuie să înceapă cu acest sentiment lucid, cu această documentare sinceră asupra ta însuși, cu această operă de revizuire și recapitulare a momentelor de conștiință personală, cu *pocăința*.

Pocăința e un proces de introspecție care implică în chip logic un proces de prospecție voluntară, adică de hotărâre către alte directive, orientări, metode și idealuri ale vieții. Ea este rezultatul etic al meditației și al dorului lăuntric de perfecțiune. Ea înseamnă un bilanț și un program, o totalizare a faptelor, a gândurilor și sentimentelor trecute; și o înscriere într-o rubrică nouă a unor principii, motive și aspirații noi. Ea e reculegere și umilință, avânt și aspirație, în același timp. E remușcare și nădejde, e tristețe și bucurie. E unul dintre cele mai proeminente momente de conștiință, adică de intuiție clară a realității morale pe planul căreia se desfășoară personalitatea ta.

Idealizarea vieții omenești nu este posibilă fără pocăință, dată fiind inerenta erorii și fatalitatea păcatului în ființa omenească mărginită și fragilă. Omul incapabil de „pocăință”, adică de „conștiința de sine”, e incapabil de îndreptare și deci de perfecțiune. Însă, orgoliul face sufletul omenesc insensibil. Omul *orgolios* își e suficient; are iluzia unei perfecțiuni intangibile. Sfidează orice formă de smerenie, oricât de aleasă ar fi certitudinea morală din care ea se hrănește și se izolează în încântarea de sine. Tipul acesta începe prin imoralitate și evoluează spre amoralitate.

Omul deprins cu asceza examenului de conștiință, cu exercițiul zilnic al controlului de sine și cu gimnastica introspecției, dacă nu ajunge să evite eroarea, este însă incapabil să persiste în ea, devine mai atent, mai sensibil și, deci, corigibil.

Preconcepția unei perfecțiuni absolute care adoarme și molește funcțiile conștiinței morale, făcând-o din ce în ce mai elastică și mai accesibilă iluziei morale, e caracteristică trușului. *Toată viața lui e o operă de falsificare și de impostură. Când zâmbeste minte. Când plânge se preface. E materialist și proclamă vibrant idealuri spirituale; e leneș și înalță imnuri muncii; e egoist și cântă ditirambic altruismul și devotamentul. E arbitrar și impertinent. Tratează pe toți oamenii cu dispreț ca pe niște slugi pe care nu numai că nu le consideră ca făcând parte din umanitate, dar le umilește ca și când umanitatea ar începe exclusiv de la el și s-ar termina cu el. E mai pasionat de comoditatea și buna îngrijire a unui cal sau câine decât de liniștea, sănătatea și prosperitatea unui om merituos. Incapabil de a se stăpâni pe sine, are pretenția de a stăpâni toată lumea, nu prin acel prestigiu moral care se impune spontan, ca o iradiere a autorității reale și a unei personalități superioare, ci prin brutalitate, prin dictatură și prin personalism, prin teroarea capriciilor. Le place lingușirea slugarnică și lașitatea care tace, pentru că lașul și oportunistul își fac continuu calculul intereselor și avantajelor personale și prescrie orice tendință de independență morală, orice manifestare de inteligență autonomă și orice atitudine de sinceritate care i-ar putea demasca inferioritatea lui sufletească printr-o severă și justificată opoziție morală.*

Afirmă de obicei ceea ce nu e și nu poate deveni. Se simte fericit când spinările de cauciuc se pleacă în fața închipuitei lui majestați și cu fiecare abdicare de conștiință și cu fiecare absență morală din partea „surdo-mușilor” din anturajul lui. Autocratismul lui crește și se simte din ce în ce mai sigur, mai inatacabil și chiar legitim. Falsă suveranitate! Sfetnicii sinceri sunt tot mai rari. Decepția îi face să se distanțeze tot mai mult. Sunt fără influență bunele lor sugestii și se închid în tăcere, în singurătate și în neutralitate. Tragică resemnare! *Izolarea celor buni aduce dezastre în viața colectivităților și a activităților lor.*

„Pocăiți-vă”! e avertismentul care trebuie să răzbată azi în toate sediile ierarhiei sociale, pentru ca ierarhia socială să reprezinte cu adevărat și o ierarhie morală. Schimbați-vă, conducătorilor de oameni, mentalitatea! Nu sunteți semizei! Sunteți bieți oameni pieritori! Mulțimea v-a acordat creditul ei ca să-i slujiți și s-o înălțați, nu ca să o aserviți și s-o degradați. Încrederea ei vi se poate retrage într-o bună zi! Vă veți desface atunci din vraja închipuirilor și înfumurărilor voastre; dar va fi prea târziu. Când va porni mulțimea să-și sfărâme idolii, osânda e irevocabilă; nu cunoaște excepții și cruțare pentru oricine a dezamăgit-o și a ignorat-o. De nu vă îngăduie firea voastră să fiți omenoși față de omeni, de nu puteți fi la înălțimea chemării voastre, plecați de bunăvoie și lăsați-vă libere locurile pentru cei ce știu ce înseamnă o răspundere și o datorie în lume. Detronați-vă singuri. E mai discret, mai elegant, decât să fiți detronați de alții!

Nu invocați scuza că alții nu sunt mai buni. Voi trebuie să fiți buni ca să fiți tuturor pildă și povață. Ascultați și pe alții ca să puteți și voi fi ascultați. Nu vă închipuiți că sunteți atotștiutori! Între subalternii voștri puteți găsi oricând, dacă vă lepădați de propriile și mioapele voastre iluzii și egoisme, oameni care au muncit, dacă nu mai mult decât voi în viață, cel puțin cât ați muncit și voi și care, trăind în contact cu realitatea, văd mai clar și au experiențe mai bogate. Împrejurările v-au săltat în situații superioare. Ați avut poate și merite! Numai voi le-ați avut? Câți v-ar fi putut înlocui în posturile voastre, știți destul de bine. Numărul celor absolut indispensabili e foarte mic. Pasionați-vă de absolut, de excelență, de idealitate și căutați s-o realizați în viața și misiunea voastră! Nu spuneți: Între atâtea răi și mediiocri eu sunt cel mai puțin rău și cel mai puțin mediocru, ci: Eu vreau să mă înalț peste mediul meu rău și mediocru la posibilul superlativ moral, ca să pot ridica la desăvârșirea mea nivelul generației și vremii mele.

Numai valoarea morală, prin esența ei activă și misionară, poate fi o bază sigură și permanentă pentru o ierarhie, pentru o elită, pentru o autoritate adevărată.

Fluxul falsei popularități e urmat de refluxul dizgrației. Toate titlurile nejustificate prin merit personal vor fi cândva anulate și scoase din circulație fără nicio perspectivă de amnistie, dacă nu în viață, cu certitudine după moartea noastră, de către judecata nemitarnică și definitivă a istoriei.

Nicio minciună nu și-a putut garanta impunitatea și eternitatea. Descalificarea e inevitabilă câtă vreme un singur om cu conștiință morală va mai trăi în această lume. Lucrați ca și când în fiecare clipă a vieții voastre ar trebui să vă înfățișați în fața lui Dumnezeu pentru a vă da seama de faptele voastre, ca și când lucrul pe care-l săvârșiți azi ar fi ultimul act cu care se încheie cariera și existența voastră în lume. În viața unui reprezentant menit să conducă destinele mulțimii, nu sunt lucruri mari și lucruri mici, ci toate gesturile, cuvintele și atitudinile mici sau mari sunt importante; ele trebuie să fie fără deosebire eroice, adică certificate de conștiință morală, de ideal și de perfecțiune. Într-un act de brutalitate care-ți scapă, se divulgă adeseori realitatea intimă a concepțiilor și preocupărilor tale, a temperamentului și a capacităților tale morale. Eroarea unei singure clipe nu o poți răscumpăra de multe ori cu toate eforturile unei vieți întregi; nu mai inspiri încredere, ești iremediabil compromis! Ești suspectat și ocolit! De aceea: „*počăiti-vă*”! Aveți încă timp. Lumea așteaptă această schimbare morală a ierarhiei, ca să știe dacă autoritatea cu care v-a investit mai este sau nu valabilă, demnă de urmat, dacă mai meritați sau nu supunerea, ascultarea și asentimentul ei. Lângă tronul autorității, al oricărei autorități, zace azi „*secură*” ca la rădăcina unui pom. Sterilitatea ei morală e amenințată ceas de ceas. Conștiința omenirii vrea să verifice drepturile morale ale conducătorilor. O selecție se va face neapărat.

„*Počăiti-vă*”! Fiți sinceri, fiți jertfelnici, fiți oameni! Lumea se adâncește în păcate progresiv, cu concursul autorității care nu se respectă respectând pe alții. Idealul ei e să se umanizeze în sensul absolut al cuvântului, adică să se îndumnezeiască, să se refacă „*după chipul și asemănarea lui Dumnezeu*”.

O lume care știe să se smerească în fața lui Dumnezeu va ști să iubească mai mult și să se sacrifice generos pentru un ideal spiritual. O lume care se pocăiește știe să nădăjduiască. O omenire care vrea să trăiască trebuie să moară pentru păcat. O omenire care vrea să se desăvârșească trebuie să nu trădeze pe Hristos și să nu fie indulgentă cu Baraba! Dar, pentru a ajunge la această luciditate morală supremă, trebuie să renunțăm la purpură, să ne hrănim cu miere sălbatică și să fim convinși că „Hristos ridică păcatele lumii”.

Porfirogeneții degenerază repede în mentalitatea lui Iuda și Baraba. Perii de cămilă și lăcustele pustiei lui Ioan nu pot fi introduse în portul și meniul secolului nostru, dar sensul lor trebuie să intre complet în concepțiile vieții noastre morale. Amin!

Chipul ascetic*

Trăind în mijlocul unei lumi cumplit răzvrătită împotriva trăirilor superioare ale vieții, cu gânduri veșnice de iscodire și cu suflet pieritor în atâtea trufii neîndreptățite, nu vedem altă izbăvire decât în grabnica hotărâre de a purcede pe drumul cel vechi și uitat, care duce din centrele haotice ale civilizației veacului acestuia, pe văile cunoscute ale Iordanului, ca să ascultăm acolo, într-o smerenie, lecțiile de idealism moral, de conștiință vie și curată, și mai ales, de metodă a perfecțiunii spirituale, pe care și azi, pentru cine e deprins să deslușească dincolo de existențele provizorii, esențele permanente și veșnice, le ține magistral misionarul slăvit al spiritualizării – Sfântul Ioan Botezătorul. Niciodată nu a fost mai de actualitate pentru omenire, proclamația pustnicului sfânt ca în vremurile noastre: „*Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui*” (Luca 3, 4).

Viața materială și-a lărgit albiile infinite pentru afirmările și cuceririle ei vremelnice. Energia fizică e într-o necurmată dezlănțuire. Nimic nu se cruță pentru satisfacerea tuturor capriciilor instinctului și aceasta se numește de unii expansiune vitală, trai legitim potrivit naturii, viață normală, viață adevărată și creatoare. Miopia oamenilor e atât de profundă și de progresivă, încât foarte puțini pot înțelege că a trăi potrivit firii înseamnă a te supune conștient și voluntar acesteia.

Dar omul nu acceptă frânele ei care sunt așezate și în ființa lui și, sub cuvânt de emancipare, de afirmare a individualității,

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 43-48.

de viață integrală, cade pe nesimțite sub jugul celei mai strivitoare tiranii din partea instinctelor, care, atunci când nu sunt subordonate unui ideal de existență superioară, ajung să nimească fără oprire însăși firea în care sunt înfipite. Omul trăiește azi la suprafața vieții fiziologice fără să simtă setea de interiorizare, adică *nevoia de esență*. Acesta este izvorul din care se nasc toate crizele vieții contemporane și toate tragediile conștiinței omenești.

Biserica noastră, așezământul cu idealuri victorioase de două milenii își dovedește și azi valabilă existența și lucrarea ei în mijlocul lumii, prin apelul neîncetat îndreptat spre sufletul nostru, de a ne reface prin duh, pentru că numai în acest chip viața poate fi interpretată și trăită ca ceva esențial, justificat și satisfăcător. Ea strigă lumii din zilele noastre prin glasul Sfântului Ioan Botezătorul: „*Pocăiți-vă!*”. Adică: Întoarce-te la adevăratele valori ale vieții, la valorile ei spirituale, trăiește-ți viața din lăuntru în afară, din adâncul conștiinței morale și imperativelor ei nemincinoase, formează-ți o mentalitate nouă, privește fenomenele existenței din punctul de vedere al creațiilor ei eterne, redu pe cât e cu putință, fără să mutilezi și să denaturezi viața materială pentru ca să deschizi drum de manifestare și afirmare superioară vieții spirituale! Desființează, seacă, acel izvor lăuntric al tuturor dezordinilor, nimicirilor și stânenirilor, care poartă numele sintetic de „păcat”, purifică profundele unde de viață ale sufletului prin Botez, adică prin eliminarea tuturor elementelor inferioare, tulburătoare și putrede, care aduc lăncezeală, lipsă de inspirație și de avânt în ființa ta și, după ce vei fi săvârșit această operă preliminară de dezinfectare și de însănătoșire, vei putea prinde, interpreta și asimila realitatea spirituală cea nouă, a Sfintei Evangheliei. Sfântul Ioan Botezătorul această misiune a avut-o!

Slujitorii Evangheliei nu vor putea însămânța sufletul omenirii prin cuvântul de lumină al lui Hristos, dacă nu vor răscoli mai întâi adânc, energetic, fără milă chiar, straturile înțelenite de indiferentism ale conștiinței contemporane.

Chipul ascetic al Sfântului Ioan trebuie să intre azi autoritar în pedagogia lumii și aceasta înseamnă expulzarea din centrul vieții noastre a tot ceea ce apasă, împiedică și înăbușă viața sufletească, a tot ceea ce-i de prisos, a tot ceea ce-i nefolositor. Cu alte cuvinte, omenirea trebuie să întreprindă o operă de simplificare a vieții atât de complicate de atâtea inutilități primejdioase, ca să facă loc cât mai mult preocupărilor esențiale și specifice care se leagă de ființa ei privilegiată.

„Iată securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc” (Matei 3, 10). Înfrorător avertisment pentru frământările și ambițiile noastre moderne. Viața noastră rodește azi atâtea lucruri cu care se fălește veacul. Civilizația, cu toate favorurile cu care îmbogățește viața, nu-i oare o cucerire a omenirii? Și totuși, dacă ea nu este pusă și în slujba desăvârșirii ei spirituale, este rod sterp și ursit nimicirii.

Dar și voi, iubiți frați, veți întreba uimiți, înspăimântați de nulitatea iremediabilă a civilizației în ce privește posibilitățile de viață spirituală pe care ea nu ni le aduce, ca și poporul adunat pe malurile Iordanului: „Ce vom face?” Schivnicul cel sfânt și transfigurat de ideal spiritual, îmbrăcat în peri de cămilă și hrănit sobru de fagurii albinelor sălbatic, răspunde auster și categoric: „Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea” (Luca 3, 11).

Caritatea – nu cea întemeiată pe altruismul sportiv și romantic al epocii, ci aceea sinceră, jertfelnică și discretă – e indicată de el ca metodă sigură către spiritualizare, ca una ce este un mijloc de simplificare și înnobilare a vieții omenești. Dacă am înțelege și am urma noi porunca sihastrului propovăduitor, de câte nenorociri ar fi scutită lumea noastră: „Să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept, și să fiți mulțumiți cu solda voastră” (Luca 3, 14). Ceea ce înseamnă că trebuie să punem în centrul vieții noastre dreptatea, adevărul și cumpătarea. Și nu sunt oare dreptatea, adevărul și cumpătarea principiile eroismului moral? Tuturor categoriilor sociale

le spune fără deosebire să gătească și să netezească drumul Domnului, adică drumul pentru primirea Evangheliei, prin care singură se poate valorifica viața omenirii cultural, moral și social.

Predica Sfântului Ioan este predica revizuirii, purificării și simplificării vieții și conștiinței omenești. Oricare dintre noi visează, în clipele lui de luciditate spirituală, o viață adevărată, demnă și rodnică în Iisus Hristos prin Evanghelia Lui. Fiecare dintre noi trebuie să primească mai întâi „orientările” Sfântului și Înaintemergătorului anahoret de pe țărmul Iordanului, căci, fără o revoluție a conștiinței morale prin pocăință, nu e cu putință nicidecum înălțarea vieții spirituale. Să dea Domnul ca aceste câteva teme de meditație, schițate aici, să nu aibă soarta pietrelor care cad în ape stătătoare, ci ele să trezească unde largi și vii în sufletele noastre, ca glasul nostru să nu grăiască „în pustiu”. Amin!

Dumnezeiască întâlnire, providențială confruntare*

„Iată trecut-a vremea, iar locul e pustiu!”
(Matei 14, 15)

Singur! Părăsit de cărturarii și fariseii acuzatori! Singur în biserica în care învăța poporul. Singur! Dureroasă și apăsătoare singurătate! El își revărsa torențial focul iubirii Lui dumnezeiești în inima oamenilor, înghețați în sloiurile urii și înnoptați în abisurile neștiinței, iar ei, oamenii, fugeau în pustii să surprindă păcatul și să-l osândească, nu din pasiune pentru dreptate, nici din milă față de victimele păcatului, ci ca să înșele pe oameni cu închipuirea unei virtuți absente. Era însă cineva cu Mântuitorul! Nu-L părăsiseră toți! Femeia cea prinsă desfrânând rămăsese! Își aștepta sentința de osândă. Numai El avea autoritatea de a o pronunța, pentru că numai El era fără păcat. Greutatea propriilor ei fărădelegi sporise odată cu ura celor ce o acuzau în fața Mântuitorului. În realitate ei doreau să ispitească pe Mântuitorul ca să poată cleveti împotriva Lui. Dacă o amnistiază, calcă prescripțiile Legii și se face complice cu o adulteră! Cu ce autoritate ne mai denunță păcatele noastre? Dacă o condamnă, cum își va mai putea justifica iubirea pe care tot spune că o are pentru păcătoși?

Violența este un neistovit izvor de asemenea dileme! Dar dialectica fariseică a fost compromisă definitiv de o simplă

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 225-232.

întrebare, pusă răspicat, categoric conștiinței acuzatorilor: „*cine este fără de păcat între voi?*” Tăcere de mormânt! După care, a urmat o sentință definitivă: „*Acela întâi să arunce piatra asupra ei*” (cf. Ioan 8, 7). Tăcere mai adâncă, mai nepătrunsă, mai strivitoare ca cea dintâi. Dar conștiința nu tăcea! Mântuitorul îi vorbise ei. Trebuia să-l răspundă. Răspunsul ei a fost simplu, dar hotărât, irevocabil: „*lar ei, auzind aceasta și muștrați fiind de cuget, ieșeau unul câte unul, începând de la cei mai bătrâni și până la cel din urmă*” (Ioan 8, 9).

Mântuitorul tăcuse, dar în tăcerea Lui vorbea conștiinței fariseilor, o pătrundea cu privirea Lui, o răsfoia, citea în trecutul ei, îi tălmăcea intențiile ei nemărturisite; proiectase în tainele ei lumina vie a adevărului pentru care nimic nu e ascuns și în fața căruia nimeni nu poate fi ispitit la minciună și înșelăciune. Degetul Lui scria pe pământ, dar dreptatea Lui făcea judecată în conștiințe, confruntându-le dreptățile, verificându-le sinceritățile, întipărintu-le adevărul. Ce s-a petrecut în conștiința femeii? Fusesse acuzată și iată acum asistă la acuzarea indirectă a propriilor ei acuzatori. Mântuitorul confirmase sentința legală: să fie ucisă cu pietre. Dar unde sunt executorii sentinței? E oare suficient să aplici Legea? Dreptatea e satisfăcută? *Ucizi pe păcătos ca să pedepsești și să ucizi păcatul?* E o dreptate comodă. Dar n-ai putea suprima păcatul, renăscând pe păcătos? Pentru această justiție însă nu e necesar numai un cod penal și un judecător, ci și o conștiință în care să vibreze cea mai desăvârșită iubire de oameni. Urăște nedreptatea omului, dar iubește dreptatea atât de mult, încât să nu-ți dai odihnă până nu o vezi trăind și biruind și în ființa celui ce a săvârșit nedreptatea.

Și dacă urăști atât de pătimăș păcatul, atunci când e săvârșit de un semen al tău, de ce nu-l urăști și în propria ta viață? Tu de ce-l săvârșești? Ce temei ai pentru pretinsa ta imunitate? Tu ești învățător? Cu atât mai mult! Vina ta e mai mare, osânda trebuie să-ți fie mai grea. Tu știi ce e păcatul. Celălalt poate nu știe, și nu știe poate tocmai pentru că tu nu ți-ai făcut

datoria de povăţuitor al fratelui tău, sau poate pentru că te-a văzut pe tine însuţi pilduindu-i cu faptele tale păcatul de care s-a lăsat ademenit. Cei care osândesc, fără să se osândească mai întâi pe ei înşişi, dezarmează întotdeauna! Ei renunţă mai repede la părele şi clevetirile lor, când li se revizuieste şi lor conştiinţa, când li se demască ipocrizia. Cu cât autoritatea ta e mai mare şi vrei s-o păstrezi intangibilă, cu atât trebuie să fii mai intransigent cu tine însuţi. Când te vei deprinde cu examenul de conştiinţă, cu analiza, judecarea şi sancţionarea riguroasă a propriilor tale fapte, cu atât vei fi mai îngăduitor, nu complicitate sau indiferentism, ci din iubire şi dreptate, faţă de alţii.

„Şi a rămas Iisus singur şi femeia!” (Ioan 8, 9). Nu venise El pentru mântuirea ei? Câţi păcătoşi caută însă să fie într-o clipă a vieţii lor măcar, singuri cu Mântuitorul? Iar când El îi găseşte şi vrea să stea cu ei de vorbă, cei mai mulţi fug şi protestează, îşi astupă urechile şi îşi înăbuşă conştiinţa.

Dumnezeiască întâlnire, providenţială confruntare! Mântuitorul vorbeşte conştiinţei femeii prin tăcerea Lui şi prin întrebarea pusă fariseilor.

El făcuse judecată: „Femeie, unde sunt pâ râşii tăi? Nu te-a osândit nici unul? Iar ea a zis: Nici unul, Doamne” (Ioan 8, 10-11). Nimeni, căci pe acuzatori îi osândise cugetul lor trezit de cuvintele Mântuitorului. „Şi Iisus i-a zis: Nu te osândesc nici Eu” (Ioan 8, 11), pentru că, stiu că şi pe tine te-a osândit conştiinţa ta în această clipă.

Când adevărul Tău, Doamne, răscoleşte conştiinţa păcătoşilor şi trezeşte păreri de rău şi durerea remuşcărilor, pentru vinovăţia lor; când le pui înaintea chipul desăvârşirii Tale, nu ai rostit, prin însuşi acest fapt, o sentinţă? Destulă osândă este chinul cugetului. Dar chinul cugetului este primul moment al căinţei şi al convertirii: „Mergi, de acum să nu mai păcătuieşti” (Ioan 8, 11). Verdictul iubirii milostive a Domnului lichida în această clipă un trecut fără Dumnezeu şi inaugura o viaţă de vrednicie morală. Femeia plecă de lângă Mântuitorul uşurată

de păcat și de osânda lui, reabilitată în ființa ei morală, renăscută și îmbărbătată pentru o nouă viață, prin mila și bunătatea Lui Dumnezeu! Privirea Mântuitorului, apropierea și vecinătatea curăției Lui dumnezeiești, luminează și purifică, întărește și mângâie, renaște și izbăvește! „*El este lumina lumii*”, Lumina vieții! Și lumina Lui luminează veșnic, pentru că iubirea Lui nu se stinge niciodată.

Păcatul izbutește un timp să facă sufletul omenesc impermeabil pentru lumina Mântuitorului și să-l orbească prin întunericul în care îl osândește să lăncezească. Dar negurile păcatului nu sunt fără zori. Într-o zi, „soarele” va umple de lumină sufletul omenesc. Ziua aceea trebuie să o grăbim noi, prin iubirea și devotamentul nostru creștinesc! E ziua când Mântuitorul va rămâne singur cu păcătosul, pentru a-i lumina cugetul, pentru a-i sfinți inima, pentru a trezi în voința lui hotărârea solemnă de a nu mai păcătui!

Să nu lăsăm singur pe Mântuitorul pentru că atunci ne-am osândi să rămânem și noi singuri cu păcatul nostru și sub tirania tuturor degradărilor și desfigurărilor lui. Iubirea Mântuitorului face să răsară și să lumineze în personalitatea noastră, unicul adevăr al vieții care este adevărul credinței în Dumnezeu, adevărul iubirii față de El și față de oameni, adevărul desăvârșirii și al nemuririi noastre, *Adevărul cel veșnic*! Să nu pregetăm a alerga după semenii noștri, care au fost târați în captivitatea păcatului, și a-i aduce la picioarele Mântuitorului nu pentru a-i osândi pentru păcatul lor, ci pentru a-i izbăvi, nu pentru a-i ucide, ci pentru a-i renaște, nu pentru a ne arăta virtutea noastră, pe care, poate, nici nu o avem, ci pentru a-i întări în hotărârea de a și-o câștiga prin prefacerea minții, simțirii, cugetului și voinței lor în lumina veșnică a iubirii, milei și desăvârșirii dumnezeiești a Mântuitorului nostru.

Când Mântuitorul a apelat la sinceritatea conștiinței lor, fariseii și cărturarii au plecat unul după altul, tăcând. De ce n-au rămas lângă Mântuitorul? De ce nu s-au osândit atunci pe ei înșiși? De ce n-au cerut Mântuitorului să-i mântuiască? Ei

au plecat cum veniseră, cu toate păcatele lor. Femeia a plecat despovărată de ele, pentru că a rămas lângă Mântuitorul, *singurul refugiu liniștitor și mângâietor al sufletului omenesc hărțuit și ostenit de patimi, rănit de ură și înșelat de ademenirile trupului, rob al stricăciunilor și întinărilor de tot felul.*

Nu vă grăbiți să osândiți pe nimeni. Osândiți-vă pe voi înșivă mai întâi! Și când conștiința voastră vă vedește vrednici de osândă, nu vă grăbiți să vă amăgiți cu virtuți pe care nu le aveți, și nu plecați de lângă Cel ce singur vă poate fi prielnic cu povața și pilda desăvârșirii Lui, propriei voastre desăvârșiri. Veniți voi mai întâi la Mântuitorul ca să renașteți și după ce ați renăscut, aduceți și pe alții să renască prin El. Atunci nu veți mai cere pentru niciun păcătos uciderea cu pietre, pentru că inima voastră nu va mai fi de piatră și nu va mai osândi pe nimeni; pentru că nici ea nu va mai putea fi osândită de cineva. Hristos a ușurat-o de sarcina păcatului și a urii și ea nu mai poate acum decât să iubească, să ierte și să se roage pentru cei păcătoși.

Grăbește Doamne ziua când toți păcătoșii lumii, când, toți fariseii vor veni la Tine, ca să nu mai fie prizonieri ai păcatului, fii ai păcatului și ai nesincerității, ci toți, până la unul, să devină fii ai iubirii, ai milei și ai dreptății Tale! Ajută-ne Doamne să rămânem lângă Tine, ca femeia cea păcătoasă și să nu fim ispițiți să plecăm de lângă Tine. Fariseii au plecat fără iertarea Ta, ea a plecat mântuită: „Mergi, de acum să nu mai păcătuiești”. Cuvintele acestea ca o poruncă divină sunt rostite pentru mine și pentru toți păcătoșii, care aleargă la Tine. Amin!

Pelerini spre Emaus*

(Predică la Evanghelia a V-a a Învierii)

„Oare, nu ardea în noi inima noastră, când ne vorbea pe cale și când ne tâlcuia Scripturile?” (Luca 24, 32)

Iată o întrebare ruptă ca o inspirație revelatoare dintr-o clipă de reculegere și de profundă experiență spirituală. Să mergi pe același drum cu Mântuitorul, să-L auzi vorbindu-ți, să simți răzbătând puterea Lui în tine și să nu-L cunoști! Ce tragic moment în viața unui creștin! Și cât de des se repetă! Să treacă pragul casei tale, să cineze cu tine, în amurgurile zilelor, când luminile înșelătoare ale minții tale scapătă și totuși să nu-L cunoști. Să-L aduci prin binecuvântarea ta pe sfântul jertfelnic euharistic, să te împărtășești cu El, să-ți înviezi adâncurile ființei tale plătându-l cu rouă mistică a Sângelui Lui, să preînchipui harurile cu care Evanghelia rodește și înfrumusețează sufletul omenesc, și totuși, să nu știi lămurit de cine și cu cine vorbești, și să nu trăiești viața Lui slăvită! Să fii ucenicul Lui, izbăvit de El din atâtea patimi, să fii răscumpărat prin jertfa Lui și totuși să nu-ți recunoști Prietenul care te-a iubit fără nici un alt interes decât acela de a te vedea desăvârșit, este o situație dureroasă ce caracterizează viața prezentă a multora dintre frații noștri creștini.

Iubiții mei frați, drumul către Emaus, e drumul pe care mergem noi toți azi, este un drum al durerilor și al îndoielilor,

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 298-303.

un drum plin de nedumeriri, de amărăciuni și de sfâșietoare decepții. Porniți din veacul acesta, pătat de atâtea nelegiuiri, însângerat de ura și minciuna care osândesc adevărul și iubirea – ca dintr-o cetate în care se petrec atâtea nedreptăți care jignesc conștiința noastră râvnitoare de bine –, sârguim să ne refugiem în Emaus, să ne depărtăm de cuibul fărădelegilor lumii, să punem între sufletul nostru și duhul ei, distanța celor 60 de stadii dintre Ierusalim și Emaus, prin care Luca și Cleopa năzuiau să se izoleze în ziua Învierii Domnului.

Păstorul creștin le urmează pilda și pare a-și găsi un adăpost mai tihnit, mai ferit de furtunile veacului și de primejdiile lui, într-o rezervă din ce în ce mai dezinteresată care de atâtea ori înseamnă numai cruțare egoistă și vinovată uitare a datoriei lui categorice, căci Emausul poate însemna de multe ori o părăsire a luptei, o dezertare și o apostazie. Dacă privim mai adânc și mai atent viața noastră preoțească observăm repede că de la vatra intereselor noastre vremelnice și lumești cu anevoie mai zărim și mai simțim pe Hristos. Între El și noi plutesc cețurile dese și impermeabile care se lasă grele și înăbușitoare din văzduhul veacului acestuia!

Și când aceasta? Tocmai în ziua când înviază Hristos! Tocmai când idealul nostru biruiește, tocmai când puterile noastre sunt chemate să fie mai osârduitoare și mai întregi! Întotdeauna când noi ne depărtăm de mormântul lui Hristos înnorați de dezamăgiri și nesiguranțe, ne depărtăm și de Învierea Lui și de certitudinile legate de ea! De ce să fugim de jertfă, când El a primit-o de bună voie, de dragul nostru! Și, totuși, El pornește după noi, ne ajunge și merge alături de noi și de durerile noastre, ne înseninează sufletul, ne renaște nădejile, ne sporește avântul!

„O, nepricepuților și zăbavnici cu inima ca să credeți toate câte au spus prorocii! Nu trebuia oare, ca Hristos să pătimească acestea și să intre în slava Sa”? (Luca 24, 25-26). Nu v-ați întâlnit voi pe drumul deziluziilor voastre, niciodată cu Mântuitorul, iubiții mei? Și nu L-ați întâmpinat niciodată având cuvinte de

uimire și de mustrare? Nu știi cât e viața de grea și cât e lumea de rea, nu știi cum cei buni sunt jertfiți de norod iar cei nelegiuiți sunt ocrotiți? La ce bun să te mai minți cu idealuri când ele sunt pradă morții și pieirii! Acum ne-am cumințit și ne-om vedea de aici înainte de ale noastre nevoi și rosturi în pace. Am visat destul zadarnic, experiența vieții și a luptelor ei seci ne-a înțeleptit și abia acum ne dăm seama că e o himeră să crezi într-un ideal. Vom face și noi ce o să putem, dar fără nici o nădejde. *Ne ducem acasă, intrăm din nou în vulgaritatea și banalitatea unei vieți de azi pe mâine și revendicăm cetățenia în țara mediocrității sufletești.*

Aventura ierusalimiteană puțin a lipsit să nu facă și din noi victime, cum a făcut din Învățătorul nostru. „*Iar noi nădăjduiam că El este Cel ce avea să izbăvească pe Israel; și, cu toate acestea, astăzi este a treia zi de când s-au petrecut acestea*” (Luca 24, 21). Haideți înapoi la Emaus, să ne venim în fire. Dar Hristos nu ne lasă, idealul nu trebuie să asfințească. Ce mai înseamnă viața fără El? Bun e gândul întoarcerii acasă, dar nu fără Mine! Căci fără Mine nu puteți face nimic!

Și a intrat cu ei, fără voia lor, în Emaus, dar i-a bucurat tovarășia aceasta care venea să mângâie cu lumini din Scripturi durerile lor; cum prierște oricui și azi prietenia unui om care vine să-i susțină curajul în vreme de cumpănă. Dar Hristos nu vrea să le ceară prea mult, nu vrea să le facă silă și mergea mai departe. Dar ziua se pleca – era seară – și chinuitoare sunt nopțile care se lasă asupra unui suflet îndurerat și deznădăjduit!

„*Rămâi cu noi*” este de-a pururea rugămintea inimii în ceasurile grele, în ceasurile de criză, ne este frică singuri, mângâierile Tale ne sunt de mare ajutor, nu pleca! „*Rămâi cu noi*”! Să ai un alt aliat într-o luptă, să ai un mângâietor în dureri, să ai un tovarăș în singurătate, să ai un frate pe cale, să ai o iubire în casă, câtă binecuvântare, rodnicie și lumină aduc acestea în viața noastră! Fără ele suntem slabi și viața ne pare fără folos, căci gândurile zămislite în clipele de deznădejde amenință de-a pururea viața noastră cu pieirea. Și prietenul veșnic al oamenilor și fratele

bun al lor, a intrat în casă și a rămas cu ei! Dar noi, nu-L rugăm de cele mai multe ori să rămână cu noi. Nu ne este milă nici de singurătatea Lui, nici de singurătatea noastră. Și-L lăsăm să plece, uneori Îl rugăm să plece ca pândarii din laturile Gadarei, Îl amenințăm și-L dăm afară, ca să nu ne tulbure patriarhalele noastre indiferențe și chiverniseli.

El nu are loc în patul odihnei noastre, nici la masa îndestulării noastre trupești. El nu e colaboratorul nostru la creșterea copiilor noștri și nu e asociat în deosebitele noastre întreprinderi și îndeletniciri. Nici un loc nu-i lăsăm slobod „*ca să-și plece capul*” și de aceea viața noastră e tristă, sălcie și stearpă.

Dacă L-am lua tovarăș, cum ni s-ar deschide de repede ochii și cât de adânc l-am simți puterea! Și totuși când El ia chip pe sfintele noastre altare, noi Îl putem vedea și cunoaște ca și ucenicii din Emaus. Înțelegeți îndeajuns sublimul moment euharistic pe care-l trăiți în liturghisirile voastre? Ei bine, pentru această înțelegere, trebuie să simțiți și voi, tâlcuind Sfintele Scripturi, „*arzându-vă inimile*”, altfel nu-L veți simți nici în clipa când se întrupează pe discurile și în potirile voastre curate.

Și când L-ai văzut odată, e cu neputință să mai stai locului, ispita de a rămâne la treburile vieții obișnuite, în exilul voluntar al Emausului dispare, simți nevoia să-l vestești minunea, să-ți împărtășești profunda ta experiență sufletească și pleci îndată spre Ierusalim, te întorci din nou în linia întâi, acolo unde primejdia e mai mare, te grăbești să te întâlnești cu ceilalți tovarăși de luptă care au rămas la posturile lor de răspundere; te solidarizezi cu ei și proclamă fără sfială în cor cu ei: „*A înviat Domnul*”! Cum întoarce Hristos inima omului, strivită de dureri, spre ideal și cu câtă îndrăzneală o învolbură prezența Lui! Ce sunteți tulburați și pentru ce se urcă gânduri în inimile voastre? Eu sunt, pipăiți-Mă și vedeți! Voi trebuie să fiți mărturii acestora!

Iată dar, spre ce oficiu măreț e chemat în toate veacurile păstorul lui Hristos. Faceți însă neapărat experiența ucenicilor care se îndrumau spre Emaus în tovărășia Mântuitorului! Amin!

În miez de noapte cu Mântuitorul*

(Predică la Evanghelia a X-a a Învierii)

În miez de noapte cu văzduhuri fără licăriri, singuri pe Marea Tiberiadei, încremeniți în așteptare ca într-un vis mistic, privind pierduți spre undele ce tremurau lângă ei, cei șapte pescari aveau presimțiri rele, prevestiri de neizbândă. Năvoadele aruncate în adânc nu se umpleau și inima le era grea de deznădejde. Se gândeau cu temere de necunoscut la volbura de avânt în care-i prinsese Mântuitorul și li se părea o aventură nesăbuită și fără rod. Cu suflete împărțite de nesigurantă, cu ochii încărcăți de oboseala vegherii îndelungate, așteptau în acest ceas de năluciri. Ce chinuitoare sunt dezbinările cugetului și nedumeririle inimii!

Se revărsau zorile, firea fremăta de viață fragedă, cerul lăcrimase picuri de rouă pe pajiști și amintirea Domnului și a Pătimirilor Lui adusesese durere în sufletul ucenicilor cerniți de moarte. *Dar grija zilei de mâine biruiește răutatea zilei de azi, munca alungă durerea și umple viața cu optimismul ei robust.* Trag mrejele, sunt ușoare, le scormonesc înăuntru și sunt goale. Silințe deșarte! O noapte întreagă, furată odihnei firești, pentru nimic. Câtă trudă toarnă în sufletul omului strădaniile zădărnice! La ce bun să-ți mai pierzi vлага când rodul e sterp și zăbavnic! La ce bun să mai cobori mreaja când n-ai ce prinde în ea! Dar cum biruiesc zorile beznele nopții, cum biruiește iubirea încleștările urii, cum biruiește nădejdea sfâșierile morții, așa biruiește harul lui Hristos îndoielile ucenicilor.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 284-288.

O, iubiții mei, de câte ori ați fost și voi amărâți în atâtea nopți de tristețe, când ochiul vostru lăuntric s-a încins de văpăi și ați văzut limpede cât de greu izbâdesc visurile și idealurile! Eu știu că toți ați scos cândva la țarmul vieții voastre mreji goale! Eu știu cât de adânc s-a întunecat de atâtea ori sufletul vostru nemângâiat și de câte ori s-a înecat în păcat! Știu prea bine acest lucru din propriile mele încercări! Ați vrut să prindeți cu năvoadele cuvântului vostru luminat de slăvitele Scripturi sufletul omenesc și să-l puneți prinos curat la picioarele lui Hristos.

V-ați ostenit prin pilde de jertfă să înfrumusețați viața fraților voștri, v-ați încărcat de răspundere sfântă pentru izbăvirile lor și n-ați agonisit decât deznădejde! Și vremea a curs spre vadurile veșniciei și cugetul vostru a înserat pe țarmuri pustii. Acum părăsiți-vă de lacrimi, a răsarit lumina în zări, Hristos cel bun și drag stă la țarmul vieții voastre, stă lângă sufletul vostru și cere să-l dați de mâncare. *Aveți ceva de mâncare?* De unde să aveți când n-ați prins nimic? El vă cere prisosuri și voi n-aveți nimic! Nici nu-L cunoașteți pe Cel ce vă cere! Nu-L simțiți nici măcar apropierea! Cum să-l ghiciți oare înfometarea! Ați ostenit fără El în zadar până acum, în zadar ați pescuit fără mrejele Lui minunate. Nu avem, răspundeți. Am așteptat toată noaptea pe maluri și nu ne-am scos hrana din valuri. Ce să-Ți oferim când nu avem nicio dobândă? Când ne-a zărit lumea a fugit ca stolul de păsări gonite de vulturi în slăvi. Îi era frică să se lase prinsă de mrejele noastre, nu simțeau dorul de Tine. Noi ne-am retras pe țarm, am stăruit lângă altarele noastre și am așteptat poporul să vină lângă noi pentru Tine și am rămas singuri căci lumea s-a îngrămădit lângă capiști, a poposit lângă idoli și chipuri cioplite de mâini omenești. Iată, acum suntem singuri și răzlețiți de turmă cu sufletul nostru, suntem săraci de izbândă și stăm rușinați înaintea Ta. O, de-am fi urmat poruncile Tale și sfatul Tău cel cuminte! Suntem vrednici pe bună dreptate de toată osânda!

„*Aruncați mreaja de-a dreapta corabiei și veți afla*”. De-a dreapta corabiei! N-am știut. Am rătăcit, necunoscând locul

prielnic! Până acum pescarii de suflete au azvârlit mreaja în altă parte, unde nu era nimic de prins. Hristos însă le destăinuie acum locul cel mănos cu vânat spornic. Dacă Îmi urmați sfatul Meu – le spune El –, mrejele noastre se vor îngreua de belșug. Dacă nu culegeți cu Mine risipiți și pentru voi. Strângeți pentru Mine și vă veți îndestula și voi. Osârduindu-vă pentru Hristos și rodind pentru El, veți începe să-l cunoașteți puterea și harul. Vă veți surprinde goliciunea și vă veți încinge fota¹: *Domnul este!* Confruntarea vieții noastre cu viața Mântuitorului, câte goliciuni scoate ea la iveală și câte goliciuni ajută ea ca să fie acoperite!

Înțelegeți voi, frații mei, ce datorii se desprind pentru viața voastră pastorală din episodul încingerii lui Petru cu șorțul? Dar el nu s-a mulțumit numai să-și încingă brâul. S-a aruncat și în apă. Putea rămâne el gol în ochii Domnului său o clipă? Și noi de câte ori uităm acest lucru, de câte ori dăm dovadă că am pierdut sfiala față de El și ne dăm de gol cu păcatele noastre. În fața lui Hristos nu putem veni fără veșmântul luminos al virtuților. Cum ne întâlnim cu El ne dăm seama că suntem despuiați de ele. Dar este o apă minunată în care ne putem ascunde, este apa cea vie de care-i grăia Hristos femeii din Sihar lângă izvorul lui Iacov. Cât de intim se ritmau în acea clipă susurul izvoarelor adânci ale Samariei cu undele sălțătoare ale vieții în veci neînsetate, care murmurau în taină cu graiul lui Hristos, sufletului biciuit de patimi al nestatornicei fice a Siharului. Trebuie să simți că ești gol, *deșert și nevolnic* pentru a te grăbi să te înveșmântezi cu putere și trebuie să dai cu ochii de Hristos ca să-ți dai seama că ești gol.

Simțiți voi acum care e pricina plăpânderilor voastre năzuințe pastorale? Începeți voi să deslușiți unde este obârșia

¹ Parte componentă a costumului popular românesc (bogat ornamentată) purtată de femei, formată dintr-o țesătură dreptunghiulară de lână care se petrece în jurul corpului, ținând locul fustei, sau din două bucăți de stofă acoperind partea din față a corpului (ca un șorț) și pe cea din spate – *n.r.*

nevolniciei voastre? Și voi sunteți flămânzi. Dați mai întâi lui Hristos sporul ostanelilor voastre, săturați-L pe El și El vă va îmbia degrabă la ospățul iubirii Lui cu aceleași cuvinte cu care a chemat pe cei șapte ucenici pescari ai nopții: „*veniți de prânziți*”, adică bucurați-vă de secerișul făcut pentru Mine și voi secerătorii Mei! Amin!

Lepădarea lui Petru*

„Nu cunosc pe Omul acesta!”
(Matei 26, 72)

Mântuitorul suferea tortura unui proces intentat de ura organizată a iudaismului, iar Petru dezmoțindu-și mâinile la jarul slugilor limbute, se solidarizează prin aceste cinci cuvinte fatale cu milenarele ignoranțe religioase ale păgânismului, desolidarizându-se de Iisus Hristos care îl smulsese din lăcomia valurilor într-un miez de noapte și care făcuse temelie de granit pentru Biserică din mărturisirea lui spontană și entuziastă din Cezarea lui Filip. „Nu cunosc pe Omul acesta!” (Matei 26, 72). Pentru bietul Petru, Mântuitorul ajunsese un simplu „om”, un „anonim” un „străin”. Superlativă uitare de sine! Vroia oare Petru ca prin rostirea acestui neadevăr să-și asigure un loc mai în apropierea Mântuitorului în clipele Lui de supliciu? El spusese: „sufletul meu pentru Tine îmi voi pune”. Atentatul împotriva lui Malhus pare a fi fost o execuție imediată a acestui solemn angajament de solidaritate.

Sărmanul Petru! Era victima temperamentului său înflăcărat, pripit! El fusese sincer întotdeauna, dar acum, când se blestema că „nu cunoaște pe Omul acesta”, nu era, nu putea fie, sincer! Mințea! Era o minciună convențională! Trebuia să amăgească slugile ca să fie mai aproape de Mântuitorul. Era desigur o tactică ingenioasă pentru oricine, nu însă pentru un apostol care-și promisese viața, Domnului.

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 157-160.

De ce evita riscurile acum? De ce se ferea prin armura celor trei apostazii progresive ca gravitate morală? Eroarea tacticii lui Petru s-a perpetuat mai repede decât mărturisirile lui de certitudine. *De Hristos nu te poți apropia renegându-L*. Acest lucru nu l-a înțeles Petru. A fi aproape de persoana fizică a unui prieten presupune a nu fi departe de inima lui. Dacă pentru a rămâne legat sufletește de el ți se cere jertfa distanței fizice, aceasta e mai ușor de acceptat și de suportat. Mulți din cei ce stau azi aproape de Mântuitorul prin slujba lor și prin rosturile ei sfinte și misionare se folosesc prea mult de renegarea circumstanțială a lui Petru, crezând că-și servesc în acest chip mai bine Stăpânul. *Tragică eroare!* Când faci pact cu slugile mercenare ale veacului ai încetat a-ți mai omagia Stăpânul și a te devota idealurilor spre care El te cheamă.

Altitudinile vieții spirituale nu le ating decât conștiințele care rezistă eroic în curțile lui Pilat, chiar când ele se încălzesc o clipă lângă vreascurile aprinse de argații vulgari și mediocri, adică acele conștiințe care pot răspunde răspicat: „da și eu sunt dintre ucenicii Omului Acestuia, Îl cunosc, Îl iubesc și voi muri pentru El”, pentru că dragostea mea pentru El „*niciodată nu cade*”!

Nu mi-e teamă de voi pentru că nu mi-e rușine de El. Și dacă, pe umerii mei veți pune azi o cruce, îmi voi socoti osânda vrednicie și moartea izbândă!

Câte concesii facem noi, „apostolii” Evangheliei, păgânismului din acest veac, în cugetare, în atitudini și în inițiative. Din aproape toate orientările vieții noastre, zise moderne, se desprinde ca un ecou sensul renegării lui Petru: „*nu cunoaștem pe Omul acesta*”! Și creștinismul nostru se desfigurează și se animă în măsura în care apostazia ne desfigurează și ne animă sufletul. Lipsa de succes misionar? E foarte explicabilă. E urmarea lipsei de entuziasm misionar. Iar aceasta se naște din oportunismul nostru spiritual și economic, din zig-zag-urile îndoielilor noastre dogmatice, din acomodările noastre sistematice și duse până la pierderea oricărei individualități

morale, la gusturile și voile celor ce nu slujesc lui Dumnezeu și nu se pleacă sfintelor și izbăvitoarelor poveri ale Crucii lui Iisus Hristos. Vom întâlni păstori care de mult și-au uitat făgăduința cea dintâi din clipa întăririi lor prin har în slujba Sfintei Evanghelii pentru că au dat ascultare altor chemări străine, venite dintr-o lume care-ți cere sufletul ca să ți-l caricaturezeze printr-o cultură fără Dumnezeu, printr-o politică fără Evanghelie și poate chiar printr-un creștinism care nu e al lui Iisus Hristos. În vorbele și în acțiunile acestor păstori, puteți subînțelege reeditându-se formula de oportunism a lui Petru: „nu cunoaștem pe Omul acesta”! Dar nu-L cunoașteți, pentru că vă e frică de „fiii oamenilor”!

El însă vă cunoaște! Și se apropie ceasul când pe fiecare apostat îl va pironi cu privirea Sa duioasă și muștrătoare Mântuitorul! Ce veți face atunci? Veți mai putea plânge? Cel puțin nădejdea aceasta a lacrimilor, a penitenței, a reabilitării, a revenirii la iubirea cea dintâi să vă mai înmugurească în inimi! Doamne! Noi Te cunoaștem: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu!” (Matei 16, 16). Învrednicește-ne și pe noi de harul privirii Tale ca pe Petru! Tu știi că Te iubim! „Slavă îndelung răbdării Tale, pentru noi”. Amin!

Duhul lui Hristos și Duhul lui Baraba*

„Iar Baraba era tâlhar”
(Ioan 18, 40)

De câte ori nu rostim în clipele de amărăciune de care ni se umple viața risipită pe atâtea câmpuri de lucru, fără metodă și fără izbândă: ce-am crezut noi, ce-am visat și iată răul a răpus nădejtile noastre de bine și doar ne sileam să-l biruim noi pe el. Din veac și până în veac sufletul omenesc înălțat prin ideal va avea prilejul trist de a exclama: „*Iar Baraba era tâlhar*”. Te jertfești pentru adevăr și dreptate, te jertfești pentru binele obștii, n-ai tihnă, nici popas, nici răgaz în mersul avântat către culmi și totuși pe Baraba îi urmează supusă mulțimea, pe el îl ascultă, și-l păsuiește cu râvnă, cu toate fărădelegile lui. Să fie asta numai o încercare pentru inimi cinstite? Sau rostul lumii acesteia e crud și potrivnic iubirii curate? N-ați simțit voi niciodată că sfâșie ființa durerea că „*strănepoții lui Baraba*” sunt purtați în triumf de lume și că ucenicii jertfelnici ai lui Hristos urcă cu sarcina crucii pe culmi de osândă?

Frații mei! Păcatul din veci amnistiază pe Baraba și hulește pe Dumnezeu. El nu se dezmințe nicicând. Pe fiii lui de-a pururea îi apără! Să nu-i dați însă ajutor să-și întindă păienjenișul lui fățarnic și să vă prindă în firele lui împletite de meșterul diavol.

Uitați-vă cu atenție în acest ceas, Baraba triumfă în lume. Duhul lui stăpânește omenirea. Poartă nume ilustre, prinse în

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 294-297.

slove de aur, prin care el ispitește sufletul lumii și-l minte strigând: „iată eu sunt dumnezeul, veniți toți la mine”. Și lumea aleargă uimită de vorba-i măiastră, aleargă buimacă, în neștire, își umple viața cu răutățile lui și îndată cu lacrimi în ochi își dă seamă că „*Baraba era tâlhar*”. Și în vremea aceasta pe Golgota suspină în adânc și strigă Hristos că îi este sete! Prietenii veacului, apologeții lui Baraba îi întind pământul viclean, înmuiat în oțet și ură. Iar Lui îi era sete de dreptate, îi era sete de oameni cinstiți și-l este sete de bine, de iubire și de lumină mai multă, mai mare și veșnic biruitoare în lume.

Dar Baraba era victorios în ziua aceea și este și azi, căci duhul cel rău pândește la răspântii și pradă, ucide și schingiuește atâtea *drumeți ai virtuții creștine*. Și voi păstori, paznici de suflete fiți neadormiți în vegherile voastre și nu vă lăsați turma înșelată de lupi îmbrăcați în piele de oaie; stați de strajă la porți, cu toiagul virtuții oricând gata să alungați tâlharii de suflet, ce-și caută lacomi prada din zori până în seară. Mintea puțină și slabă a lumii, și azi cere grațierea lui Baraba și răstignirea lui Hristos. Voi să nu adormiți cu nădejdea că această lume se va putea mântui cu el.

Dacă nu biruiește Hristos în sufletul nostru, duhul lui Baraba va fi cel ce va răni sufletul nostru cu răutățile sale. Atâtea lucruri care par frumoase în clipa de față sunt năluciri pierzătoare. Și, sub nume de oameni slăviți de mulțime, se ascunde adesea alt nume – și acela e „*Baraba*”! Ele sunt doar pseudonime și blazoane menite să rătăcească omenirea și să o facă să creadă în ele ca în scripturile mântuitoare. „*Baraba*” are neam mare și spornic și urâciunea lui trăiește și azi între noi, luând atâtea chipuri și nume.

Amintiți-vă fără încetare că „*Baraba era tâlhar*”. Altfel vă faceți tovarăși cu cei care-au răstignit pe Hristos și l-au iertat pe acela. Pe cine urmați voi azi? Pe Baraba sau pe Hristos? Gândiți-vă bine și dați și dovada și pilda gândului vostru. Amin!

Preoții – misionari ai Evangheliei*

„Și le-a poruncit să nu ia nimic cu ei
pe cale, ci numai toiag!” (Marcu 6, 8)

Ce apăsător sună această poruncă în zilele noastre, mai ales când întreaga omenire aleargă dezorientată după o cât mai îmbelșugată stare materială! Pare o erezie celor mai mulți dintre noi această prohibire. Drumurile vieții sunt grele și lungi și atât de pustii, încât grija aprovizionării e dovadă de prevedere și cuminenie. Nici toiag de sprijin, nici traistă cu merinde, nici pungă cu bani, nici îmbrăcăminte, cine se poate lipsi fără primejdie de atâtea mijloace trebuincioase pe drumurile fără capăt ale vieții? Și cu toate acestea în această poruncă bizară în aparență, sunt cuprinse condițiile esențiale ale adevăratului *misionarism*.

De câte ori în toiul unui atac dârz, soldatul nu-și aruncă ranița cât colo, ca să-și ușureze mișcările și să lupte mai în voie. E de mare folos muniția și echipamentul, dar ele sunt numai un mijloc, nu un scop al ostașului și când încep să-l stingherească, renunță la ele. Cu atât mai vârtos se cade ca propovăduitorul Evangheliei să aibă întregi toate puterile lui sufletești, să nu-l stânjenească nimic din atâtea preocupări de care se umple azi așa de mult viața celor mai mulți dintre noi. Mijloacele ajung întotdeauna să devină scopuri și adesea idoli. Câte anomalii nu sunt legate de această schimbare de situații atât de posibilă mai ales într-o vreme când duhul este prea puțin osârduitor!

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 319-324.

Când ai putere asupra bolilor și a tuturor dușmanilor care primejduiesc ceas de ceas lumea, când ai ca ideal propovăduirea Împărăției lui Dumnezeu, când această Împărăție s-a sălășluit adânc înlăuntrul ființei tale, când ești ambasadorul lui Hristos între oameni, nu e nicio pagubă că renunți la atâtea bunuri care n-au nici un amestec în lucrarea ta, ba care chiar încetinesc avântul și aspirațiile tale sfinte! *Asceza renunțării* – iată un mijloc prin care se poate ajunge sigur la toate izbânzile!

Într-o lume prea îmbuibată de plăceri, într-o lume care a rupt toate frânele menite să-i țină în rânduială cursul vieții ei, într-o lume care zace în rău, asceza voluntară trebuie să capete valoarea unui urgent ideal etic. De bunurile vremelnice ale vieții, ușor se prinde inima omului, se împătimizește de ele și ajunge pe nesimțite să le idolatrizeze și să le divinizeze. Câți apostoli porniți la drum cu traista grijii de chiverniseală nu și-au uitat chemarea și nu și-au distrus idealul lor apostolic! Ei au uitat că „*Fiul Omului nu are unde să-și plece capul*” (Matei 8, 20) și au crezut că pot sluji cu credință și lui Dumnezeu și lui mamona și s-au înșelat amarnic, căci după multă alergare în desișul atâtor îndeletniciri profane, n-au mai descoperit drumul slujirii lui Dumnezeu.

Păstorul creștin se găsește azi la o răspântie și în conștiința lui se încrucișează atâtea simțiri contradictorii! Încotro? Pe calea cea îngustă care duce spre culmi e greu să te strecuri cu desagii grei ai atâtor patimi; pe drumul cel larg nu ajungi decât în adâncul păcatelor de toate felurile. Să abdică pur și simplu de la grijile vieții trupești înseamnă sinucidere sau degradare, să le cultivi înseamnă „*să stingi și să întristezi duhul*” (Efeseni 4, 30) care dă viață. Este greu să anulezi poruncile firii fără pedeapsă. Dar eliminarea idealului moral e mai grav și urmările lui sunt mai dureroase. Ce să facem? Cumplite sunt aceste frământări lăuntrice. Ele nu se pot termina cu bine decât dacă introducem în luptă un mare eroism moral și o neînvinsă rezistență spirituală. Altfel, puterea răului biruiește fără întârziere în viața noastră și întronează în locul „Dumnezeului expulzat”, toate anarhiile lui pustiitoare.

Iubiții mei frați, Mântuitorul nu vă interzice să vă interesați de utilitățile vieții voastre materiale, dar condamnă cu toată energia exagerarea valorii lor. El condamnă abuzul, excesele și primatul lor. Căci una este a te hrăni ca să-ți întreții funcțiile normale ale vieții și alta este a face din hrană o preocupare exclusivă – *un ideal și un tiran* –. Trupul nu are dreptul la hegemonie asupra vieții, ci trebuie să rămână de-a pururea subaltern, căci el este chemat să slujească numai ca „instrument”, ca organ de lucrare și transmitere a spiritului. Apostolatul Evangheliei are nevoie de o adâncă pasiune, de tot entuziasmul și de toate energiile noastre. Când noi însă canalizăm această pasiune, acest entuziasm și aceste energii numai în direcția necesităților vieții trupesti, latura ideală a ființei noastre se întunecă și se desfigurează.

Pe drumurile noastre misionare nu simțim nevoia de armele trupului, dar avem nevoie întotdeauna neapărat de mobilizarea forțelor noastre morale și de toate disponibilitățile de inspirație și avânt ale voinței noastre active. Sfântul Apostol Pavel era plătând și bolnăvicios, dar știm cât de activ și de rodnic a fost apostolatul lui eroic! Păstorii noștri trec azi, aproape fără excepție, printr-o criză de entuziasm apostolic. Cultura nu le lipsește de multe ori, nici îndrumările pastorale, terenul de lucrare e vast, cu alte cuvinte, „*secerișul este mult, dar lucrătorii sunt puțini*” (Luca 10, 2). Prezența lor nu se simte pe ogorul larg al sufletelor. Ce fac ei? Se îndeletnicesc cu preferință de alte lucruri străine chemării lor. Sunt gospodari buni, cetățeni conștienți, dar nu sunt păstori competenți și entuziaști, nu sunt misionari ai Evangheliei. Au toiege puternice și merg fără teamă, au uneori pungi grele de bogății, au titluri academice, au talent, au uniforme impunătoare, au altare împodobite, au enorii respectuoase pentru slujba lor, dar n-au tocmai ceea ce le trebuie mai mult, ceea ce este mai esențial, n-au *duh misionar* pentru că ei nu știu al „cărui duh sunt”.

Trec pragul atâtor sălașuri păgâne și nu numai că nu-și scutură praful de pe picioare dar își acopăr cu el și inima;

se familiarizează cu sufletul necredincios al veacului, se identifică de atâtea ori cu el, și ajung de greu își mai pot legitima chemarea lor aleasă și slujba lor slăvită de sfințitori ai vieții omenești. Cu cât ostilitățile cu care lumea le împresoară idealul lor sunt mai mari, cu atât ei sunt mai concesivi, mai indulgenți. Încheie tratate compromițătoare în dauna sufletului lor, cu duhul veacului capitulează din oportunism, și-și pierde chipul specific al misiunii lor apostolice. Lumea pare a le simpatiza apostaziile, iar ei dezarmați și slăbănogiți duc o viață de o înspăimântătoare superficialitate și șubrezenie morală, căci *iubesc mai mult lumea decât pe Dumnezeu*. Dar voi să nu fiți ca ei, să nu vă trădați Stăpânul pentru blidul de linte al comodităților voastre personale și pentru jarul slugilor din curtea lui Pilat, lângă care sufletul lui Petru a suferit un atât de groaznic faliment moral. Îndrăzniți – *Hristos a biruit lumea* – și cu puterile care izvorăsc de 2000 de ani din biruința Lui, biruieste și azi conștiința apostolilor sinceri ai Evangheliei Sale! Amin!

Cuvânt creștin la cumpăna dintre ani*

În ajunul unui An Nou, nou prin convenție, prin nevoia firească de metodă și sistematizare cronologică, e de multă vreme îndătinată o duioasă petrecere familială cu un evident caracter social, *revelionul*. Acesta e un moment de solidaritate, de simpatizare și de comunicare sufletească în toiul împrăștierii și înstrăinării hainei rupte pentru existență. Câtă pasiune reală nu se pune în rânduirea cât mai mulțumitoare a „simpozionului” tradițional. Surprize și păcăleli, încercări de noroc și daruri, cu un cuvânt, o risipă neobișnuită de energie. În miez de noapte se sting potrivit unui rit străvechi toate luminile, închipuind înmormântarea anului trecut înfășurat ca într-un giulgiu în ultima foaie din calendar.

E un moment funebru și tragic! Dar îndată candelabruul părăsește doliul de o clipă și se aprinde din nou. Anul Nou a sosit! Anul Nou a început! Ciocniri de pahare, salve de puști și torente de urări prielnice primesc în alai, viitorul care începe să fie prezent, pentru că imediat, cu fiecare clipă scursă să devină trecut! Toată lumea prăznuiește trivial sau solemn un an nou care din chiar clipa sosirii lui începe să moară: cu fiecare respirație a noastră, cu fiecare înaintare a minutarului, cu fiecare *libație* (vărsare de vin sau de alt lichid în onoarea unei divinități) făcute la ospățul intimității sociale.

An Nou! Cât de iluzoriu nou ești! În esență toți anii sunt la fel; nu numai din punctul de vedere al cadrului prestabilit,

* Text publicat în vol. *Vino și vezi (Meditații)*, Tipografia Dacia Traiană, Sibiu, 1929, pp. 29-38.

al dimensiunii lor matematice ci și din acela al cuprinsului lor istoric în care sunt stratificate evenimentele, gândurile, visele și faptele omenești. Elementul variabil care-i caracterizează apare în intensități, în anumite nuanțe de simțire și în forme de realizare. Cuvântul unei epoci rostit răspicat pentru toată lumea, într-altă epocă e parafrizat sau interpretat, ceea ce face din istorie de multe ori un șirag nesfârșit de pleonasm.

Revelion! Trezire! Deșteptare! Cât de adânc e înțelesul tău și cât a fost totuși de banalizat printr-un uz inconștient și atât de des! Îngropăm noi cu adevărat tot ce e mort și putred în viața noastră ca să ne trezim la o viață nouă? Înseamnă ziua Anului Nou inaugurarea unei vieți noi? Aprindem noi după stingerea păcatului din noi, lumina nestinsă a Evangheliei? Lichidăm noi gestiunea celui rău din viața noastră ca să înscriem pe prima pagină a noului an pe Hristos? În viața omenirii nu există alt an nou, în adevăratul înțeles al cuvântului, adică în sens moral, în afară de anul nașterii lui Hristos în lume. Iar în viața personală e clipa, sau ziua când începem să fim oameni pentru că suntem creștini adevărați, prin Evanghelia Lui.

An nou înseamnă *om nou. Iată cea mai surprinzătoare ecuație morală care trebuie avută în vedere în zilele noastre!* Așa că în locul banchetului de ametje și uitare de sine, trebuie să preferăm azi refugiul în conștiința noastră, reculegerea în taină și rugăciunea în genunchi, cu alte cuvinte, agapa cucernică în tovărășia lui Hristos pentru a putea prinde în lăuntru zbuciumatei noastre vieți puterea misterului Euharistiei!

Să facem în anul acesta alianță cu Hristos și în locul armistițiului cu care te înșeală patimile vom câștiga pacea reală a sufletului, pacea creștină certitudine creatoare de cultură și ideal. De aceea îți urez azi, o viață nouă și biruitoare prin puterile nebiruite și înnoitoare ale Evangheliei! Oceanul infinit al veșniciei a înghițit un nou afluent, încă un an a trecut. O clipă, o undă, o vibrație, o rază, iată tot ceea ce poate însemna un an privit în zarea eternă a timpului care începe cu fiecare viață trezită la conștiință și sfârșește cu ultima respirație și cu ultimul

puls al ei. Și totuși câtă frământare, câtă încordare și cât efort de atâtea ori atât de tragic de a birui vremea, de a transfigura viața în acest minuscul în aparență, dar vast cadru al unui an. Câtă intensitate vitală umple adeseori acest ostrov, delimitat strict matematic de rațiunea omenească, și care a fost botezat de rutină: „un an”.

Un an într-un deceniu, un deceniu într-un secol, un secol într-un mileniu și un mileniu în istoria milenară a vieții planetare prețuiesc atât cât prețuiește viața omenească. Câtă valoare spirituală ai izbutit să torni cantitativ și calitativ în clipă, atâta valoare încorporează timpul, fie că în dimensiunile lui se desfășoară eroismul geniului inventiv și precursor, fie că zvâcnește entuziasmul inspirator al virtuții prin care se idealizează în umilințele paupertății materiale un suflet omenesc fermecat de frumusețile care nu pier înecate în potopul fatalităților telurice.

Într-un an cad înfrânți atâtea „Icari” ai idealului și cresc proaspăt altora atâtea aripi de avânt, spre slăvile sfinte ale desăvârșirii. Într-un an omenirea se poate apropia vertiginos de dumnezeire și poate apostasia prăpăstios de la țintele ei. *Un singur an are de atâtea ori harul unei paternități de progres uriaș sau fatalitatea unei decadente catastrofale.*

Un an poate fi o clipă și o veșnicie în același timp! O clipă când îl sacrifici pe rugul voluptăților instinctuale și o veșnicie când îl valorifici în lumina perfecțiunii spirituale. O clipă când îl trăiești pentru pământ și o veșnicie când îl trăiești pentru cer. Clipele și anii însă se pot eterniza în viața oricărui individ, dacă aceste clipe și ani deschid o eră nouă în viața lui spirituală, o înnoire morală.

„*Cele dinapoi le uit*” spune Sfântul Apostol Pavel. El își lichida trecutul, adică acel capitol al vieții lui plin de atâtea absențe morale și „*năzuia spre cele dinainte*”, adică își concentra acum toate energiile lui spirituale într-o formidabilă tensiune pentru atingerea unor scopuri incomparabil mai înalte decât acelea cărora își robise până atunci puterile vieții lui. Un semn nou apare în zărilor vieții și luptelor lui. Un semn cu o

irezistibilă forță de atracție, un punct magnetic, un ideal mare în fața căruia toate năzuințele trecutului păreau meschine, mediocre și ridicole. Și cât timp jertfise el totuși acestor idealuri false și derizorii! Nu mai era timp de pierdut. Trebuia să dea satisfacție compensativă adevăratului ideal atât de mult uitat și nesocotit; acum trebuia să privească drept înainte, să se apropie astfel cât mai repede de semnul acesta luminos, pasionant, unic! Experiențele vieții lui trecute îl decepționaseră profund; dar nu-i istovise izvorul nădejzii de izbăvire. Hristos îi vorbise pe drumul Damascului de un ideal suveran. Această revelație îl revoluționează sufletul, îl convertește. Acum știa ce e și ce poate deveni. Acum știa spre ce semn aleargă! Acum știa că trecutul fusese o groaznică eroare. Acum știa unde e adevărul, adevărul integral, adevărul pentru care poți jertfi tot, adevărul care te face nemuritor pentru că el nu moare niciodată, adevărul fundamental al existenței omenești prin care se pot justifica toate luptele, toate sacrificiile și toate dorințele tale de perfecțiune în această lume.

Își hipertrofiase cu frenezie intelectul prin povață omenească, se fanatizase pentru victoria unei tradiții sterilizate de orice inspirații spirituale constructive, fusese complice la un asasinat; corectitudinea fariseică făcuse din el un inițiat ireproșabil, capabil de cel mai odios campionat din lume, de campionatul urii oarbe și fratricide. Câți din noi nu suntem aderenții trecutului lui și entuziaștii nihilismului vieții lui de dinainte de drumul Damascului! Nu auziți cum zbârnăie în văzduhul secolului, egoismul sistematizat aproape academic în atâtea doctrine materialiste? Nu vedeți cum se regenerează de spontan imoralismul contemporan? Oricât ar fi cineva de optimist, nu-și va putea face iluzii de vitalitatea morală a generației contemporane, decât cu riscul unui singur și ireparabil dezastru. Un creștin, oricâtă indulgență ar fi înclinat să acorde neorânduielilor vremii sale, atenuându-le primejdia, nu se poate extazia în fața civilizației și culturii moderne decât punându-și în pericol voluntar chemarea și datoriile lui specifice.

„Semi-creștinismul” e întotdeauna concesiv pentru că e lipsit de intransigență morală și pentru că a ieșit din semi-sinceritate adică dintr-un compromis de conștiință. *Tehnica, oricât de miraculoasă, nu mântuiește! Literatura oricât de estetică nu creează permanențe morale. Filozofia oricât de transcendențială nu renaște sufletul omenesc. Evanghelia, da!* Ea mântuiește fără excepție pe oricine își orientează viața după luminile ei. Ea crește infinit coeficientul de valoare, de frumusețe și de influență a spiritului omenesc. Ea naște oameni noi. Și oamenii născuți spiritual prin ea produc o știință superioară, pentru că ea are inseparabil atributul smereniei care îi dă conștiința permanentă a relativității, a contingenței rezultatelor și autorității ei, o filozofie care nu reduce elanul vital prin incertitudinile scepticismului, adică prin dezarmarea conștiinței la frontierele necunoscutului, o artă care nu apoteozează vehemența instinctuală și efemerele întruchipări ale lutului, prin însăși esența lor, imperfecte și caduce.

Creștinismul reprezintă o opțiune, o aspirație irenică. Pacea lăuntrică e ținta pe care vrea să o cucerească imediat, luptând împotriva tuturor rezistențelor pe care materia le înalță masiv în drumul oricărei personalități în formare. Pacea lăuntrică, adică tăcerea respectuoasă impusă pornirilor impetuoase ale instinctelor inferioare, se revarsă în chip firesc asupra întregii vieți prezervându-o de orice agitație sterilă și de orice erupțiune distructivă. Iată semnul spre care alerga Sfântul Apostol Pavel. Hristos îi adusese această pace în suflet. El vroia s-o realizeze integral. Trebuia să lupte însă fără preget, cu sine, cu lumea și cu împrejurările. Ținta nu părea a fi tocmai aproape. Avea să alerge mult, până la deznădejde de mult, lăsând în urmă, uitând toate insuccesele și toate îndoielile.

Pentru el în ziua în care se hotărâse să alerge spre acest semn începuse un *an nou, o viață nouă, o experiență nouă, o izbândă nouă*, deci acea ziua a fost o dată decisivă, solemnă, unică. Se născuse un „om nou” care avea un ideal nou pentru întruparea căruia dispunea acum de puteri noi. Acesta a fost

PREDICI LA DUMINICILE DE PESTE AN

Predică la Duminica a II-a după Paști (a Sfântului Apostol Toma)	
<i>Toma – procuratorul lumii de azi</i>	79
Predică la Duminica a III-a după Paști - I (a Mironosițelor)	82
Predică la Duminica a III-a după Paști - II (a Mironosițelor)	84
Predică la Duminica a IV-a după Paști - I (a Slăbănogului)	89
Predică la Duminica a IV-a după Paști - II (a Slăbănogului)	
<i>Urmând pe Mântuitorul în pridvoarele Vitezdei</i>	93
Predică la Duminica a V-a după Paști - I (a Samarinencei)	97
Predică la Duminica a V-a după Paști - II (a Samarinencei)	
<i>Un suflet însetat</i>	100
Predică la Duminica a V-a după Rusalii (Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei)	108
Predică la Duminica a VIII-a după Rusalii (Înmulțirea pâinilor)	113
Predică la Duminica a XII-a după Rusalii (Tânărul bogat)	116
Predică la Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci (Convorbirea lui Iisus cu Nicodim)	
<i>În ceas de noapte cu Mântuitorul</i>	120
Predică la Duminica a XXVIII-a după Rusalii (Pilda celor poftiți la cină)	
<i>Suflete fără grație</i>	127

Predică la Duminica a XXIX-a după Rusalii (a celor zece leproși)	133
Predică la Duminica a XXXI-a după Rusalii (Vindecarea orbului din Ierihon)	137
Predică la Duminica a XXXII-a după Rusalii (a lui Zaheu)	141

PREDICI TEMATICE

Vița cea adevărată	147
Duhul lumii și Duhul lui Dumnezeu	150
Pe cine căutăm noi în lume?	154
„Prieten al vameșilor și păcătoșilor”	157
Partea Martei și partea Mariei	159
Holde de grâu și holde de mâini uscate	164
Pocăiți-vă!	167
Chipul ascetic	173
Dumnezeiască întâlnire, providențială confruntare	177
Pelerini spre Emaus (Predică la Evanghelia a V-a a Învierii)	182
În miez de noapte cu Mântuitorul (Predică la Evanghelia a X-a a Învierii)	186
Lepădarea lui Petru	190
Duhul lui Hristos și Duhul lui Baraba	193
Preoții – misionari ai Evangheliei	195
Cuvânt creștin la cumpăna dintre ani	199

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

Intrarea Miron Cristea nr. 6; 040162, București

Telefon: +40 335 21 29; +40 335 21 28; Fax: 3351900

e-mail: magazin@editurapatriarhiei.ro, tipografia@patriarhia.ro

www.editurapatriarhiei.ro

